

II

BİZİM DESTANIMIZ

mahir şahin

BİZİM DESTANIMIZ
Mahir ŞAHİN

BİZİM DESTANIMIZ

Mahir Şahin

BİZİM DESTANIMIZ

Editör
Hasan Hayri DEMİREL

Görsel Yönetmen
Engin ÇİFTÇİ

Kapak
İhsan DEMİRHAN

Sayfa Düzeni
Necmi TOPAL

ISBN
978-9944-125-58-1

Yayın Numarası
226

Basım Yeri ve Yılı
Çağlayan Matbaası Sarnıç Yolu Üzeri No: 7
Gaziemir/İZMİR
Tel: (0232) 252 20 96
Nisan 2008

Genel Dağıtım
Gökkuşağı Pazarlama ve Dağıtım
Merkez Mah. Soğuksu Cad. No: 31 Tek-Er İş Merkezi
Mahmutbey/İSTANBUL
Tel: (0212) 410 50 60   Faks: (0212) 445 84 64

Kaynak Yayınları
Emniyet Mahallesi Huzur Sokak No: 5
34676 Üsküdar/İSTANBUL
Tel: (0216) 318 42 88   Faks: (0216) 318 52 20
www.kaynakyayinlari.com.tr

İÇİNDEKİLER

MUKADDİME

Türkiye son çeyrek asırda hem içte hem de dışta varlığını hissettirir durumda maddi ve manevî gelişmeler kaydetmiş, kalkınmasını çeşitli alanlarda hızlı bir şekilde sürdürmeye başlamıştır. Bu alanlardan birisi de hiç şüphesiz ki eğitim öğretim faaliyetleridir. Türk halkı bu günlerde çeyrek asır önce atılan bu kalkınma temelleri üzerinde eğitim-öğretim alanında yapmış olduğu açılımın haklı gururunu yaşamaktadır. Millet iradesinin gerçekten harekete geçirildiği zaman Allah'ın izniyle fedakâr Türk halkının neler yapmaya muvaffak olduğunu izlemek için artık tarihî destanlar aramaya ihtiyaç kalmamıştır. Bu eğitim seferberliğinde hem Türkiye hem de dünyada yapılan ve yaşanan fedakârlıklar ve civanmertlikler günümüzde de geçmişi aratmayacak kadar önemlidir.

1990 yılların başında dünyanın süper güçlerinden birisi olan ve gerçekte de zulüm üzerine kurulmuş bulunan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti ciddi bir değişim süreci geçirmektedir. Diğer bir deyişle Komünist Rus imparatorluğu yıkılmak üzere çatırdıyor ve çatırtısını fark eden sosyologlar, ileri görüşlü bir kısım gazeteciler ve maneviyata açık din büyükleri bu ülkenin bölünmesinin kaçınılmaz olduğunu haber veriyordu. Sanırım Paris'te neşredilen Le Monde Diplomatique gazetesi de 1970'li yıllarda Kızıl Ordunun Sararması başlıklı bir makalede Sovyet Rusya'nın son 10-15 yıl içinde dağılacağını tahmin ediyor ve Batılı devletlerin bu dağılış sürecinden nasıl istifade edileceği konusu üzerinde duruluyordu.

O günlerde müspet manada Türkiye'nin de ciddi bir değişim ve gelişim içinde olduğu ve hasseten de eğitim-öğretim alanında sivil insiyatifin harekete geçmiş olması çok önem arzediyordu. Bu sivil insiyatif, hem yurt içinde büyük şehirlerde yeni yeni eğitim faaliyetlerinin yapılandırılmasını sürdürüyor ve ülkenin geleceği olan çalışkan, zeki ve belki okuma imkânından mahrum çocuklarına el uzatmayı görev biliyorlardı. Tam bu sırada bu faaliyetlere manevî destek veren ve teşvik eden, gönüllü bir kadro ile gece gündüz bir araya gelen ve toplantılar yapan Fethullah Gülen Hoca Efendi ve etrafındakiler de boş durmuyorlardı. Komünist Rusya'nın dağılma sürecine girdiği Türkiye'den de hissediliyor ve Fethullah Gülen Hoca Efendi, bu süreci açık ve net ifadeleriyle 1979 yılında İstanbul Yenicamii de okuduğu bir hutbeyle ilan ediyordu. Bu arada dağılacağı artık açıkça belli olan coğrafyada Türk halkları da bu dağılmadan nasibini alacak ve bağımsızlıklarını elbette elde edeceklerdi. Bu fikir aynı zamanda Türkiye'yi de hareketlendiriyordu.

Fethullah Gülen Hocaefendi de kendisini ziyarete gelenlere, bu çerçevede hazırlıklı olmalarını öğütlüyor, Sovyet Rusya'nın dağılması bizi de etkileyecek, din, dil tarih ve ırk birliğimiz olan Orta Asya halklarının yardımına koşmamız gerekecektir bunun için gevşek davranmamalıyız, sözleriyle oralara yatırım yapılması için Türkiye halkını uyarıyor ve eğitim gönüllülerini de göreve davet ediyordu.

Türkiye'de başarılı olmuş eğitim-öğretim kadrolarından bir kısmını 1990 yılların yarısına doğru bu coğrafyaya göndermenin zamanı gelmiş olmalı ki, herkesin kafasında bir hicret sevdası ve eğitim-öğretim seferberliği Türkiye'de ortak bir değer olmaya başlamış oldu.

Bu süreçte bir taraftan bağımsızlığını elde eden ülkeler kapılarını Türkiye'ye açarken diğer taraftan da bu eğitim gönüllüleri seferber olup asya coğrafyasına gidiyor ve eğitim-öğretim için

zemin aramaya başlıyordu. Yol, iz ve maddi imkana bakılmaksızın bu fedakar kadro gidebildiği yere gidiyor ve oraları karış karış dolaşıyor araştırmasını yapıyor, mutlaka bir okul ve bir eğitim kurumu açma müjdesiyle Türkiye'ye dönüyor ve onun sponsorluğunu yapacak belde için Fethullah Hoca'nın yanında soluğu alıyordu..

Bana göre küçük de olsa çok kıymetli olan bu kitap, yazarının hatıralarıyla dolu olan kıymetli bir eserdir. Yazarını tâ talebeliği zamanından tanırım. Gayretli cesaretli, çalışkan ve aynı zamanda da dürüstlüğüyle bilinen Mahir Şahin Bey eğitim-öğretim gönüllüleri içinde Erzurum'da kendisine tevdi edilen her hizmette başarı ile imtihanını vermiş bir insandır. Ben Orta Asya'ya ilk gidenlerden birisi olmam hasebiyle Türkiye'de olup bitenleri fazlaca takip edemiyordum, çünkü o sıralar İstanbul'dan o coğrafyaya oralardan da İstanbul'a öyle tarifeli uçaklar falan yok, gidiş gelişler de son derece kısıtlı ve sıkıntılıydı. Bir duydum ki bu seferberlikte Mahir Şahin Bey de yerini almış ve kendisi Almatı üzerinden Mogolistan'ın Bayan Olgiy şehrine gitmek üzere yola çıkmış.

Herkes gibi o da gideceği yeri ve ne yapacağını ve nasıl yapacağını çok iyi bilmiyor ve kestiremiyordu. Neticede birkaç saatlik bir yolculuk değil miydi ki bu yolculuğun ne zorluğu olabilirdi ki?..., saatlerce hatta günlerce havaalanlarında bekleyeceğini birkaç saatte gidilmesi gereken yolu o da arkadaşları gibi günlerce beklemeden gidemeyeceğini nereden bilecekti ki…. zaten bindiği uçaktan da zaten fazla bir şey anlamamıştı, bu uçak acaba gidebilecek miydi gideceği yere soruları da zihnini aynı zamanda meşgul ediyordu. Hele Bayan Olgiy'e inerken uçağının tarlaya inmesi ve uçağın tekerleklerinin çamura saplanmasıyla, nereye geldiğinin farkına yeni yeni varmaya başlamıştı.

Fakat hizmet etmek, eğitim-öğretim için her türlü eza ve cefaya katlanmanın bir ibadet olduğu tahsil hayatı boyu ona öğretilmişti. Bu öğrendikleri O'nu da emsali arkadaşları gibi sa-

bırlı olmaya, etrafı izlemeye yöneltmiş ve dişini sıkarak gittiği yerde eğitim faaliyetleri için gerekli araştırmalarına ve çalışmalarına başlamış ve başarılı da olmuştu.

Bir müddet ilk gittiği hicret yurdunda hizmet ettikten sonra görülen lüzum üzerine daha iyi hizmet edebilmek ve performansını daha uygun yerde kullanmak için Mahir Şahin'in Kazakistan'a gitmesi kendisine söylenmiş benim de Kazakistan'da olmam hasebiyle Erzurum'dan sonra yeniden yollarımız bu ülkede birleşmiş oldu. Soğuk havasıyla meşhur olan ve Kazakistanlıların bile sürgün yeri saydıkları Oskemen denilen bir vilayetinde okul kurmak ve yönetmek üzere kendisini o vilayette görevlendirmiş olduk. Birbirimize uzak da olsa Kazakistan'da birkaç yıl beraber çalıştık ve orada güzel işler yapmaya ve güzele hizmetler etmeye Allah Teâlâ kendisini muvaffak etti, bulunduğu yerin kış ortalaması -25 dereceyi pek düşmezdi, okulu kurup faaliyete başlattıktan sonra biraz da sıcak bölgede bulunsun düşüncesiyle kendisini kışın ortalaması -15 -20 derece olan Almatı'ya aldık ve hizmetine orada devam etti.

Bu kitapçıkta bu faaliyet ve gayretleri ilk ağızdan okuyacak ve istifade edeceksiniz diye sabırsızlandığınızı düşünüyor, sizleri yaşanmış bu hatıralarla baş başa bırakıyorum.

Dr. Ali Bayram

ÖNSÖZ

Tarihe mâl olmuş güzellikler vardır. Bunlar bazen bir şahsa, bazen bir millete bazen bir topluma aittir. Tarih milletlere ve şahıslara ait böyle güzelliklerle doludur. Bizim tarihimizde de bu güzellikler sayılamayacak kadar çoktur. Çanakkale de yaşanan dillere destan fedakârlıklar, Yemen Harbi'ndeki zorluklar, Kafkas Cephesi'ndeki civanmertlikler, hepsi bu kabil güzelliklerdendir.

Bunlar, bir kısım insanların yaşadıkları olaylar olsa da, onlar bir millet adına yaşandığı için o hâdiseler cüz'iyetten çıkıp külliyet kesbediyor. Bu tarihî olayları yaşayanlar bir fert olsa da aslında orada bir milletin destanı anlatılıyor. Bu yüzden onlara o milletin destanı veya fedakârlıkları olarak bakmak lazım.

Millet olarak gelecek nesillere böyle destanları ve fedakârlıkları anlatmak nesiller üzerinde ciddi tesir oluşturmaktadır. Bu destanların başında Asr-ı Saadet'te yaşanan hâdiseler gelmektedir. Sahabeler öyle destansı şeyler ortaya koymuşlardır ki onların emsali çok az yaşanmıştır.

Bu itibarla bizler bir hâdiseyi anlatırken Asr-ı Saadet'e gider oradan misal veririz. O devirde yaşanan destanların ışığıyla meseleyi gönüllere kabul ettirmeye çalışır, bunlarla övünür, seviniriz. Bu tarihle övünmek biraz da hamaset olarak kabul edilebilir. Onlar bir kavimdi ve kendi devrinin destanlarını yazıp gittiler. Onların destanını okumak ve anlatmak, bizim için çok önemli ancak yeterli değil.

Geçmişte yaşanan destanların bugün bile yaşandığını görmek ve göstermek insanları, hususiyle de inançlı gönülleri

ümitlendiriyor, aşk ve heyecana getiriyor. Hatta bugün böyle destanları yaşamak ve anlatmak, dün yaşananları anlatmaktan daha tesirlidir dense sezadır. Zira bu, geçmiş geçmiştir deyip ümitsizliğe düşenlere, geçmiş güzelliklerin geri geleceği inancını ve şuurunu veriyor.

Her millet kendi nesline kendi evlatlarının fedakârlıklarını ve civanmertliklerini anlatarak onlara tarih şuuru kazandırmak ister. İdealist bir nesil, ancak kendilerine örnek olacak idealist insanların fedakârlıklarını örnek alarak yetiştirilebilir. Bu bakımdan bir meseleyi yüzlerce defa mücerred kavramlarla anlatacağınıza ona dair yaşanmış bir hâdiseyi anlatmak ondan daha tesirlidir.

Bir orduya ait bir ganimeti onun komutanına vermek nasıl zulüm ise, bir milletin gayret ve himmetine terettüp eden bir güzelliği, o güzelliğe mazhar olan kişide tahayyül etmek de zulümdür. Zulme düşmemeli ama güzelliği de gizlememeli. Bu açıdan yaşanan harikuladelikleri ve lütufları gizlemedik. Bir takdis-i nimet olarak anlattık. Böyle kutsî bir işe Mevlâ bizleri seçtiği için de ona şükrediyoruz.

Orta Asya'da daha sonra da dünyanın değişik bölgelerinde fedakâr Anadolu insanının açtığı Türk okullarında görev yapan talihlilerden biriyim. Bu okulların açıldığı yıllarda görev aldım, idarecilik yaptım. Moğolistan ve Kazakistan'da bulunduğum dört yıl içerisinde birçok, inayet lütuf ve keramete şahit oldum. Bundan dolayı Rabbime ne kadar şükretsem azdır.

Yaşadığım bu güzellikleri o yıllarda yazmayı çok düşünmüştüm, ama gurura müncer olur mülahazasıyla yazmadım. Yer, yer bazı şeyleri kendimce tarihleriyle not almıştım. Birgün toprağa baş koyduğumuzda tarihe geçmesi gereken bu hâdiseleri beraberimde götürmeyi de doğru bulmuyordum.

Birgün hatırını saydığım bir dostum, böyle şeyleri yazmak lazım dedi ve beni cesaretlendirdi. Ben de onun tavsiyelerini emir kabul ettim. Şimdiye kadar yazmayı düşünmediğim hatıraları,

"emir edepten üstündür" kaidesine ittiba ederek o zaman beraber olduğumuz arkadaşların da yardımıyla yazmaya karar verdim.

Bu hâdiseleri yazmanın birçok hikmeti olduğunda şüphe yok. Bu hizmetin müdavimlerine ve dostlarına kazandıracağı aşk, şevk ve heyecanın yanında, bu işlerin nasıl yürüdüğünü bilmek isteyen insanlara ilk elden bir malumat olması açısından da ayrı bir faydası vardır.

İleriki yıllarda bu işin tarihini ve felsefesini yazacak olanlara bir faydası olur düşüncesi de bu eseri yazmamda etkili oldu diyebilirim. Milletimiz yıllarca tarih yapmış fakat yazmamış. Osmanlı tarihi yapmış fakat yazmamış. Onun tarihini yabancılar yazmış. Bizler onların yazdıkları tarihleri okuyoruz. Tarihin karanlık noktalarını ve güzelliklerini onların yazdıkları kadarıyla biliyor ve anlıyoruz. Bunun için bugünden tarihe not düşmek gerekiyor kanaatine vardım. Bunlar sadece benim kanaatim değil, etraftaki dostların telkinleri de bu noktada oldu.

"Efendimiz (sallallahu aleyhi vessellem) ve ashabı, insanlık tarihinin en aydınlık dönemlerini yaşamışlar, ama bunları yazıya dökmeden çekip gitmişlerdir. Allah Resûlü ve şanlı sahabisinin hayatı, O'nun vefatından tam yüz elli yıl sonra başkaları tarafından kaleme alınmıştır. Hangisi önemli derseniz, elbette "tarih yapmak" derim. Efendimiz'in yaptığı, Harun Reşid, Alparslan, Melik Şah, Fatih, Yavuz ve Kanunîler gibi, tarih yapmak yazmaktan daha önemlidir. Şu kadar ki, yazmak da ihmal edilmemelidir.

Mesela bugün, içinde yaşadığı çağı aydınlatmış o şanlı cedlerimizin tarihini öğrenmek için, Hammer'in kitabına müracaat ediyor ya da etmek zorunda kalıyorsak, bu bizim için züldür. Kaldı ki, yazılı tarihin vereceği "tarih şuurunun" neslimize kazandıracağı hususlar da her türlü izahtan varestedir. O hâlde, vakanüvislik bazında da olsa tarih yazma, yapma ile birlikte mütalâa edilmelidir."[1]

---

1 Fasıldan Fasıla

Bu kitapta geçen olayların hemen hepsinde olayı nakleden değil, bizzat yaşayan insanlardan biriyim. Kâh güldüğüm kâh sevinçten ağladığım olaylar var burada. Bunaldığım anlarda yaşadığım açık inayetleri anlattım bu kitapta. Hususiyle rehberlik yönü ağır basan olayları tercih ettim.

Hicret yurdundan ayrılıp Türkiye'ye döndükten sonra, tekrar, tekrar gittim eski görev yerimize. Öğrencilerimizi konuşturdum, onların hissiyatlarını aldım. Onların ailelerini ve akrabalarının görüşlerini ve duygularını not ettim. Uzun olmamasına dikkat ettim, sizleri sıkmamak için. "Açılan bu okullarda ne oldu, ne oluyor," diyenlere arz ederim.

12.11.2007

Dr. Mahir ŞAHİN

YÜZ YILLIK ÖZLEM

Milletimiz tarih içerisinde birçok medeniyet kurmuştur. Selçuklu, Osmanlı medeniyetleri gibi… Onların medeniyetleri ahlak ve fazilet örnekleriyle doludur. Diğer milletlere örnek olacak tarihî güzellikler sergilenmiştir. Atalarımız bir taraftan Balkanlar'da bir taraftan Orta Doğu'da, diğer taraftan Kuzey Afrika'da tesis ettiği tekkeler ve zaviyelerle, mektep ve medreselerle kendi düşüncesini ve insanlık anlayışını göstermiş, dünyaya adalet, ilim, irfan ve hoşgörü meyvelerini hediye etmiştir. Bu medeniyetlerin dokuz yüz yıllık mazisi gözler önündedir. Bu anlayış ve yaşayıştan, hoşgörü ve diyalogdan memnuniyetini ifade eden bugün onlarca millet vardır.

Başka milletlere hizmet etme ve onları eğitme anlayış ve ufku, yaşatmak için yaşama arzusundan fedakârlıkta bulunma hissi, bu milletin özünde vardır. Önünde kendisine hüsn-i misal olacak önderleri bulduğunda bu millet aynı civanmertlikleri ortaya koyacaktır. Yeter ki hamiyeti, himmeti ve cesareti suiistimal edilmesin. Bu millet, himmet ve gayretinin suiistimal edildiği zamanlarda da kendi varlığını ortaya koyamamış, kendi değerlerini insanlığa takdim edememiş, aksine diğer milletlerin peşine düşmüş, seraptan seraba koşup durmuştur.

Ulema ve ümera yani devlet ve ilim adamları kendileri bir mefkûre sahibi olup halkına da örnek bir hayat ve ideal gösterebilseler, onların ardından milyonlar gidecektir. Hz. Ömer'e atfedilen bir sözde "İnsanlar amirlerinin yolu üzeredir." denilmiştir. Yani âlimler ve devlet başkanları insanların pusulası gibidir.

Onlarla insanlar yollarını ve izlerini bulur, ideallerini tahakkuk ettirirler. Bu ideali yitirdiklerinde, millet olma vasfını kaybeder, başka milletlerin kulu kölesi olurlar.

Osmanlı da hem devlet adamları hem ilim sahipleri bir ideale sahipti. Bu ideal âlemin ıslahı idi. Bu iki sınıf, bu ideal için yaşıyorlardı. Onların tebaası da onları takip ediyordu. Dünyanın huzurunu bu idealin tahakkukunda görüyorlardı. Bu yüzden de yedisinden yetmişine herkes, yaşatma düşüncesi için yaşıyor, bu ideal için cepheden cepheye koşuyordu.

Bu ideal Osmanlının yıkılışıyla birlikte unutuldu. İnsanımız gayesiz ve idealsiz yaşamaya başladı. 1911 yılında yani bundan tam bir asır önce Bediüzzaman bu gerçeğe temas ediyor ve milletin yeniden bu ideali kazanmasının önemine dikkat çekiyor. Himmet ve gayretinin hangi sahada nasıl semere vereceğini gösteriyor. Yapılacak hizmetin tarzını ve nasıl olacağını çok açık ifade ediyor.

Her milletin cesaretinin ve cömertliğinin biriktiği manevî bir havuz vardır. Bu havuzda zamanla oluşan himmetler bir kısım idareci ve âlimlerin bilerek veya bilmeyerek suiistimal etmesiyle boşalabilir. Duymayan ve hissetmeyen bir insan gibi, bir millet ruhsuz ve hareketsiz hâle getirilebilir. Nasıl bir buhar kazanında açılan delik treninin hareketsiz kalmasına sebebiyet verirse, aynı şekilde milletin manevî kuvvetini teşkil eden bu himmetin suiistimal edilmesiyle de âdeta millet gayesiz ve maksatsız hâle getirilmiş ve hamiyet-i milliyesi atalete uğramış olabilir.

Hazırlanan bir plan gereği millet cehalete maruz bırakılmış, milletin hayat ırmağı olan bu himmet ve gayret boş yere heder edilmiştir. Her milletin kendi menfaatine sarf edilecek bir kısım değerleri vardır. Biz içimizde var olan ve suiistimal edilen bu himmet ve gayreti; ilim, ve maarif (yani eğitim öğretim yolunda cehaletin, tefrikanın, ve fakirliğin ortadan kaldırılması) yolunda sarf ederek hayırlı hizmetlere kullansak, evlatlarımızın,

nesillerimizin ve başka milletlerin ıslahına sarf etsek, diğer milletlerin civanmertlikleri de bizim havuzumuzda birikecektir. O zaman bu gayret ve himmete mukabil adalet ve merhamet tahakkuk eder, yeni bir medeniyet ve insanlık anlayışının doğmasına vesile oluruz.

Bediüzzaman, burada bu milletin içinde var olan hamiyet, şecaat ve cesarete dikkat çekiyor ve var olmanın yollarını gösteriyor. Bu asrın başında zuhur eden harpler milleti fakr u zarurete giriftar etmesinden hiç ümitsizliğe kapılmamış, kurulacak yeni medeniyetin müjdesini vermiştir.

Batı medeniyeti, insanı tam keşfedememiş ve onun terakkisini temin edememiştir. İnsan terakki edemeyince toplumda terakki edemiyor. İslam, önce ferdi esas alıyor, dolayısıyla da toplumu yüceltiyor. İnsanın gayesi Rabbe kul olmak ve onun rızasına varmaktır. Onu bu gayesinden uzaklaştıracak her şey boştur, abestir. Onu bu gayeye ulaştıracak her şeyde kutsîdir. Onu bu kutsî ideale ulaştıracak şey de ilim ve duadır. Bu da eğitim sayesinde elde edilir. Bu zaviyeden bakılınca eğitim çok önemlidir.

Onun için Bediüzzaman, yıllar önce bu eksikliği görmüş ve bütün himmet ve gayretini bu noktaya tevcih etmiştir. Bunu kürsülerde ve sohbetlerinde işlemiş, her mahfilde bu meseleye dikkat çekmiştir. Bu, onun ideali ve gayesi olmuş, bütün hayatını bu gayenin tahakkukuna sarf etmiştir.

Bu eğitim hizmeti, kutlu bir rüyanın, yüzyıl önce verilen bir işaretin ve beşaretin tahakkukudur. Üstat daha gençlik yıllarında bu işin hayaliyle yaşamış, onu Anadolu'da hayata geçirmek için çok uğraşmış didinmiş. Harpler sürgünler buna imkân vermemiş.

Fakat bu hayal ondan sonra başka bir kutlunun, muhterem Fethullah Gülen Hocaefendi'nin teşvik ve tavsiyeleriyle maşeri vicdanda makes bulmuş. Önce Anadolu'da olmasını teşvik ettiği

eğitim hizmetlerini daha sonra Orta Asya için teşvik etmiş, onu seven gönüllüler, bu eğitim faaliyetini önce Anadolu'da ardından da Asya'da hayata geçirmişler.

Rusya'nın dağılmasıyla beraber oluşan boşlukların doldurulması adına oraya gidilmesi, gerekiyordu. Bu imkân doğmuştu ve Türk milletinden bir vefa borcu olarak bekleyiş içinde olan insanlarla karşı karşıya gelinmişti. Öyle ki bu insanlar, bir caminin açılmasıyla beraber okunan ezanı, kıyamet alâmeti olarak değerlendirecek kadar dinden, diyanetten mahrum kalmışlardı. Bir diğer taraftan da atalarının vasiyet ettiği ve 'mutlaka gelecekler' dediği, Anadolu'dan Asya'ya, Anayurda gelecek insanların 'şeb-i arus' gibi gelmelerini bekliyorlardı. Bu vesileyle oraya giden arkadaşlar sıcak karşılanıyor ve sahip çıkılıyordu. İşte bütün bunlar "dinî duygu, dinî düşünce adına yetmiş sene ateizmin paletleri altında âdeta preslenmiş bu insanlara el uzatmada öncelik tanımalıyız" fikrini bizde hâsıl etti.

Ayrıca eğitim, kültür hizmeti adına bu insanlara sahip çıkılamazsa, onların dünyanın değişik yerlerinden gelen insanların tuzaklarına maruz kalmaları ve ikinci bir sömürü ağına düşme ihtimalleri vardı. Kaldı ki bu ihtimal hâlâ da devam etmektedir. Bütün bunlardan dolayı hem eğitim faaliyetleri adına hem de sınaî ve ticarî teşebbüsler adına erken davranıp bir an önce oralara girilmesi; sosyal ve kültürel alanlarda meydana gelen boşlukların doldurulması gerektiği düşüncesini bizde uyardı. Böylece bütün teşebbüsler bu yönde değerlendirilmiş oldu ve bugün bizim insanımızın, lise ve üniversite seviyesinde bu ülkelerde açmış olduğu eğitim müesseseleri olabildiğine çoğaldı.

Fikir mimarı olarak Asya da bu okulların açılmasında yıllarca onun yazdıklarının ve anlattıklarının tesiri vardır. Bu tavsiye ve teşvikler olmasa bu zorluklara ve sıkıntılara katlanmanın ve dayanmanın da imkânı yoktu. Sözü söyleyen bir insan olsa da ona tesir veren Allah'tır. O, gönüllere bu işi böyle bir insanın teşvikleriyle sevdirmiştir.

"Mukaddes göç, hizmetimiz açısından eski devirlere nispeten daha da önemlidir. Evet, bir mümin kardeşimiz, buradan kalkıp diyar-ı küfre hicret ediyorsa, biz bunu önemsiz göremeyiz. Bugün bir Medine yoktur ama her yere Medine'nin boyasını çalmak, Medine misal şehirler kurmak vardır. Bir diğer tabirle, Medine sahibinin huzuruna çıkabilmek için, pek çok Medine meydana getirmek şarttır. "Medineleri arkamızda bırakıp senin Medine'ne koştuk Ya Resûlallah!" diyebilmek için, bugün hicrete ve hicret beldelerine ihtiyaç vardır.

Evet, sırf Allah rızası için ve İslâm'ı neşretme yolunda, dünyanın dört bir yanına göç edenlerin durumunu hafife alamaz ve basite ircâ edemeyiz; çünkü bu muhacirlerin herhangi bir maddî çıkarları ve menfaatleri yoktur. Yaptıkları ve yapacakları şey sadece İslâm'ı tebliğ, bekledikleri de sadece ve sadece Allah'ın rızasıdır. Türkiye'nin içinde ve dışında ve âlem-i İslâm'ın sair yerlerinde, Hakk da'vası için hicret eden kimseler, "inneme'l-a'malü binniyât ve innema likülllimriin ma neva" fehvasınca, niyetlerine göre mükâfat görecek ve ilk hicret edenlerin arkasında -inşallah- yerlerini alacaklardır!

Yani Allah, muhacirleri muhacirlerle, ensarı da ensarla haşredecektir! Bu itibarla da, "Muhacirler toplansın!" dendiğinde bu mukaddes göçün heyecanıyla yollara düşmüş olanlar, muhacirlerin arkasında yerlerini alacaklardır. Kim bilir sizden herhangi birinizin önüne Hz. Ebu Bekir (r.a.) mi rastlayacak, Hz. Ömer (r.a.) mi rastlayacak, Hz. Osman (r.a.) mı rastlayacak? Bunları her an Rabbinin huzurunda hesap vereceğine inanan ve bir ayağının mezarda bulunduğunu his ve idrak eden bir insanın ağzından dinliyor gibi dinleyin; eğer bu mevzuda hilaf-ı vaki ve mübalâğalı beyanda bulunuyorsam, Allah'a hesap vereceğim demektir."

Kâinatta tesadüf yoktur. Bir sinek bile Allah'ın irade ve kudretinin dışında hareket etmiyor. İcraat-ı Subhaniye en ufak

bir şeyi bile kendi ilim, irade, kudret ve hikmetiyle yapıyor. Bir sinek, kanadını onun irade ve kudretine istinat ederek hareket ettiriyorsa tabakat-ı beşer çapında bir hâdise ve bir hizmet, nasıl onun ilminin ve iradesinin dışında olur.

HİCRET RUHU

Batı kültür ve medeniyeti insanı tam keşfedememiş, onun terakkisini temin edememiştir. İnsan terakki edemeyince de ondan meydana gelen toplumda terakki edemiyor. İslâm önce ferdi esas alıyor, dolayısıyla toplumu yüceltiyor. Bu yüzden toplum terakkisi insanın terakkisine bağlı.

İnsanın gayesi Rabbine kul olmak ve onun rızasına ulaşmaktır. Onu bu gayesinden uzaklaştıracak her şey boştur, abestir. Onu bu gayeye ulaştıracak şey de eğitimdir. Bu hakikate inanan bütün mürşitler ve gönül erleri, insanın eğitimiyle uğraşmışlar hayatlarını bu uğurda sarf etmişlerdir. Bu onların gayesi ve ideali olmuştur.

Bu açıdan bakıldığında bu milletlerin bekası ve teminatı, kendi değerlerine inanan fertleri yetiştirmede ve kendisi gibi inanan toplulukların onun yanında yer almasına bağlı. Bu ideale inanan milletimiz, varlığını diğer milletlerin varlığında aramış onlara kendi değerlerini anlatarak var olmuştur. Yetiştirdiği fertleri de bu ideale göre yetiştirmiştir. Hayata bu zaviyeden bakmış ve ona göre değerlendirmiştir.

Osmanlı medeniyeti gittiği her yere bu duygu ve bu düşünceyi taşımış, insanına bu ideali kazandırmış, yetiştirdiği insanlar da bu ideal için yaşamıştır. Tekkelerde medreselerde bu ruhta insanlar yetiştiriyorlardı. Koca imparatorluğun büyüyüp gelişmesinin temelinde bu ruha inanan insanların emekleri ve gayretleri vardı.

Ne zaman bu irşad ve tebliğ düşüncesi zayıfladı o zaman insanlardaki âli himmet ve gayret yerini süflî istek ve arzulara bıraktı. İnsanlar ne için yaşadıklarının farkına bile varamadılar. Ve koca imparatorluğun yıkılması bir bakıma bu ruhun yıkılmasıyla oldu. Bu açıdan insanlarda olması gereken en önemli meziyet ve fazilet başkalarını kurtarma ve onlara hizmet etme düşüncesidir. Bu düşüncenin tahakkuku da hicret ruhunun canlı tutulmasına bağlı.

Bizler için hizmet adına hicret çok önemlidir. Evet, her birerlerimiz, mukteza-yı beşeriyet olarak bazı karışık işlere girdiğimizden ve elimizde olmayarak bazılarının hakkımızda bir kısım bulanık şeyler söylediğinden ve söyleyeceğinden, doğup büyüdüğümüz yerden hicret edip ayrılmamız elzemdir. Zira niyetler ne kadar halis de olsa tam bir emniyet ve güven telkin edebilmek için, muhatapların dimağlarında en küçük bir bulantıya meydan vermeyecek şekilde nezih bulunmamız, nezih tanınmamız şarttır. Bu da ancak, bizim, yanlış ve eksiklerimizi bilmeyenlerin yanında mümkün olur ki dilimizde bunu "gökten inmiş gibi" sözcüğüyle ifade ederiz. Ve böyle olmamız, böyle görmemiz hizmetin te'siri açısından çok önemlidir.

Allah Teâlâ gönderdiği bütün peygamberleri ve onların arkalarındaki müceddidleri, mürşitleri hicret ettirmesi de bunun âdeta ilâhî bir kanun olduğunu gösteriyor. Allah bu kanunla bütün mürşitleri, mübelliğleri âdeta hicret yolundan geçmeye zorluyor gibidir. Çağımızda biri, şarkın yalçın kayaları arasında zuhur ediyor, sesi orada değil de daha ziyade Batı Anadolu'da ve İstanbul afakînde yankılanıyor. İmam Gazzali'nin gezmediği yer kalmıyor. İmam-ı Rabbanî Hazretleri bir baştan bir başa Hindistan'da seyahat ediyor. Bu müstesna büyüklerden hangisinin mücadelesi tetkik edilse hayatlarında hicretin ağırlık ifade ettiği görülür.

Mukaddes göç, hizmetimiz açısından eski devirlere nispeten daha da önemlidir. Evet, bir mümin kardeşimiz, buradan kalkıp diyar-ı küfre hicret ediyorsa biz bunu önemsiz göremeyiz. Bugün bir Medine yoktur ama her yere Medine'nin boyasını çalmak, Medine

misal şehirler kurmak vardır. Bir diğer tabirle, Medine sahibinin huzuruna çıkabilmek için, pek çok Medine meydana getirmek şarttır. "Medineleri arkamıza bırakıp senin Medine'ne koştuk Ya Resûlallah!" diyebilmek için, bugün hicrete ve hicret beldelerine ihtiyaç vardır.

Evet, sırf Allah rızası için ve İslâm'ı neşretme yolunda, dünyanın dört bir yanına göç edenlerin durumunu hafife alamaz ve basite ircâ edemeyiz; çünkü bu muhacirlerin herhangi bir maddî çıkarları ve menfaatleri yoktur. Yaptıkları ve yapacakları şey sadece İslâm'ı tebliğ, bekledikleri de sadece ve sadece Allah'ın rızasıdır. Türkiye'nin içinde ve dışında ve âlem-i İslâm'ın sair yerlerinde, Hakk da'vası için hicret eden kimseler, "inneme'l-a'malü binniyât ve innema likülllimriin ma neva" fehvasınca, niyetlerine göre mükâfat görecek ve ilk hicret edenlerin arkasında -inşaallah- yerlerini alacaklardır!

Yani Allah, Muhacirleri Muhacirlerle, Ensarı da Ensarla haşredecektir! Bu itibarla da, "Muhacirler toplansın!" dendiğinde bu mukaddes göçün heyecanıyla yollara düşmüş olanlar, Muhacirlerin arkasında yerlerini alacaklardır. Kim bilir sizden herhangi birinizin önüne Hz. Ebu Bekir (ra) mi rastlayacak, Hz. Ömer (ra) mi rastlayacak, Hz. Osman (ra) mı rastlayacak?! Bunları her an Rabbinin huzurunda hesap vereceğine inanan ve bir ayağının mezarda bulunduğunu his ve idrak eden bir insanın ağzından dinliyor gibi dinleyin; eğer bu mevzuda hilaf-ı vaki ve mübalâğalı beyanda bulunuyorsam Allah'a hesap vereceğim demektir.[2]

2 Fasıldan Fasıla 2

RUSYA DAĞILIRKEN

Söze tesir vermek Allah'ın (celle celâlüh) işidir. Bir insan Allah için yaşarsa Allah onun sözüne tesir verir. Bu tesirle insanın geçmez sözü geçer, olmaz işleri oluverir. Bunun yolu, hakkın hoşnutluğunu kazanan bir insan olmaktır. Böyle bir kişinin sözü her daim geçer akçedir. Her birimizin ruhuna kazınan ve her daim tesirinde kaldığı sözler böyle ihlâsla konuşan insanların söyledikleri sözlerdir.

Doksanlı yılların başında Sovyetler bloğu dağılmış, birçok devlet ortaya çıkmıştı. Bağımsızlığını yeni kazanan bu devletlerdeki insanların bize olan dil ve din bağının avantajıyla onlara sahip çıkma ve onların derdini dert edinme âdeta bir sevda hâline gelmişti. O yıllarda bu milletlere hizmet için fedakârlık isteniyor, öğretmen, belletmen ve esnaflardan onlara yardım etmeleri isteniyordu.

Orta Asya'ya gitmek, önceleri sadece bir özlem olsa da arkadaşlarımın peşi peşine Asya'ya gitmeleri içimdeki bu özlemi daha da coşkun hâle getirdi. Oraya bir yıl önce giden arkadaşlar ara sıra memlekete döndüklerinde, oraların güzelliklerini, halkın durumunu ve hizmete ihtiyaçlarını anlattıkça, içimdeki hicret arzusu daha da kuvvetleniyordu. Kendi kendime acaba beni de götürmezler mi diyordum. Sanki bu kapı kapanacak ve bundan sonra kimse gönderilmeyecekmiş gibi geliyordu bana.

Bu özlemimin sebebi sadece oralardaki halkların mağduriyetinden de kaynaklanmıyordu. Gençlik yıllarımdaki Türkçülük düşüncelerimin de bunda etkisi vardı. O yıllarda Türk dünyasıyla

alakalı olarak düzenlenen gecelere gittiğimizde hayalimizde hep oralardaki mazlum milletlerin sıkıntıları ve çileleri kalırdı. Bunda biraz da o zamanki hocalarımızın anlattıklarının payı vardı.

Bunlara ilaveten bir yıl önce Özbekistan ziyaretiyle bu özlem daha da artmıştı. 1992 yılında Özbekistan'a gittiğimde hayretler içinde kaldım. Fakülte yıllarında kitaplarını okuduğumuz büyük şahsiyetlerin hemen hepsi orada medfundu. İmam Buharî, Şah-ı Nakşibendî, İmam Maturidî, İbn-i Sina, Ahmet Yesevî… Onların kabirlerini ziyaret ederken çok etkilendiğimi itiraf etmeliyim. Özbekistan'dan döndükten sonra oralara gitmeyi ve oralarda hizmet etmeyi herkes gibi ben de ciddi bir iştiyakla arzu ediyordum.

O yıllarda Türkiye'nin en önemli gündemi buydu. Hizmet erleri âdeta Orta Asya'dan başka bir şey düşünmez olmuşlardı. Onunla yatıp onunla kalkıyorlardı. Oralardan gelen gönül dostları, hatıralarını anlattıkça içimize korlar saçılıyordu. Açılan okulların ihtiyaçları, oralardan gelen misafirlerin ve arkadaşların anlattıkları da bizi âdeta bu işe psikolojik olarak hazırlıyordu.

GERÇEKLEŞEN RÜYA

Özbekistan'ın Semerkant vilayetinde açılan Türk kolejinin açılış programına katılmak için davet edilmiştik. Erzurumlu esnaf ağabeylerimizin kafilesine ben de katıldım. Altı arkadaşla birlikte Özbekistan'a gittik. Bu geziden bütün arkadaşlar çok etkilendik. İslâm tarihinde çok önemli bir yere sahip olan Semerkant'ın gerek tarihi gerekse kültürel yönü bizleri çok etkilemişti. Orada açılan Türk kolejine rağbet muhteşemdi. Ben de böyle bir okulda görev yapmayı, soydaşlarımıza ve dindaşlarımıza hizmet etmeyi cidden arzu ettim.

Döndükten sonra davet edildiğim her mekânda gördüğüm bu güzellikleri herkese anlattım. Özbekistan'dan dönmüştüm ama kalbim orada kalmıştı. Oraların özlemini ruhumda yaşadığım birgün, bir rüya gördüm.

Güya Orta Asya'da bir memlekete hizmet için gönderilmişim. Gittiğim memlekette okul açmak için çalışıyorum. Okulları geziyorum, belediye başkanı ve şehrin valisiyle görüşüyorum. Okul ve eğitimin öneminden bahsediyor bu hizmetin gayesini ve maksadını anlatıyorum. Vali Bey'den bize bir okul vermelerini istiyorum. Vali Bey bize yardım ediyor, okul yeri veriyor. Okula lazım olan malzemeyi tedarik ediyor ve okulu açıyoruz. Çok geniş imkânlarla hizmet ediyoruz.

Uyandım çok etkilendiğim bu rüyayı dostlarıma ve arkadaşlarıma anlattım. Bu rüyanın üzerinden üç dört ay geçmişti. Bazı şirketlerin Orta Asya'ya hizmet için gitmek isteyen gönüllüler aradığını duymuştum. Ben de o gönüllüler arasına katılmayı

arzu ediyordum fakat bu arzumu kimseye söyleyemedim. Her muhtacın sesini duyan Zat benim de bu arzumu birilerinin kalbine duyurmuş olacak ki bir baktım bir dostum bana Orta Asya'ya gitmek isteyip istemediğimi sordu. Tabiî böyle bir teklifi hiç düşünmeden memnuniyetle kabul ettim.

1993 Mayısı'nda Ota Asya'ya gitmek isteyen arkadaşlar bazı şirketlere başvurdular. Bu arkadaşlarla ben de İstanbul'a gittim. Orada çok sevdiğim dostlarım vardı. Talebelik yıllarında beraber okuduğumuz arkadaşlardı. Herkeste bir heyecan ve tatlı bir telaş vardı. Orta Asya'nın hemen her noktasına açılacak bu okullar tahminen yüz kadardı.

Devletler ve şehirler belliydi. Yakın arkadaşlar aynı devletlere gidelim ve beraber oralarda hizmet edelim diye içimizden geçiriyorduk. Sabaha kadar tatlı, tatlı sohbet ettik. Arkadaşlarım bana takılıyor ve "Sen Moğolistan'a gideceksin." diyorlardı. Bense onlara: "Ağzınızdan yel alsın. O kadar güzel yerler varken bana orayı mı reva görüyorsunuz." diyordum. Yine de uzak diyarlara, sahipsiz ıssız memleketlere değil de düğüne gidiyor gibiydik. Herkes bir neşe içindeydi.

Moğolistan'a gidecektim. Moğolistan'ın zor bir yer olduğu söylendi. Oraya nasıl gideceğimi ve nelerle karşılaşacağımı bazı arkadaşlar anlattılar. Ancak onların anlattıkları da kulaktan dolma şeylerdi. Karşılaşılacak zorluklardan kısaca bahsetti. Acı bir burukluk ve ümitsizlik içinde anlatılanları dinledim ve sonra yerime oturdum.

Bu burukluğun sebebi, bütün arkadaşlar sekizer onar gruplar hâlinde gidecekleri devletlere gidiyorlardı. Ben ise Moğolistan'a tek başıma gidecektim. Kura çekimi bitmişti. Herkes gruplar hâlinde oturup ağabeyleriyle görüşüyor ve onlardan gidecekleri yerlerle alakalı malumat alıyordu. Ben tek başıma kalmıştım. Herkese danışmanlık yapan tecrübeli ağabeyleri vardı. Benim ise böyle bir imkânım yoktu. Ne yapacaktım nasıl gidecektim

şaşırdım kaldım. Sonunda Salih Bey'i görmem gerektiğini söylediler.

Salih Bey'i gördüm ve ona nasıl gideceğimi, orada kimleri göreceğimi sordum. O da Moğolistan'la alakalı bir şey bilmiyordu. Duyduklarını ve oradan gelenlerden duyduklarını anlatıyordu. Merakım daha da arttı. O da beni Sadettin Bey'e gönderdi.

Sadettin Bey oralara daha önce gitmiş bir insandı. Oralar hakkında malumatının olduğunu duymuştum. Bana gideceğim yer hakkında yeterli bilgiyi verecek insandı. O da çok bir şey anlatmadan bana başkent Ulanbator'a değil, Kazakların çoğunlukla yaşadığı Batı Moğolistan'daki Bayan Ölgiy'e gitmemin iyi olacağını söyledi.

Merakım daha da arttı, çünkü haritada bile böyle bir yer gösterilmiyordu. Ansiklopedilere baktım onlardan da ciddi bir malumat elde edemedim. Sadece Ulan Baturdan bahsediliyor, Bayan Ölgiy'den hiç bahsedilmiyordu. Sadettin Bey'e bana oralar nasıl bir yer, biraz anlatsanız dediğimde, işi hep geçiştirerek, gittiğinde görürsün dedi.

Konuşmasına devam ederek oraya direk uçak seferi yok. Ya Kazakistan'ın başkenti Alma Ata'dan veya Moskova üzerinden gidiliyor, dedi. Benim Önce Almaatı'ya, oradan vize alarak Moğolistan'a gidebileceğimi söyledi. Bayan Ölgiy, Moğolistan'ın batısında, Kazakistan'ın doğusunda bir yer. Bu yüzdende Ulan Batura gitmeden önce Almaatı'ya oradan da Bayan Ölgiy'e gidiliyor. Bana oraya gittiğimde Kadir adında bir Kazak dostumuz var o sana yardımcı olacak dedi. Onunla okul işini konuşacaksın dedi. O meseleyi biliyor. Sana okulla alakalı her mevzuda yardımcı olacak dedi.

Moğolistan'a ne zaman gitmem gerektiğini sordum. O da bana 'en geç bir hafta içerisinde orada olman lazım,' dedi. 'Biraz daha geç gitsem olmaz mı' dedim. 'Hayır tez elden gitmen lazım. Bir hafta içinde bütün işlerini yoluna koyarak

gitmelisin' dedi. İçimi garip hisler sarmaya başladı. Nefis ve şeytan durmadan bana vesveseler veriyordu. "Neden böyle bir işe karar verdim? Senden başka bu işleri yapacak adam yok mu?" gibi…

Karamsarlık içimi kaplamaya başladı. Evet, bunlar şeytanın ve nefsin desiseleriydi. Bu duygular bitmek bilmiyordu. Her gün biraz daha artarak devam ediyordu. İşin zevkli tarafı, şimdi yerini karamsarlığa ve sıkıntılara bırakmıştı. Bir türlü yakamı bırakmayan bu düşünceler içerisinde evi barkı terk edip garip memleketlere gitmek cidden zor gelmeye başlamıştı. O zaman sıkıntılı ruh haletiyle hicreti böyle kaleme almıştım.

Hicret

Hayat, bir hicrettir. Âlem-i ervahtan rahm-ı madere, oradan çocukluğa, çocukluktan gençliğe, gençlikten yaşlılığa, oradan kabre, devam eder gider. Mecburen yaşadığımız bu hicrete insanın iradesiyle karşı koyması mümkün de değildir. Asıl zor olan insanın kendi iradesiyle, dünyadan, eşyadan ve sevdiklerinden Allah rızası için ayrılması ve onları terk etmesidir. Dünyevi bağlardan ve kayıtlardan sıyrılmasıdır.

Nasıl ölüm başka bir hayatın başlangıcıysa ölen bir tohum toprağın bağrında nasıl diriliyorsa hicretle de insan başka bir mekânda dirilmekte ve var olmaktadır. Hicretle başka bir âlemde var olduğumu anladım. İslâm ve Kur'ân adına ilk defa bir işe yaradığımı gördüm. Zeval-i lezzet elem diyorlar. Ben bu elemin içinde ayrı bir lezzet hissettim.

Ölen insan bir hâlden bir hâle intikal eder. Hiç tanımadığı kabre ve berzah hayatına girer. Bu, aklın ve ruhun sevmediği, garip karşıladığı bir şeydir. Çünkü kabrin ve berzahın yabancılığına alışmak zordur. Ülfet ettiği güzellikleri terk etmek azap oluyor insana. Hicret de böyle… Adını duyduğum ve bunun ötesinde hiçbir şeyini bilmediğim bir memlekete gidiyorum. Alışkın olduğum güzellikleri ve lezzetleri terk etmek de bir bakıma ölmekti. Oradaki güzelliği bilmeyen nefis, lezzetlerini terk etmek istemiyor.

Bir hadis-i şerifte "Ölmeden önce ölünüz, hesaba çekilmeden evvel kendinizi hesaba çekiniz." buyuruluyor. Ölümü hicretle yaşadım ve anladım ki hicret ölüm gibi bir şeymiş. Nasıl ölümün dış yüzü çirkin görünür, ama ehl-i iman onunla Cennet'te var oluyor. Başka bir âlemde onun sayesinde vücut buluyor. Aynı şekilde hicretle insan başka bir âlemde var oluyor. Başka bir dünyada hayat buluyor. İşte bu ölümün çok tatlı ve zevkli bir şey olduğunu daha sonra hissettim. Ve bizi bu yola sevk edenlere defalarca dua ettim.

Çok kayıtlarla dünyaya bağlanmışım. Meğer dünyayı ne de çok seviyormuşum. Hayatımı bir zembilde taşımıyordum. Bu yüzden dünyaya ait kayıtlardan sıyrılmak ve hicret etmek epey zor oldu diyebilirim. Bir hafta gibi bir zaman içinde her şeyi terk etmek ayrı bir zorluktu. Erzurum'da duruyordum. Anne ve babam yanımdaydı. İçtimaî hayatta itibarım da iyiydi.

Orada beni ne bekliyordu. Bunu bilmiyordum. Bu yolculukta tek başına oluşum bana çok zor geliyordu. Yanımda bir arkadaşım olsaydı ne iyi olurdu. İlk defa yurt dışına çıkacak olmam bir yana, tanımadığım bir memlekete gitmek ayrıca zor geliyordu. Çocuklarımın sevimli, anne-babamın müşfik simaları karşısında sanki ölümü yudumluyordum. Evi Erzincan'a naketmem lazımdı. Çocukları memlekete bırakıp tekrar İstanbul'a dönmek en az bir hafta alabilirdi. Bir tarafta şeker hastası olan yatalak babama baktım, diğer taraftan yaşlı anama. İkisi için de ben bir umuttum. Hizmetlerini yapıyor, hastalıklarıyla ilgileniyordum. Çocuklar okula gidiyor, eşim de bebek bekliyordu. Ben üniversitede mastır yapıyordum. İşim iyiydi arabam vardı. Böyle bir hayat benim gibi insana lükstü. Dünyaya bu kadar kuvvetli bağlarla bağlanan birinin, bir anda bütün bağlarını kopararak memleketi terk etmesi ölümden farksızdı.

Anne ve babama meseleyi nasıl açacağımı düşünmeye başladım. Şimdi bu âcizler yanımda kalıyor. "Ben gidiyorum, siz kendi başınızın çaresine bakın." desem zor olacak. Rabbime dua ettim ve başladım anlatmaya: o zamanki Orta Asya halklarının durumunu ve hizmete olan ihtiyaçlarını anlattım. Babam dindar bir insandı ve anlattıklarımdan çok etkilendi "Git oğlum, biz başımızın çaresine bakarız." dedi.

Annemin biraz gönül koyduğunu hissettim, fakat yapacak bir şey yoktu. Onu kırmadan bu işe razı etmeliydim ama bu nasıl olacaktı. Bu meseleyi bir iki gün kendi içinde alıp vermiş olacak ki o günlerde bir rüya görmüş. Bu rüyadan çok etkilen-

miş. Sabahleyin bana "Oğlum ben seni yanlış anladım. Senin gitmen lazım." dedi. Allah (celle celâlüh), onun kalbine de bu işi sevdirmişti. Meselenin annem babam tarafından bu şekilde rıza ile karşılanması beni çok memnun etti. Yıldırım hızıyla bir hafta içinde evi taşıdım, çocukları memlekete bıraktım ve İstanbul'a geldim

3 Haziran 1993 tarihinde Kazakistan'ın Başkenti Almaatı'ya bilet aldım. Yıllar sürecek bir arkadaşlığın ve kaderî birlikteliğin ilk karşılaşması o akşam oldu. Misafir olarak kaldığım yere bir arkadaş geldi. Turan Bey… Nereye gideceğini sordum, o, Kazakistan'a gideceğini söyledi. Ben de Kazakistan'a gidiyorum dedim. Böylece ilk yol arkadaşımı buldum.

Ertesi gün havaalanında buluşup uçağa bindik ve Turan Bey'le beraber Kazakistan'a gittik. O zamanlar Moğolistan'a direkt uçak seferleri olmadığından önce Kazakistan'a gidiliyor oradan Moğolistan'a geçiliyordu. Ben de öyle yaptım. Almaatı'da Ali Bey bize vize işlerinde yardımcı olması için Gürsel Bey'i görevlendirdi. Moğolistan Büyükelçiliği'ne müracaat ettik. Gürsel Bey bir yıl önce buraya gelmiş hem Kazakistan'ı hem de bürokrasiyi iyi biliyorlardı.

UZAYAN BÜROKRASİ

Vize almak için Moğolistan Büyükelçiliği'ne gittiğimizde büyükelçinin orada olmadığını on gün sonra geleceğini söylediler. Moğolistan'da karşılaşacağım zorlukların ilk sinyalini orada aldım. Küçücük bir daireden ibaret büyükelçilik binasında işler oldukça ağır ilerliyordu. Zira vize talep eden azdı. Büyükelçinin gelmesini beklerken Bayan Ölgiy'le alakalı bilgi topluyordum.

Moğolistan'a iş araştırması için giden ve hususiyle de Bayan Ölgiy'de birkaç gün kalmış Yasin Bey adında bir arkadaşla görüştüm. Ondan Bayan Ölgiy'in hâlini sordum. Yasin Bey oranın mağdur bir ülke, zor bir yer olduğunu anlattı. Ancak her kelimenin arkasında "gittiğinde görürsün" diyordu. Biraz şüphelendim ama ne olursa olsun, ben bir köy çocuğuyum. Herhâlde bir köy hayatı kadar da imkâna sahiptir, diyerek kendimi teselli ediyordum. Anadolu'nun kendi fakir, gönlü zengin bir yerinde doğup büyümüştüm. Batıdaki insanların katlanamayacakları zorluklara katlanabileceğimi sanıyordum.

Bu arada Kazakistan'da birkaç ay içerisinde on altı kadar okul anlaşması yapılmıştı. Onların bir taraftan tadilat ve tamiratları, diğer taraftan da eksiklikleri gideriliyordu. Bunun için Türkiye'nin her yerinden heyetler gelip gidiyordu. Ali Bey bir taraftan gelen gidenle uğraşıyor, diğer taraftan da bizim gibi civarda okul açacakların problemleriyle ilgileniyordu. Uzayan bürokrasi ve sıkıntılar içinde bizlere ümit ve teselli veriyordu.

Bizimle beraber Kazakistan'a gelen müdür arkadaşlarımız yanlarında esnaflarla beraber geldiklerinden heyetler hâlinde

hareket ediyorlardı. Bu yüzden de memleket dışında bulunmanın garipliğini öyle çok hissetmiyorlardı. Gelen heyetler şehirlerine gittikçe benim sıkıntılarım daha da artıyordu. Bir de kaldığımız yerde dil bilmemenin sıkıntısıyla daha da bir gerginleşiyordum. Keşke ben de Kazakistan'da açılacak okullardan birinde görev yapsam diye içimden geçiriyordum.

Vize almayı beklerken üst üste psikolojik sıkıntılar yaşadım. Babam şeker hastasıydı, yatalaktı. Ondan haber almam gerekiyordu. Dil bilmediğimizden telefon yazdıramıyor, görüşme yapamıyorduk. Ayrıca bir bebek bekliyordum, evden de haber alamıyordum. Vize işleminin uzaması da ayrı bir sıkıntı oluşturuyordu.

Bu hâl tam iki buçuk ay devam etti. O zamanlar telefonla görüşmek için önce telefonu yazdırıyordunuz ve size üç beş gün sonraya sıra veriyorlardı. Bu bekleyiş, sizin ya da karşı tarafın meşgul olduğu zamana rast gelirse otomatik olarak bir haftanız boşa gidebiliyordu. Bizim de öyle oldu ve değişik sebeplerden iki aya yakın bir zaman telefonla görüşemedim. İki ay sonra İstanbul'daki ablama telefon açtım ve çocukların durumunu sorabildim. Yeni doğacak çocuğumuzun vefat ettiğini öğrendim. Babamın durumunun ise eskiye nazaran daha iyi olduğunu söyledi. "Her ne ise bu da geçer yahu" deyip sabrettik.

MAĞDURLAR YURDU MOĞOLİSTAN

Hayli zor aldığımız vizenin ardından, haftada bir yapılan Almaatı/Bayan Ölgiy uçağına bilet aldık. Yanıma eşyalarımı ve okul için getirdiğim kitapları da alarak havaalanına gittim. 14 Temmuz 1993 tarihinde güvenlikten geçip uçağa girdiğimde hayretler içerisinde kaldım. Daha çok köy otobüsüne benzeyen bu yirmi dört kişilik mini uçağın içerisi çok dardı ve olabildiğince kötü kokuyordu.

Derken büyük bir gürültü ile uçağımız kalktı ve Moğolistan'a doğru yol almaya başladı. Mevsim yaz olmasına rağmen karlı buzlu dağlar üzerinden geçiyorduk. Kazakistan'ı Moğolistan'dan ayıran bu dağlar aynı zamanda Sibirya'nın bir parçasını oluşturuyordu. Kışın karın yağmasıyla doğu ile batı arasında kara yoluyla olan irtibat kesilir, ulaşım sadece uçakla sağlanırdı. Bu sene de öyle olmuş, çok kar yağmış Moğolistan ile Kazakistan sınırı kapanmıştı. Hatta o kış düşen bir uçakta kurtulan olmamış, cenazelere ancak altı ay sonra karların erimesiyle ulaşılabilmişti. Kışın böylesine zor geçtiği bir coğrafyaydı burası.

Rüzgârla bile sallanan bu küçük uçakta yüreğim ağzıma geliyordu. Benim gibi uçağa yeni yeni binen bir insanın heyecanı tahmin edilebilir. Uçakta Moğollara ve Kazaklara benzemeyen bir tek bendim. Kendilerinden başka buralarda kimsenin bir işinin olamayacağını düşündüklerinden herhâlde, bana garip garip bakıyorlardı. Bense ne Kazakça ne Rusça ne de Moğolca bilmediğimden susuyor ve onları izliyordum. Diğer taraftan da dikkat çekmemeye çalışıyordum.

Bir taraftan içimde garip bir hüzün vardı, diğer taraftan kendimi çok bahtiyar görüyordum. Bir hizmet, bir dava adına bir yere gitmek çok onurlu ve şerefli bir şeydi. Bir işe ön ayak olmak çok önemliydi. Zira bir hadiste "Kim bir hayra sebep olursa ona, o hayrı işleyenlerin sevabı kadar sevap verilir." buyruluyordu. İşte bu düşünceler beni heyecanlandırıyordu.

İki saatlik bir uçuştan sonra uçak alçalmaya başladı. Aşağıdaki şehir iyiden iyiye görülüyordu. Gayet modern bir şehir olduğu belliydi. Herhâlde Moğolistan'a geldik dedim. İlk intibaım iyi olmuştu. Zira bu şehrin hem coğrafî durumu hem de büyüklüğü gayet iyiydi. İçinden nehirler akıyor, fabrika bacaları tütüyordu. Ben buranın Moğolistan olduğunu zannediyordum. Hava alanına indiğimde Rusça bilmediğim için adını okuyamadığım bu şehrin, Moğolistan'ın Bayan Ölgiy şehri değil, kaderin daha sonra bana takdir edeceği Kazakistan'ın Özkemen vilayeti olduğunu anladım.

Uçağımız Özkemen'de bir saat kaldı. Yakıt ikmali yapıldıktan sonra tekrar havalandı. Gorno Altay Özerk Bölgesi'ni aşarak üç saatlik bir uçuşun ardından köye benzer bir yerleşim yerinin üzerinde uçağımız alçalmaya başladı. İndikçe şehir biraz daha belirginleşmeye başladı. Tek tük evlerin ve apartmanların bulunduğu bu şehirde daha çok çadırların fazlalığı dikkat çekiyordu. Binlerce çadır kurulmuştu. Burası bir şehirden ziyade bizim tekir yaylasını andırıyordu. Uçak alçaldıkça moralim biraz daha bozuldu.

Küçük pervaneli uçağımız çok büyük bir gürültüyle piste indi. O an uçağın infilak edeceğini zannettim. Ayaklarımın bağı çözüldü. Gürültü çok korkunçtu. Hele pilot frenlere asılınca gürültü daha da arttı. Ben iyice korktum. Aynı uçak Özkemen'e indiğinde hiç böyle bir gürültü yaşamamıştık. Uçak sanki infilak edecek gibiydi. Yavaş yavaş hızı kesilen uçak nihayet durdu.

Aşağıya baktım bir de ne göreyim: Aman Allah'ım! Havaalanı dediğimiz yer bir kumsaldan ibaretmiş. Toprak bir zemine iniş

yapmışız. Çıkan gürültü bu zeminden kaynaklanmış. Mogolistan'ı görenlerin bana neden fazla malumat vermediklerinin sırrını şimdi anlamıştım. Bu hâlleri anlatsanız tabiatıyla insanlar gelmek istemeyebilir. Onun için de burayı görenlerin bana "gittiğinde görürsün" demeleri boşuna değilmiş.

Bendeki moral bozukluğu had safhaya varmıştı. Evet, Bayan Ölgiy'de havaalanı yoktu ve küçük uçaklar bu kumsalı havaalanı olarak kullanıyorlardı. Garip olan sadece havaalanındaki pist değildi. Yer hizmetleri diye bir şey de yoktu. Eşyalar uçaktan havaalanı ofisine elde taşınıyordu. Eski bir binadan ibaret olan hava meydan müdürlüğü, daha çok bir köy kahvesine benziyordu. Ne oturacak bir yer ne de ilgilenecek bir görevli vardı. Sadece küçük uçaklara binilen alan, basit tel örgülerle çevriliydi. Askere benzeyen minyon tipli kişilerden biri benden pasaportumu aldı ve yarım saat sonra getirdi.

Dışarı çıktığımdan benden başka yabancı olmamasından olacak ki biri yüzüme bakarak bozuk bir Türkçe ile "Mahir Şahin siz misiniz?" diye sordu. Bu garip yerde ne yapacağım diye düşünürken dilimi bilen bir insanın bana yardımcı olması tek kelime ile bir inayet-i ilahî idi. Bu, bana İstanbul'da bahsedilen Kadir Bey'den başkası değildi. Beni bir cip ile kendisinin yaptırdığı Hz. Ebubekir Mescidi'ne götürdü.

Mescit küçük bir binadan ibaretti. Türkiye'de Moğolistan Büyükelçiliği'nde çalışan Kadir Bey, Moğolistan'da yaşayan Kazaklardan biriydi. Moğolistan vatandaşı idi. Bu mescidi Türkiye'den ve dünyanın farklı yerlerinden topladığı yardımlarla yaptırmıştı. Mescit küçüktü ama buralarda böyle bir mescidin bulunması bir lütuftu. Mescidin yanındaki küçük kulübeye yerleştim. Kadir Bey, okul açılıncaya kadar burada kalacağımı söyledi. Tek odadan ibaret olan bu yerde yaşamak zor olsa da oranın şartlarında lüks sayılırdı. Çünkü burada insanlar çadırda yaşıyordu.

Mescidin cemaati yeni Kur'ân okumaya başlayan çocuklardı. Halktan bir iki insan da cemaate ara sıra iştirak ediyordu. Bir yıl önce buradan kırk kadar çocuk İstanbul'a getirilmiş Kur'ân-ı Kerim eğitimi almışlardı. Bir yıl sonra geri dönen bu talebeler şimdi burada yaylalarda kendi anne babalarının yanında kalıyorlardı. Bu kadar fakr u zaruret içinde çırpınmalarına rağmen, insanların dinî hissiyatlarını korumaya çalışması takdire şayan bir durumdu.

BAYAN ÖLGİY

Moğolistan'ın batısında yer alan bu küçük ilçe yirmi bin nüfusa sahip bir yerdi. Ahalisi daha çok Kazaklardan oluşuyordu. Az sayıda Moğol vardı. Göçebe olan halkın geçim kaynağı hayvancılıktı. Ne ziraattan ne de ticaretten eser vardı. Hayvancılık da yaylalarda iptidaî usullerle yapılıyordu. Türkiye'nin iki buçuk katı büyüklüğe sahip olan Moğolistan'da topu topu iki buçuk milyon insan yaşıyordu. Bayan Ölgiy, Moğolistan'ın sadece küçük bir vilayetiydi.

Ulaşım daha çok hayvanlarla sağlanıyordu. Bu yüzden burası bir cirit meydanını andırıyordu. Bu küçük şehir merkezinde hemen herkesin bindiği bir atı vardı. Tek, tük de olsa motosiklete rastlanıyordu. Bir iki tane cip, ara sıra göze çarpıyordu. İlin dışarıyla olan bağlantısı daha çok trenle sağlanıyordu. O da başkent Ulan Bator'a haftada bir yapılan seferlerle…

İlim ve kültür hayatı itibariyle oldukça geri kalmış bir yerdi. Az sayıdaki ilk ve orta öğrenim kurumu, hırpanî ve bakımsızdı. Halk, daha çok yaylalarda ve dağlarda yaşadığından ister istemez ilim ve kültür yaygınlaşamamıştı. İlim irfan olmayınca ticaret, sanat ve ziraat da gelişememişti. Bir kısım ihtiyaçlarımı karşılamak için pazara gittiğimde pirinç ve şeker gibi temel ihtiyaç maddelerinin dışında sebze olarak sadece yabanî soğan bulabildiğimi söylesem Bayan Ölgiy'in hâlini herhâlde anlatmış olurum.

Bunların sebebi sadece Çin ve Rusya'nın baskısı altında kalması değildi tabi. Büyük bir coğrafyada az insanın yaşamasının da bunda payı vardı. Teknolojik imkânlardan mahrum-

dular. Madenlerini çıkaramıyor ve işleyemiyorlardı. İklimin sert olması da ayrı bir sebepti.

Karasal iklimin hüküm sürdüğü bu topraklarda kışlar çok sert geçiyordu. Öyle ki soğuk eksi kırk beş, elli dereceye kadar düşüyordu. Birkaç yıl önce şiddetli kış soğuklarında bir buçuk milyon hayvan ayakta donarak ölmüş. Nehirlerin üstü öyle buz tutuyor ki üzerinden kamyonlar çalışıyordu.

Bu olanlarda ne Kazakların ne de Moğolların suçu vardı. Yıllarca başka milletlerin esaretinde yaşayan bu insanlar ne kendi insanını eğitebilmiş, ne de kendi kaynaklarını işletebilmiş. Fakr u zaruret tabiatıyla her tarafa hükümran olmuş. Bir zaman Çin'in bir zaman Sovyet Rusya'nın sömürgesi olan bu memlekette insanlar geçmişte dinlerinden dolayı zulüm ve hakaret görmüş. İnsanlar bu mağduriyet ve mazlumiyete rağmen dinlerine ve mukaddesatlarına bağlı ve çok samimi kalmışlar.

Yüzyıllarca kapılarını çalıp ne hâldesiniz diyen olmamış. Hizmet gelmemiş buralara, ne Allah'ı anlatan ne peygamberden bahseden olmuş. Müslümanlığı ana babalarından duydukları kadarıyla eksik ve yanlış öğrenmişler. İçkilerini bile Allahu ekber diyerek içiyorlar. Kendi kendime dünyada hizmete muhtaç ne kadar insan varmış dedim. Vicdan lazım bu insanların yaşadıklarını hissetmek için. Ya da gelip görmek… Bu mağduriyetleri ruhunda duyup bizleri bunlardan haberdar edenler ne iyi etmişler. Bu insanların elinden tutup onlara sahip çıkmanın önemini burada anladım. Buralara gelirken hissettiğim zorlukları ve sıkıntıları unuttum. Soydaşlarımız burada bu mağduriyetleri yaşarken bizim kendi hayatımızı yaşamamız reva değildi. Bu, eski bir hatırayı da aklıma getirmişti.

Mersin'de bir gün Katolik kilisesine iade-i ziyarete gitmiştim. Papaz efendiyle oradan buradan konuşunca, nerede ne kadar cemaatiniz var dedim. Bana hayatımın en büyük dersini verdi. Başladı anlatmaya: "Elazığ'da de bir kilisemiz, birkaç da

cemaatimiz var, ayrıca bir de görevlimiz var. Samsun'da şu kadar, Merzifon'da bu kadar…" dedi. Bütün Anadolu'da olan cemaatlerini saymaya başladı. "Çorum'da da tek bir cemaatimiz var." diye ilave etti. "Her yıl onu ziyaret eder, ne hâlde olduğunu sorar ve ona gereken nasihatte bulunurum." dedi.

İşte o an kendi hâlimizi düşündüm. Biz, hak bir din ve mukaddes dava adına dünyanın neresinde ne kadar Müslüman var, ne hâldeler diye merak ettik mi? Cehalet, tefrika ve fakirlik girdabına düşmüş Müslümanlara el uzatabildik mi? Onların ne hâlde olduklarını düşündük mü? Allah bu meseleleri düşünenlerden razı olsun ki bizi bu hakikate uyandırarak buralara yönlendirdiler. Geldik ve bu mağdur, mazlum Müslümanların hâlini gördük.

Onun için Şeyhülislam Mustafa Sabri Efendi'ye atfedilen şu sözü düşündüm: "Bugün öyle hizmet erlerine ihtiyaç var ki onlar değil dünyasını, ahiretini bile feda edecek kadar diğerkâm olmalılar. Yaşatma duygusuyla yaşamaktan vazgeçecek... Ancak böyle hasbi insanlar sayesinde bu vazife yapılabilir ve insanlığa bir hizmet götürülebilir."

OKUL AÇMAK AMA NEREYE

Ertesi gün Kadir Bey'le beraber okul olabilecek yerleri gezmeye başladık. İlk gezdiğimiz okul yeri on yıldan beri kapalı kalan bir metrukeydi. Camları kırılmış, kalorifer petekleri soğuktan çatlamış, kapıları kırık, çok eski bir binaydı. Bu binanın tamiri bile en az bir yıl alırdı. Binanın tamiri için gerekli olan malzemeleri nereden nasıl temin edeceğimi sorduğumda Kadir Bey bana tamir için gerekli olan her şeyin Başkent Ulan Bator'dan geleceğini söyledi. Haftada bir defa gelen bir trenin getireceği malzemeyle iki ay içerisinde harabe bir okulu nasıl tamir edersiniz?

Bu okulla ilgili görüşmelerde bulunmak için eğitimden sorumlu müdüre çıktık. Bize bu okulun açılması için gerekli yardımda bulunup bulunmayacaklarını sorduk. Müdür Bey, şimdilik buna güçlerinin yetmediğini meseleyi valiye sormanın daha iyi olacağını söyledi. Biz de Vali Bey'le görüşmek istediğimizi bildirdik. Valinin izinde olduğunu ve bir ay sonra geleceğini ifade etmesi üzerine başka binaları gezmeye başladık.

Faaliyette olan okullardan birkaçını gezdik. Bu okullardan birini bize vermelerini talep ettik. Buna da onlar razı olmadılar. İnşaatı yarım kalan bir okul binası daha gösterdiler. Burası okul olmaya elverişli bir yerdi fakat inşaatın bitmesi en iyi şartlarda bir yıl zaman alırdı. Bunun da hâlihazırda bir çözüm olmadığı ortadaydı. Ya bu yarım inşaatı tamamlamalıydık ya da diğer harabe binayı tamir etmeliydik. Bunların ikisinin de bu yıla yetişmesi imkânsızdı.

O tarihlerde Kazakistan, çıkardığı bir kanunla başka devletlerde yaşayan Kazakları Kazakistan'a davet etmişti. Sınırları dışındaki vatandaşlarını davet edip onlara yer yurt temin ederek nüfusunu artırmaya çalışıyordu. Bu yüzden de ilk elde Bayan Ölgiy'deki Kazakları Kazakistan'a yerleştirmeye başladı. Hemen her gün yedi sekiz tane uçak ve yüzlerce kamyon buradaki Kazakları Kazakistan'a taşıyordu.

Herkes çoluk çocuk ve aileleri ile beraber Kazakistan'a göç etmek için can atıyor, sırasını bekliyordu. Düşündüm, buranın yirmi bin civarında nüfusu var. Bir iki ay içerisinde burada bulunan Kazakların hemen hepsi Kazakistan'a giderse bu okul kime hizmet verecek?

Bir taraftan okul olmaya elverişli olan bir yer bulamayışım, diğer taraftan tamir ve tadilatların zor şartlarda yapılacak olması, buna ilaveten Kazakların Kazakistan'a göç etmeye başlaması bende ciddi bir hayal kırıklığı meydana getirdi. Bütün bu olup bitenleri Kazakistan'daki Ali Bey'e telefonda anlattım. O da bunları İstanbul'daki şirket yetkililerine yazıyla anlatmamı istedi. Ben de yazdım ve gönderdim.

On beş gündür Bayan Ölgiy'deydim. Burada günler zor geçiyordu. Yalnızlığımın yanında dil bilmeyişim ve zor hayat şartlarına intibakın da verdiği sıkıntı yüzünden ruh hâletim bozulmuştu. Ne yemek yiyebiliyor, ne de yalnızlığımı aşabiliyordum. Bize okul açmada yardımcı olan Kadir Bey ise problemleri çözmede yetersiz kalıyordu.

Burada okul açmayla ilgili işler beklemede olunca ne yapacağımıza karar veremiyorduk. İstanbul'dan gelecek cevabı beklemek gerekiyordu. Ali Bey, Almaatı'ya geri dönmemi söyledi. Bilet aldım ve dönüş hazırlıkları yapmaya başladım. Normalde haftada iki gün olan küçük uçak seferleri, Kazakistan'ın buradaki Kazakları Kazakistan'a taşımasından dolayı günde 8 sefere çıkmıştı. Ben de bu uçaklardan birine bilet aldım ve Almaatı'ya gitmeye karar verdim.

UÇAĞIN ÇAMURA BATMASI

Bir iki gün devam eden yağmur, zemini iyice yumuşatmıştı. Bayan Ölgiy nizami bir şehir olmadığından ne doğru dürüst bir kaldırım, ne de yağmur sularının toplandığı alt yapı mevcuttu. Bu yüzden şehrin her tarafı çamur içerisindeydi. Burada hemen herkesin atı olduğu için onlar bu hâle alışıktı.

Ertesi gün uçağın kalkıp kalkmayacağını bilmiyorduk. İptal edilebileceği söyleniyordu. Buna sebep olarak da yağmurun yağmasını gösteriyorlardı. Sonunda uçağın kalkacağını söylediler. Ben hazırlıklarımı tamamladım ve havaalanının yolunu tuttum.

21 Temmuz 1993 tarihinde uçağın kalkacağı alana gittim. Biniş işlemlerimi tamamlayarak elimde valizler uçağa bindim. Kapılar kapandı. Uçağın motorları çalıştı. Hareket etmek için motorlar son hıza ulaştı fakat uçak bir türlü hareket etmiyordu. Derken ikinci defa aynı hareketi yaptı fakat ne mümkün, bir türlü yerinden kımıldamıyordu. Bunu birkaç kez daha tekrarladı fakat her seferinde uçağın motor hızı son noktaya geldiği hâlde hareket edemiyorduk.

Derken kapıları açtılar ve herkesin uçağı terk etmesini istediler. Ben de indim. Ne olduğunu anlamamıştım herhâlde motor arızası var dedim kendi kendime. Aşağı indiğimde bir de ne göreyim. Uçağın tekerleri yarıya kadar çamura batmış. Onun için hareket edemiyormuş.

Uçağın çamura battığı an

Hayretler içerisinde kaldım. Uçak bir kağnı gibi çamura saplanmıştı. Güler misin, ağlar mısın? Ben gülmeye başladım. Ve yanımda fotoğraf makinem olduğu için de bu manzarayı hemen kaydettim. Bir gün önce yağan yağmur uçağın indiği toprak zemini oldukça yumuşatmıştı. Böyle olunca da uçak, pist denilen bu topraklı yolda motorların hareket etmesiyle âdeta patinaj yapan otomobiller gibi yumuşak zeminde batmıştı.

Pilot ve yardımcısı kendi çabalarıyla Uçağı kurtarmaya çalışıyor

Bütün yolcular uçaktan indik indik. Uçak, boş olarak saplandığı yerden kurtarılmaya çalışıldı fakat nafile... Her defasında biraz daha çamura batıyordu. Yetkililer uçağı kurtarmak için bu sefer küçük araçlarla çekmeye çalışsalar da kurtaramadılar. Derken uçağın kurtarma çalışmalarının zaman alacağı, bunun için, uçağın ertesi güne tehir edildiğini duyurdular.

Ertesi gün öğlenden sonra iki büyük kamyon geldi ve bağlanan halatlarla çekerek uçağı çamurdan çıkardılar. Kumlu zemine kadar bu kamyonlar sayesinde taşınan uçak hareket etti.

Sonunda uçağı kamyonlarla çekerek kurtarıyorlar

Uçağımız Almaatı'ya doğru hareket ederken ben artık bu küçük uçakları garip karşılamıyordum. Eskisi kadar korkmuyor, insanlardan çekinmiyordum. On beş günlük Kazakça bilgimle az da olsa konuşabiliyordum.

O zamanlar Almaatı açılan okulların hareketliliği dolayısıyla çok yoğun oluyordu. Hemen her gün birkaç kafile geliyor, gidiyordu. Moğolistan ve Altaylar'dan gelişte ve gidişte uçaklar ikmal yapmak üzere Özkemen'e iniyordu. Burası Moğolistan'a Altaylar'a ve Sibirya'ya gidiş gelişlerde bir durak gibiydi.

Buraya bu ikinci inişimde biraz daha içim ısınmıştı. Belki de kader bana burayı sevdiriyordu. İçimden şöyle geçirdim: "Ne var sanki, bu okul yirmi bin nüfuslu Bayan Ölgiy'de olacağına

dört yüz bin nüfuslu Özkemen'de olsa daha makul olmaz mı? Üstelik ikisinin halkı da Kazak... Bayan Ölgiy'in Kazak halkı da Kazakistan'a göç ediyor zaten."

Almaatı'da misafir olarak kaldığımız şirkete ait mekânda başka yerlere okul açmak için gelen arkadaşlarımız da vardı. Onların da kendilerince problemleri vardı. Kimi binayı tamir etmekle uğraşıyor, kimi bürokrasiyi aşmaya çabalıyordu. Benim okulum ise daha ortada yoktu. Bu yüzden onların bu hâllerine imreniyordum. Keşke ben de okulumu açabilseydim ve işime koyulsaydım diye düşünüyordum.

Arkadaşlar bana Moğolistan'ı sordular. Ben de anlatmaya başladım. Benim anlattıklarımdan çok etkilendiler. Havaalanının olmayışı, uçakların çamura batması, çok mağdur bir yer oluşu, onları çok etkiledi ve kendi hâllerine şükretmeye başladılar. Bir taraftan da acıyarak bana teselli veriyorlardı.

TEKRAR MOĞOLİSTAN'A HAREKET

Almaatı'da bir bekleyiş içindeydim. Moğolistan'da olup bitenleri Ali Bey'e onun vasıtasıyla İstanbul'a aktarmıştım. İhtimal anlattıklarım İstanbul'da mübalağa olarak algılanmıştı. Zaten şirket yetkililerinin buralardaki vaziyeti anlamasını da beklemiyordum. Ben görmeden nasıl inanamadıysam onların da inanmaları zordu. Onlar durumu etüt etmek ve detaylı bilgi almak üzere iki yönetim kurulu üyesini göndereceklerini söylediler. Ben de onları beklemeye başladım.

Bir hafta sonra İstanbul'dan iki şirket temsilcisi gelmişti. Salih ve Hacı Mehmet Beyler. Esnaf gözüyle oraları etüt edecekler ve onların fikirlerine göre karar verilecekti. Bu iki yetkiliyi Almaatı'ya gelince havaalanında karşıladık. Ben de onlarla beraber aynı yerde kalıyordum. Onlar benden Moğolistan'ı anlatmamı istiyorlardı. Bu defa ben de tıpkı benden öncekilerin bana dediği gibi onlara 'gittiğinizde görürsünüz' demeye başladım.

Vize işlemlerini tamamlayarak Bayan Ölgiy'e gitmek üzere 28 Temmuz 1993 tarihinde uçağa bindik. Onlara Bayan Ölgiy'in gerçeklerini anlatmamıştım. Anlatmakla onları yönlendirebileceğimi düşündüğümden kendileri görsün ve karar versinler istedim. Nihayet aynı güzergâhı takip ederek Bayan Ölgiy'e geldik. Uçak kumsala inerken onlar da şoke oldular ve yaşadıklarına inanamadılar. Salih Bey hayretler içerisinde: "Yahu kardeşim böyle bir yere nasıl okul açılır." demeye başlamıştı.

Üç arkadaş ertesi gün okul olabilecek yerleri gezmeye başladık. Tamir ve tadilatı bir yıldan fazla zaman alacak bu binalardan

hiçbirine karar veremedik. Kazakların buradan göç etmesi de cabası. Böyle giderse altı ay sonra burada kimse kalmaz kanaatine varmıştık. İsabetli karar vermeliydik. Oraları bilen Kadir Bey'e tereddütlerimizi aktardık. O da bunlara katıldığını belirtti. Biz de bu şehirde şimdilik okul açılamayacağına karar verdik.

Kadir Bey bize, yakındaki Özkemen vilayetinin üniversite rektörünü iyi tanıdığını, istersek orada okul açmak için bir girişimde bulunmanın faydalı olabileceğini anlattı. Biz de bu teklifi şirket yetkililerine aktardık. Ali Bey'in fikri de bu yöndeydi. Dünyanın öbür ucunda üç insan bile olsa ona sahip çıkmak bizim hedefimizdi ancak bu göç olayı Bayan Ölgiy'in geleceğini bizim açımızdan bilinmez kılıyordu. Ondan aldığımız ruhsatla, biz de Bayan Ölgiy'den Özkemen'e dönmeye karar verdik.

BAYAN ÖLGİY'E NİYET ÖZKEMEN'E KISMET

Özkemen, Çin, Rusya ve Moğolistan üçgeninde yer alan Kazakistan'ın doğusunda stratejik bir yerdi. Vilayet nüfusu bir milyona yakındı. Şehir merkezinde dört yüz bin insan yaşıyordu. Şehrin içinden Ülba ve İrtiş Nehirleri birleşerek akıyordu. Sibirya'nın sınırları içerisinde kabul edilen Özkemen'in kışları alabildiğine soğuktu. Bu yerde halkın yüzde seksenini Ruslar ve diğer halklar oluşturuyor, kalan yüzde yirmilik kesim Kazaklardan oluşuyordu.

Daha ilk gidişimde uçağımız Özkemen'e indiğinde orayı sevmiş, keşke böyle bir yere gelseydim, demiştim. Hayatımda birçok duamı kabul eden Rabbim, muhtemelen bu duamı da kabul edecekti. Okul açma serüvenimize burada devam edecektik. Belki ilk gelişim buraya olsaydı daha farklı düşüncelere sahip olabilirdim fakat Bayan Ölgiy'in şartlarını düşündükçe burasının şartları bana oldukça elverişli gelmişti.

En azından burada ihtiyacınız olan şeyleri bulmamız mümkündü. İçinde eğitim öğretim yapılabilecek bir okul ve başınızı sokacak bir ev bulmak kolaydı. Hâlbuki Bayan Ölgiy'de bunların hepsi belirsiz hatta bir kısmı imkânsızdı. Onun için şartları zor olan Moğolistan'a veda edişime biraz da seviniyordum.

Kadir Bey'in yardımıyla Özkemen'e geldik ve taksiye binerek Özkemen'in Üniversitesine gittik. Rektör Recep Mambetkaziyev, Kadir Bey'in dostuydu. Onun yanına vardık. Sekreterine henüz haber vermiştik ki bizi bekletmeden makamına aldı ve ilgi gösterdi. Ne için geldiğimizi sordu. Kadir Bey maksadımızı anlattı.

Bayan Ölgiy'de okul açmak mümkün olmadığı için buraya geldiğimizi anlattı. İlim irfan sahibi olan bu Kazak rektör, aynı zamanda Kazak kültürüne hâkim bir kişiydi. Türkleri sevdiğini ortak bir kültürün parçası olduğumuzu anlattı.

Okul açmak için elinden gelen her şeyi yapacağını, bundan hiç şüphe etmememizi söyledi. Vakit akşama yakındı. Telefon açarak devlet konukevinde bizim için üç kişilik yer ayırttı. Bu arada Vali Bey'i arayarak durumdan haberdar etmek istedi fakat Vali Bey'in şehir dışında olduğunu öğrendik. Bir hafta sonra geleceğini söylediler. Rektör Bey Millî Eğitim Müdürü'ne haber vererek, Türkiye'den delegasyonun geldiğini akşam yemeğinde beraber olmasının gereğini anlattı.

Otele yerleştikten bir saat sonra yemekhane katına indik. Akşam yemeği protokol kurallarına göre hazırlanmıştı. Her türlü ayrıntı düşünülmüş hiçbir şey eksik bırakılmamıştı. Rektör Bey, Kadir Bey ve biz üç arkadaş, Millî Eğitim Müdürü, Valeri Kupriyanu Zuyenko ve muavini Erkin Ayezbayev yemeğe iştirak etmişti. Yemekte tanıştık, maksadımızı anlattık.

Millî Eğitim Müdürü'nün duruşunun soğuk olmasına mukabil muavini daha cana yakın ve hoş sohbet bir insandı. Yemekte hem sohbet ettik hem maksadımızı anlattık. Millî Eğitim Müdürü böyle bir okulun açılmasına Vali Bey'in karar verebileceğini söyledi ancak bu konuda Rektör Bey'in kararlı olduğunu gördüğünden böyle bir şeye karşı olmadığını söylüyordu. Kalbimiz ilk hamlede bu müdüre ısınmamıştı.

Ertesi gün Kadir Bey izin alarak bizden ayrıldı. Artık tercümanımız yoktu. Her vadide önümüze ayrı bir imkân lütfeden Allah u Teâlâ, burada başka bir inayetle bizi yalnız bırakmıyordu. Rektör Bey bir yıl önce üniversiteden araştırma yapmak üzere Türkiye'ye giden ve orada bir yıl kalan ve biraz Türkçe öğrenen öğretim görevlisi Jastalap Bey'i bize yardımcı olması için çağırdı. Türkçe telaffuzu iyi olmasa da Jastalap Bey'le anlaşabiliyorduk.

Ertesi gün Millî Eğitim Müdür Muavini Erkin Bey'i yanımıza alarak Jastalap Bey'in yardımı ile okulları gezmeye başladık. Gezdiğimiz okullar, yatılı Kazak mektepleriydi. Köylerden gelen Kazakların okuduğu bu okullar bakımsız ve döküntüydü. Bu okullarda okuyan talebeler vardı. Nasıl olacaktı? Bunların bize verilmesi zor görünüyordu. Akşama kadar üç dört okul gezdik. Her gittiğimiz yerde insanlar bize olağanüstü ilgi gösteriyor, âdeta bizi bağırlarına basıyorlardı.

Perşembe ve cuma günü yaptığımız gezilerin ardından son sözü söyleyecek olan Vali Bey'in gelmesini beklemeye başladık. Onun şehir dışında olması işimizi zorlaştırıyordu. Çaresiz Vali Bey'in dönmesini beklemek gerekiyordu. Biz artık Millî Eğitim Müdürü'nün misafiriydik. Bizimle onlar ilgileniyordu. Onlar da "Vali Bey bir hafta sonra gelecek, dolayısıyla burada beklemektense siz Almaatı'ya dönün, Vali Bey geldiğinde biz size haber veririz o zaman gelirsiniz." dediler. Biz, bunun işimizi zorlaştırmak olduğunu düşünsek de çaresiz tekrar Almaatı'ya döndük.

HAYIRLI İŞLERİN MÂNİLERİ ÇOKTUR

Almaatı'ya dönerek Özkemen'den gelecek haberi beklemeye başladık. Günler geçiyor bir türlü beklediğimiz haber gelmiyordu. Her gün telefon açıp tercümanımız Jastalap Bey'den haber almaya çalışıyorduk ancak bir türlü haber gelmiyordu. Sebebini daha sonra öğrendim. Millî Eğitim Müdürlüğü'nde bir kısım insanlar bu işi zorlaştırıyor ve okulumuzun açılmaması yönünde gayret sarf ediyorlardı.

Hacı Mehmet Bey, Salih Bey ve ben her gün Özkemen'den hayırlı bir cevap alacağız diye bekleşiyorduk. Günler geçiyor ne Millî Eğitim Müdürlüğü'nden ne Rektörlük'ten cevap geliyordu. İyiden iyiye canımız sıkılmaya başlamıştı. Hemen her gün açılacak yeni okullarla beraber Özkemen'deki okulun açılması için de Ali Bey, ciddi gayret sarf ediyordu. Biz Özkemen'den gelecek haberi beklerken o da Millî Eğitim Bakanı ile görüşerek işi hızlandırmaya gayret ediyordu ancak açılacak okullara valiler karar verdiğinden işler biraz da mahallinden hallediliyordu. Açılacak okullar bir değil onlarcaydı. Bunun için Ali Bey âdeta bakanlık koridorlarında nöbet tutuyordu.

Kazakistan'da sistem sadece bakana bağlı olmadığından bürokrasi uzuyordu. Bakan bir şeye evet dese de Vali Bey evet demeden problem çözülmüyordu. Bu yüzden bu işin bir ayağı vilayetlerde diğer ayağı bakanlıktaydı. Ali Bey de bakanlık nezdinde girişimlerini devam ettiriyor, Vali Bey'in bizi kabul etmesi için de farklı kişiler aracılığıyla Vali Bey'e ulaşmaya çalışıyordu.

On gün olmuştu. Ne Millî Eğitim Müdürü'nden, ne de Vali Bey'den haber gelmişti. İşin içinde bir iş vardı. Birileri herhâlde bizim ümidimizin biteceğini ve bu işten vazgeçeceğimizi zannediyordu. Bunun için de bize ne müspet ne menfî cevap vermiyorlardı. Sonunda Ali Bey "Siz burada beklemektense gidin Özkemen'de bekleyin ve işi yerinden takip edin." dedi.

Biz tekrar Özkemen'e döndük ve otele yerleştik. Otelin yakınında bulunan Millî Eğitim Müdürlüğü'ne gittik. Orada Muavin Erkin Bey bizi çok iyi karşıladı ve Müdür Bey'in yanına çıktık. Bizi davetsiz misafir olarak karşısında gören Millî Eğitim Müdürü pek memnun olmadı ve "Biz size haber verecektik siz neden erken geldiniz?" dedi. Biz biraz bozulduk ama "önemi yok bu da geçer" dedik. O, bizi kapıdan kovuyor, biz bacadan giriyorduk. O da bu kadar çok problemin içinde bir de bunların problemleriyle mi uğraşacağım diye düşünüyordu büyük ihtimalle. Biz kendisini de kırmadan Millî Eğitim Bakanı'nın durumdan haberdar olduğunu ona aktardık. Bizim Vali Bey'le görüşme talebimizin ciddi olduğunu anlayınca yapacak bir şeyi kalmadığının farkına vardı ve çaresiz iki gün sonraya bize randevu aldı.

BANA KUR'ÂN ÖĞRETİR MİSİNİZ

İş yapamamaktan âdeta yorulmuştuk. Okul meselesinde müspet netice alamıyor, bir iş yapamamanın ezikliğini yaşıyorduk. Bazen ümide kapılıyor, bazen bütün bütün bu iş olmayacak diyerek inkisara kapılıyorduk ama yılmadan meselenin üzerinde duruyorduk. Otelin çalışanları bize alışmış bizi kendilerinden biri kabul ediyorlardı. Rektör Bey'in misafirleri diye bize ellerinden gelen ilgiyi gösteriyorlardı.

Bizde bir kanaat vardı Orta Asya'nın en büyük tehlikesi kadın problemiydi. Otellerde çalışan kadınlara hususiyle dikkat edilmesi gerekiyordu. Onun için de mümkün oldukça onlarla çok samimi olmamaya da dikkat ediyorduk.

Ben elimden geldiğince her sabah Kur'ân okumaya dikkat ederdim. Bu âdetimi burada da devam ettiriyor, sabahları hafif sesle Kur'an okuyordum. Okuduğum Kur'ân'ı kapımın ardında dinleyen temizlikçiler ve resepsiyon görevlilerinden haberim yoktu. Kazakça bilen bir arkadaşım o sıralarda yanımdaydı. Resepsiyon görevlisi bayan, arkadaşıma:

– Sizin bu müdür güzel Kur'ân okuyor. Bize de Kur'ân öğretebilir mi, demiş.

Arkadaşım gelip bana bunu anlatınca hayretler içinde kaldım. Biz onları nasıl zannediyoruz. Onlar nasıl hareket ediyor? İnsanların dış görünüşlerine bakarak karar vermek ne kadar hataymış. Bunca tahribata ve yozlaşmaya, bu kadar ihmale rağmen insanların içerisinde dinî duygu ve düşünce ne kadar

canlı, insanların dinî hissiyatları hâlâ dipdiri. Birden Üstad Bediüzzaman Said Nursi'nin çağları aşan o nefis ifadeleri aklıma geldi: "Hem ekser enbiyanın (peygamberlerin) Asya'da zuhuru, ağleb-i hükemanın (ekseri filozofların) Avrupa'dan gelmesi, kader-i ezelînin bir remzi, bir işaretidir ki; Asya akvamını intibaha getirecek, terakki ettirecek, idare ettirecek; din ve kalbdir. Felsefe ve hikmet ise, din ve kalbe yardım etmeli, yerine geçmemeli."

Komünizm değil yüz sene iki yüz sene bile hâkimiyet sürse fıtratında Müslüman anne babalarının karakterini taşıyan bu millet, sonunda akacağı noktaya gelecektir. Dinine olan bağlılığını yeri ve zamanı gelince ortaya koyacaktır. Yeter ki o istidatlar inkişaf etsin veya ettirilsin. "Anne ve babalar bu kadar tahribata rağmen böyle iseler, onların fıtratı bozulmamış yavruları nasıldır? Bu okulun açılması yıllar bile alsa bu işten vazgeçmek yok. Meselenin üzerine gitmemiz lazım." diyerek şevkle işimize koyulduk.

İLK EMARELER

Vali Bey'den randevu almamızda Rektör Bey'in de katkısı büyüktü. O, hem bir Kazak milliyetçisi hem de Türkiye'ye sevgisi olan bir insandı. Âdeta burada bizim babamız gibiydi. Ne zaman bir problemimiz olsa yanına gider, ondan yardım isterdik o da elinden gelen hiçbir yardımı esirgemezdi. Bu görüşmede de öyle olmuş Vali Bey'e tavassut etmişti.

Randevu talebimize cevap geldi, iki gün sonra Vali Bey bizi kabul edecekti. Biz bu görüşmeyi heyecanla beklemeye başladık. Bu arada Millî Eğitim Müdür Muavini Erkin Bey'le iyiden iyiye samimi olmuştuk. Bizimle ciddi şekilde ilgileniyordu. Ara sıra bizi şehirde gezdiriyordu. Yine bir gün bizi şehirde gezdirirken her meseleden konuştuğumuz gibi okul meselesini de konuşuyorduk: "Okul olabilecek yer var mı? Yaklaşık bir aydır uğraşıyoruz, bir türlü netice alamıyoruz." dedim.

Erkin Bey bizi sevdiğini her vesileyle söylerdi. Okulun açılmasına da ciddi olarak taraftardı. Bu yüzden elinden geleni yapmaya gayret ediyordu fakat Müdür Bey'den biraz çekiniyordu. Bize dönerek şöyle dedi: "Siz iki gün sonra Vali Bey'le görüşeceksiniz. O görüşmede Millî Eğitim Müdürü de bulunacak. İş, okul açılması olunca Vali Bey tabiatıyla Millî Eğitim Müdürü'nden müsait bir okul isteyecek. Müdür Bey'in böyle bir şeye sıcak bakacağını tahmin etmiyorum. Onun için daha ilk andan itibaren 'okul yeri yok' diyecek ve işin olmasına engel olacaktır. Yarın siz Vali Bey'den okul yeri istediğinizde şayet Millî Eğitim Müdürü okul yeri yok derse siz eski muallim mektebinin

tamir edilmekte olduğunu, orasının okul olabileceğini söylersiniz tamam mı?" dedi. Ben de;

– Olur, dedim.

"Vali Bey de orayı size verir. Biz şimdi bu binayı tamir ettiriyoruz. Orayı müzik mektebi olarak açmak istiyoruz fakat ben sizin burada okul açmanızın daha iyi olacağına inanıyorum. Onun için bu malumat sende olsun. Şayet müsait okul yeri yok derlerse sen Vali Bey'e bu teklifi götürürsün, dedi. Fakat bunu benden duyduğunu sakın söyleme. Millî Eğitim Müdürü bunu benden öğrendiğini duyarsa iyi olmaz." dedi.

Erkin Bey yıllarca beraber çalıştığı bu kişiyi o çok iyi tanıyordu. Kazakların bizimle aynı kültürel değerleri paylaşması ve bizi kendilerine daha yakın bulmalarının büyük önemi vardı. Bir diğer önemli nokta da yıllarca komünizm cenderesinde kalan bu insanların dinî duyguları pörsümüş, fakat yok olmamıştı. Biraz deşelediğinizde hemen o dinî hissiyat ve kültürel yakınlık ortaya çıkıyordu. Erkin Bey'le olan iki üç günlük beraberliğimiz onda bize karşı ciddi bir sevgi oluşturmuş olmalı ki bize dostane tavsiyelerde bulunmuştu.

Eski tercümanımız Jastalap da tıpkı Kadir Bey gibi bize bir iki gün arkadaşlık ettikten sonra usanmış olacak ki bizi terk etti. Ertesi gün Vali Bey'le görüşme olacaktı fakat ne biz iyi Kazakça biliyoruz ne de onlar Türkçe… Nasıl olacaktı. Biz tercüman ararken Erkin Bey odasının önünden geçen bir gence seslendi:

– Hey, Serik, Serik...

– İdi suda (buraya gel dedi.)

Serik geldi ve kendini tanıttı. Bir yıl önce Türkiye'ye tahsil yapmaya giden üç talebeden biriymiş. İstanbul Teknik Üniversitesi'nde dil öğrenen Serik, bir gün evvel tatilini geçirmek için Özkemen'e gelmiş. Bu zor durumumuzda bu gencin çıkagelmesi tam bir inayetti. Neye ihtiyacımız oluyorsa o hemen

oracıkta hazır oluyordu. Bu da öyle olmuştu. Erkin Bey Serik'e bizi tanıttı.

– Bu arkadaşlar Türkiye'den geldiler. Özkemen'e okul açmak için gelmişler. Yarın Vali Bey'le görüşecekler, fakat dil bilmiyorlar. Sen yarın bunlara tercümanlık yapar mısın, diye sordu. Serik memnuniyetle kabul etti. Ertesi gün buluşmak üzere ayrıldık.

Kendi kendime düşündüm; okul açmaya gelmişiz Kazakça bilen bir tercümanımız bile yok. Hâl böyle iken kalkıştığımız iş başımızdan aşkın. Zaman zaman tereddüde düşüyor ve bu hâlimi kimseye izhar edemiyordum. Âdeta evcilik oynayan çocuklar gibi herhâlde okulculuk oynuyoruz gibi geliyordu bana ama her inayet iyi yolda olduğumuzu ihtar ediyordu bize.

Ertesi gün Vali Bey'le görüşmeye gidecektik. O görüşmede nasıl hareket etmemiz gerektiğini kendi aramızda istişare etmeye başladık. Neyi, nasıl takdim edecektik. Ciddi manada bir ilgi beklemiyorduk. Bir okul binası alabilirsek kendimizi bahtiyar sayacaktık. Esbab planında yapılacak şey, gitmek ve görüşmeyi yapmaktı ama ümitsizliğin ağır bastığı bir hâl vardı bizde.

ÂDETA DEVLET PROTOKOLÜ HAZIRLANMIŞTI

Ertesi gün ben ve iki arkadaşım Salih Bey ve Mehmet Bey'le birlikte Millî Eğitim Müdürlüğü'ne gittik. Zaten günün epey bir vakti orada geçiyordu. O gün de öyle oldu. Öğlenden sonra valiliğe gittik Vali Bey'in odasına girdik. Vali Bey bizi ayakta karşıladı, "Hoş geldiniz." dedi. Muhteşem bir masa, bir tarafta Kazak heyet, diğer tarafta Türk heyet oturacak şekilde düzenlenmiş. Masaya meyve suları, içkiler ve meyveler de konulmuş. Bunları görünce Kazakların işi, bizden daha ciddi olarak ele aldıklarını anladım.

Karşı tarafta Kazak Vali Bektemisov Amangeldi İmanıkışeviç vardı. Onun yanında Rus Vali Yardımcısı Bayan Nadejna Avireçkina, Millî Eğitim Müdürü Valeri Kupriyanu Zuyenko ve yardımcısı Erkin Ayazbayeva vardı. Türk tarafında ise müstakbel okul müdürü olarak ben, eğitim şirketimizin Yönetim Kurulu Üyelerinden Hacı Mehmet Çelik ve Salih Bayram Beyler vardı. Ortada da tercümanımız Serik Niğmetcanov vardı.

İlk soruyu Vali Bey sordu:

– Buraya niçin geldiniz?

Anlatmaya başladım:

– Sayın Valim, biz buraya Türkiye'den geldik, Kazaklar ve Türkler aynı dili konuşan, aynı dine inanan aynı kültüre sahip insanlar. Bizim Türkiye'de eğitim hizmeti veren özel bir şirketimiz var. Bu şirketimiz gerek Türkiye'de gerekse uluslararası bilim olimpiyatlarında üstün dereceler alan öğrenciler yetiştirdi.

Bu okullarımızdan burada da açarak siz kardeşlerimize eğitim sahasında yardımcı olmak istiyoruz. Bunun için buraya geldik.

Vali Bey mütebbessim bir çehre ile:

– Güzel, dedi. Biz sizleri böyle zor bir zamanda yanımızda görmekten memnun oluruz.

Onun mütebbessim hâli beni umutlandırdı. Vali Bey ikinci kez bana dönerek.

– Peki, bunun için bizden ne istiyorsunuz, diye sordu.

Ben iyice umutlanmaya başlamıştım. Anlatmaya başladım.

– Bunun için bize bir okul vermeniz lazım, dedim.

Bunun üzerine Vali Bey, Millî Eğitim Müdürü'ne dönerek,

– Bu kardeşlerimize verebileceğimiz bir okul var mı, dedi.

Millî Eğitim Müdürü:

– Şu anda okullarımız dolu, verebileceğimiz müsait bir okul yok, diye cevap verdi.

O an iki gün önce Erkin Bey'in söyledikleri zihnimde canlandı. Böyle bir cevabın verilebileceğini beklediğimden, araya girerek,

– Sayın Valim, biz iki üç gündür Özkemen'i geziyoruz. Eski Muallim Mektebi'nin tamir edilmekte olduğunu, burasının okul olmaya müsait bir yer olduğunu duydum, dedim.

Bunun üzerine Vali Bey, tekrar Millî Eğitim Müdürü'ne dönerek:

– Doğru mu, diye sordu.

Müdür Bey de çaresiz,

– Evet, dedi.

Bunun üzerine Millî Eğitim Müdürüne,

– O binayı bu arkadaşlara verelim, dedi.

O an çok heyecanlandım fakat bu heyecanımı ve sevincimi hissettirmemeye çalıştım. Vali Bey'in bu kadar kolay kabul edeceğini tahmin etmiyorduk.

Tekrar bana dönerek:

– Başka ne istiyorsunuz, dedi.

Ben de

– Okulun su, elektrik, kalorifer ihtiyaçlarıyla; öğrencilerin barınma ve iaşe masraflarını karşılamanız gerekiyor, dedim.

Vali Bey,

– Tabii, tabii, bunlar bizim çocuklarımız, onların masraflarını da bizim karşılamamız lazım diyerek bu teklifime de 'evet' dedi. Benim söylediklerim ve Vali Bey'in cevapları okul protokolü olarak kayda geçiyordu.

Vali Bey devam ederek,

– Başka ne istiyorsunuz, dedi.

Ben de ona,

– Okulun tamir tadilat ve tefrişat masraflarını karşılamanız; okulda görev yapacak aşçı, kaloriferci, temizlikçi gibi teknik personelin ve Kazak öğretmenlerin maaşlarını vermeniz lazım, dedim.

Vali Bey buna da hiç düşünmeden evet dedi. Artık iyice hayretler içinde kalmıştık. Vali Bey'in okul binasını verdikten sonra geriye kalan işleri bize havale edeceğini düşünürken o, bütün isteklerimize müspet cevap veriyordu. Vali Bey, her isteğimize birer birer olur diyor ve bunları protokole yazdırırken, ben, bir sonraki soruda ne isteyeceğimin de planını yapıyordum. Artık bundan sonra ne istediğimi sormaz diye düşünürken Vali Bey tekrar,

– Başka ne istiyorsun, dedi.

Ben de okula lazım olacak bir şey kalmadığından bu defa,

– Öğretmenlerimize lojman lazım, dedim.

O, buna da "tamam" dedi.

– Kaç adet, diye ilave etti.

Ben de

– Üç adet olsa yeter, dedim.

Vali Bey,

– Bunları da verin, dedi.

İş tamam, bitti derken Vali Bey tekrar,

– Başka ne istiyorsunuz, demez mi?

Artık bir şey isteyecek hâlim kalmamıştı. Biraz düşündüm,

– Okul müdürüne bir makam arabası verebilir misiniz, dedim.

Vali Bey bu defa tebessüm ederek,

– Nasıl bir araba istiyorsunuz, dedi.

Ben daha arabaların markalarını bile bilmiyordum. O bana,

– Volga olabilir mi, dedi.

İhtimal o benim yabancı bir araba isteyeceğimi zannetti. Ben de,

– Fark etmez, dedim.

– Tamam, bu müdüre bir de Volga marka araba verelim, dedi.

Okulun protokolüne bunu da kaydettiler. Teklifini bir daha yenileyerek,

– Başka bir şey istiyor musunuz, dedi.

Ben artık bundan sonra bir şey istemenin ayıp olacağını düşünerek,

– Hayır efendim, canınızın sağlığını istiyorum, diyerek teşekkür ettim.

Türkiye'de kapılarında saatlerce bekleyip görüşemediğimiz valileri, bir araba kumu bile vermeyen belediye başkanlarını düşündüm. Bizim oylarımızla seçilen ve vazifesi zaten halka hizmet ve vatan evladına sahip çıkmak olan bu insanların ilgisizliği yanında, bizi tanımayan hizmetimizi bilmeyen ve komünizmin cenderesinden yeni çıkmış olmasına rağmen bu kadar hoşgörü, iyi niyet ve müzaheret anlaşılır gibi değildi.

Aklıma büyük mütefekkirin bir eserinde okuduğum şu sözleri geldi: “Eğer O (Allah) kabul etse, bütün halk reddetse tesiri yok. O razı olduktan ve kabul ettikten sonra, isterse ve hikmeti iktiza ederse sizler istemek talebinde olmadığınız hâlde, halklara da kabul ettirir. Onları da razı eder.”

Evet, onların bu hüsn-ü kabullerinin sırrı bu idi. İnayetlerin hepsi O'ndandı. Bunun başka bir şeyle izahı mümkün değildi. Bu kadar açık inayet ancak bizim aczimizle izah edilebilir. Tıpkı âciz çocuğa anne babasının hizmetkâr olması gibi bu insanları da böyle hizmetlere vesile eden O'nun rahmet, inayet ve keremi idi.

SEN NE YAPACAKSIN

Kazak tarafının taahhütleri bitmişti. Vali Bey bana dikkatlice baktıktan sonra,

– Eee... Söyle bakalım sen ne yapacaksın, dedi.

Bende aktarmaya başladım:

– Birincisi; okulun öğretmenlerini ve belletmenlerini Türkiye'den getireceğiz. Bunların maaşlarını ve özlük haklarını, belletmenlerin burslarını biz ödeyeceğiz. Belletmenlerin buradaki üniversitede masrafları tarafınızdan karşılanacak. Onların ikamet ve vize işlemlerini siz temin edeceksiniz.

İkincisi; okulun fizik, kimya, biyoloji ve bilgisayar laboratuarlarını biz getireceğiz. Bunların gümrüksüz olarak girişlerini siz temin edeceksiniz.

Üçüncüsü; okulda okuyacak çocukların Türkçe olarak okutulacak kitaplarını Türkiye'den biz getireceğiz, ayrıca çocukların okul kıyafetlerini her yıl biz temin edeceğiz. Saydığım şeylerden Vali Bey çok memnun olmuştu. Bana dönerek:

– Tamam, dedi. Hayırlı olsun.

Taahhüt ettiğim şeyleri karşılayabileceğimizden benim bile tereddüdüm vardı. Nasıl olacaktı Türkiye'den buraya öğretmen nasıl gelecek, laboratuvarlar nasıl temin edilecekti. Hemen her şeyin düzenli gideceğini pek zannetmiyordum. Şirketimize itimadım sonsuzdu ancak Sibirya'ya insanlar nasıl gelecek. Eşyalar nasıl temin edilecekti. "Hadi hayırlısı" dedim içimden.

Taahhütlerimizi karşılıklı deklare ettikten sonra okulun sistemini anlatmak gerekiyordu. Kazakistan'ın eğitim sisteminden

farklı bir sistem olacaktı. Ben bunu anlatmaya başladım. Okul, altı yıllık bir eğitim sistemini esas alacak, okula altıncı sınıfı bitiren talebeler kabul edilecekti. Bunlar bir imtihana tâbi tutulacak, bu imtihanı kazananlar okulda yatılı olarak okuyacaklardı. Ayrıca okulun lise kısmına da talebe alınacaktı. Bu imtihanları Türk öğretmenler yapacaktı.

Okulun müdürü Türk tarafından, muavin Kazak tarafından olacak. Muhasebeci ve teknik personel Kazak tarafından olacaktı. Öğretmenler Türkiye'den getirilecekti. Dersler Kazakça, Türkçe ve İngilizce olarak verilecekti. Okul, hem Kazak tarafından hem bizim tarafımızdan denetlenecekti.

Görüşme bitmişti. Bütün maddelerde anlaşılmıştı. Vali Bey'in anlayışlı ve Kazak âdetlerine bağlı olması, bize çok candan davranması takdire şayandı. Müsaade alıp odasından çıkarken Vali Bey bana dönerek,

– Bundan böyle kalan meselelerinizi Vali muavini Nadejna Avireçkina ve Millî Eğitim Müdürü ve onun yardımcısı Erkin Bey ile görüşürsünüz, dedi. Vali Bey'in odasından çıkarken hem ben hem esnaf ağabeyler neredeyse sevinçten ağlayacaktık. İki aya yakın süredir devam eden çalışmalar nihayet neticelenmiş ve istediğimiz okula kavuşmuştuk.

Bu, yaklaşık altı ay evvel gördüğüm rüyanın tahakkuku idi. O zaman rüyamda ne gördüysem aynıyla şimdi çıkmıştı. Hayretler içerisinde kaldım. Her şey ezelde nasıl takdir edilmişse öyle tahakkuk ediyordu. Biz, sadece bu işin figüranlarıydık. Edip eyleyen O'ydu. Moğolistan'ın ıssız sokaklarında garip garip gezerken Mevla inayet etmiş ve bize çok iyi şartlarda Kazakistan da bir okul lütfetmişti. Minnet O'na şükran O'na. O anda bildiğim bir hikmetli söz gayriihtiyarî dilimden döküldü.

"Hak tecelli eyleyince her işi asan eder.
Lütfeder esbabını bir lahzada ihsan eder."

Bu müjdeli haberi hemen Almaatı'da bulunan Genel Koordinatörümüz Ali Bey'e haber verdim. O sene 1993'te on altı okul açılmıştı. Açılan bu okulların birçok problemi vardı. Bazıları bürokrasiye takılıyor, bazıları mekân yetersizliğinden başka okulların içerisinde ortak eğitim yapıyorlardı. Bazı okullar müstakil değildi. Bazılarının tamir ve tadilat masraflarını biz karşılıyorduk fakat Özkemen'de öyle olmamış lojman dâhil hemen her ihtiyacımızı karşılamışlardı.

Şimdi başa dönüp düşünüyorum, Allah için neyi terk ettiysem Mevla onların bütününü daha bu dünyada bana vermişti. Buralara gelirken zorlanmıştım. Basit isteklerimi bile terk etmek bana çok ağır gelmişti. Meğer Mevla ne kadar vefalıymış. O'nun vefasına biz kullar vefalı davranamıyormuşuz. O'nun iradesine ram olmalı, mülkün sahibinin işine karışmamalıymışız. Bunu hakka'l-yakin anladım. İnsan kendini yok bildiği zaman, yapıp edenin o olduğu anlaşılıyor.

Eylül başında ilk defa Kazakistan'daki müdürler toplantımızı yapıyorduk. Herkes derdini anlatmaya başladı. Kimi okulunun tamiri için para istiyor, kimi henüz okullarının olmadığından bahsediyor, kimi de okul açılması konusunda bürokrasinin uzamasından dert yanıyordu. Daha önce Moğolistan'dan döndüğümde orada olanları anlattığımda bana üzülen ve benim hâlime acıyan müdür arkadaşlarım şimdi Özkemen'de olanları anlattığımda parmaklarını ısırdılar. Bana gıpta etmeye başladılar.

İNŞAAT BAŞLIYOR

Baba mesleğim inşaattı. Lise yıllarında yaz aylarında inşaatlarda çalışırdım. Daha sonraki yıllarda da gerek okul gerek yurt inşaatlarını yakinen takip ettiğimden bu sahada tecrübem vardı. Ertesi gün okulu teslim aldık. Kendime göre yapılması gerekenleri yazdım. Okul, eski bir mektepti ve tamire ihtiyacı vardı. Bunun için tamir edilmesi gereken mekânları ve yapılması gereken yeni kısımları tarif ettim. Tuvalet ve banyoları nasıl yapmaları gerektiğini anlattım. Bunun üzerine valilik okulun yapımını müteahhit bir firmaya ihale etti.

Bir hafta gibi bir zaman sonra okulumuzda tamir ve tadilatlar başladı. İşler Türkiye'deki gibi süratli gitmiyor, insanlar çok ağır çalışıyorlardı. Bir saat çalışıyor iki saat dinleniyorlardı. Tamirler bitsin de okul tez elden eğitime başlasın diye iki de bir işçilere biraz daha acele etmeleri konusunda tembihte bulunuyorduk. Her tembihte bulunuşumuzda onlar Rusça "zaftra" (yarın) diyorlardı. Bu, benim Rusça'da öğrendiğim ilk kelimeydi. Ne zaman ben onlara biraz acele edin desem onlar "zaftra" diyorlardı.

Bu gidişle okulun açılması uzayabilirdi fakat işi hızlandırma adına yapabileceğim pek bir şey yoktu. Sistem öyle işliyordu. Bir taraftan okulun tamiri devam ederken diğer taraftan da okulun eksiklerini Millî Eğitim'deki saymanlarla beraber tespit ettik. Ne kadar masa, sıra, yatak lazım ise, bütün bu eksiklerin siparişlerini verdiler.

Hemen her gün Erkin Bey'le odasında oturuyor ve okulun bu eksikleri üzerinde çalışıyorduk. Erkin Bey bana çok gayretli bir insandan (Oral Karbay'dan) bahsetti. "İstersen onu okula müdür yardımcısı yapalım." dedi. Ben de "Olur." dedim. Bu şekilde okulun müdür muavini tayini de yapılmış oldu.

Oral Bey hem zeki hem akıllı bir insandı. Bize nerede nasıl davranılması gerektiğini anlatıyor ve çok dostane tavırlar sergiliyordu. Bu da bize Allah'ın başka bir lütfuydu. Bunaldığımız her vadide merhamet eden Allah şimdi de böyle bir arkadaşla bize inayet ediyordu. Artık hemen her işi muavin arkadaşımla beraber takip ediyorduk.

Bir taraftan okulda tamir ve tadilat devam ederken diğer taraftan okulun açılışını şehir halkına duyurmak gerekiyordu. Onun için gazetelere ilan verdik. Televizyon müdürüne gittik ve açılacak olan Kazak -Türk Lisesini tanıttık. Okulun nasıl bir okul olacağını kimleri kabul edeceğini, müfredatın nasıl olacağını, imtihanların nasıl yapılacağını anlattık.

Gazetelerde çıkan ilanlar ve televizyonlarda yapılan yayınlarla Özkemen'de bir anda günün konusu olduk. İnsanlar, inşaat hâlindeki okula görüyor ve ön kayıtlarını yaptırıyorlardı. Ön kayıtlar Millî Eğitim Müdürlüğü'nde yapılıyor ve çok kalabalık oluyordu.

Adını bile bilmedikleri Türk halkına olan bu teveccühü anlamak mümkün değildi. En iyi okullarda okuyan çocukların velileri bile bizim okulu ön kayıt yaptırıyor, kesin kayıt yaptırmak için de değişik yollar arıyorlardı.

Özkemen'e geleli yaklaşık on beş gün olmuştu. Görüştüğüm ve tanıştığım insanlar benim Türk olduğumu öğrendiklerinde bana buradaki Türk firmalarında çalışanları tanıyıp tanımadığımı soruyorlardı. Demek bizden önce buraya gelenler varmış. Onlarla tanışmak için firmanın bulunduğu ofise gittim. Bir yıl önce gelmiş, süt fabrikası ve tuğla fabrikası inşa ediyorlardı. Bu

firmanın müdürü Turgut Bey ile tanıştım. Günlerce bir Türk ile karşılaşmamanın verdiği hasretle onların yanına gitmiştim. Eskiden Türkçe kitaplarında “Eskici Baba” ismiyle okuduğumuz gurbet elde yalnız kalmış bir çocuğun hikâyesine benzeyen bir durum.

Oturduk tanıştık. İstanbul’dan gelen bu insanlar hem kendini beğenmiş hem de ilgisizdiler. Bin bir iştiyakla yanına gittiğim firma yetkilileri bana nereden geldiğimi niçin geldiğimi sordular. Ben de “Erzurum’dan geldim, burada bir kolej açacağız.” dedim. Turgut Bey alaylı bir üslup ile,

– Sen burada okul açacaksın ve bunlara eğitim mi vereceksin, dedi.

Ben “Evet” deyince,

– Kardeşim bunlar bizden daha iyi durumdalar, burada herkes iki dil biliyor. Siz burada dil öğreneceksiniz de sonra da burada eğitim vereceksiniz. Git hemşerim sen ne dediğini bilmiyorsun, dedi.

Oradan moral bozukluğu ile ayrıldık. Benim canımın sıkıldığını, moralimin bozulduğunu anlayan Serik,

– Bu adam niye böyle kırıcı konuştu, diyerek beni teselli etti.

DÜNYA PEŞİMDEN KOŞUYORDU

Bir taraftan okulda tamir ve tadilat işleri yürüyor, diğer taraftan giriş imtihanı için ön kayıtlar devam ediyordu. Bu arada ben yalnızdım. Bana arkadaş olması için Türkiye'den gelen belletmenlerden birini gönderdiler. İlk belletmenimiz Gülhan Bey... O ve ben beraber yatılı Kazak mektebinin yatakhanesinde kalıyorduk. Kazak mektebinin çalışanlarıyla ahbap olmuştuk. Hemen her gün okula gidiyor, işlerimizi takip ediyorduk. Millî Eğitim aracılığı ile müdür lojmanını teslim aldık. Lojman, dört odalı çok geniş bir evdi. Benim gibi bir insan için gayet lüks olan bu evin sadece elektrik ve su parasını ödüyordum.

Evin eşyası yoktu. Millî Eğitim Müdürü bir koltuk takımı siparişi verdi ve lojmanın demirbaşına kaydettiler. Yatak odası olarak da tahtaları birbirine çakarak basit bir yatak yaptım. Çocukların yataklarını da bu şekilde hallettim.

Her sözün bir hakikati vardır. Bunu anlamak ve ona göre hareket etmek önemlidir. Dünyanın fani, ahiretin ebedî olduğu hakikatini burada hakka'l-yakin derecesinde anlıyordum. Nasıl olsa burada misafirim, ona göre hareket etmeliyim diyerek hareket ediyordum. Çok mütevazı bir ev kurmuştum. Aradan yıllar geçmesine rağmen o evin sadeliği hâlâ hayalimden gitmiyor. Bir yatak ve ocağın dışında hiçbir şey yoktu.

Dünya istenince elde edilemiyormuş, bunu anladım. Onu terk edince âdeta peşimden koşmaya başlamıştı. Bu hakikatleri eskiden okuyor fakat tam olarak hakikatini anlayamıyordum. Şimdi yaşayarak öğreniyordum. Türkiye'de işimi terk etmiştim,

Allah daha itibarlısını burada lütfetmişti. Orada yer yer kirasını ödemekte zorlandığım evimi Allah için terk edince Allah daha güzelini vermişti. Arabamı da Türkiye'de satmıştım ve onun daha güzelini Allah burada ihsan etmişti.

Moğolistan'da iken eşimin geçirdiği rahatsızlık sebebiyle çocuğumuzu kaybetmiştik. Türkiye'de terk ettiğim dünyaya ait her şeyi daha güzeli ile Rabbim geri verince içimden bunu da bana verecektir diye geçirmiştim. Gerçekten de bir yıl sonra Allah bana bunu da iade etti ve bir erkek evlat ihsan etti.

Bir taraftan okulun inşaatı, diğer taraftan da okula ön kayıtlar devam ediyordu. Okulların açılmasına bir ay gibi bir zaman kalmıştı. Tez elden tamirat ve tadilatların bitirilmesi gerekiyordu. Bir aylık işi bir yılda yapmaya alıştıkları için bir türlü bitirilmiyordu. İşlerin uzamasının planlı bir yıldırma olabileceğini de düşünerek hareket ediyor, zor da olsa sabrediyordum. Talebelerin ön kayıtları hızla artıyordu. İmtihan gününe birkaç gün kalmıştı ki ön kayıtlara iki yüz altmış talebe müracaat etti.

Ağustosun sonlarında okulumuzun öğretmenlerinden ikisi çıkageldi. Bunlardan biri Türkçe öğretmeni Hakan Bey ve İngilizce öğretmenimiz Muharrem Bey. Hakan Bey Uludağ Üniversitesinden, Muharrem Bey Hacettepe Üniversitesinden mezundu. Bu iki arkadaşımızın gelmesi bana ciddi manada moral olmuştu. Kendimi daha emniyette hissetmeye başlamıştım.

Artık dört kişi olmuştuk. İnşaat işinin gecikeceği ve dolayısıyla işimizi zora sokacağını düşündükçe canımız çok sıkılıyordu. Aramızda toplandık ve bu müteahhide yardımcı olalım dedik; hepimiz inşaatta çalışmaya başladık. Sabah akşam ciddi bir gayretle okulu tamir eden işçilere yardım ediyorduk ama ne çare okul normal süresinde bitmeyecekti.

Çalışmalar devam ederken okula giriş imtihanının vakti de geldi. Tatar, Kazak, Rus hepsi vardı. Hemen her insan adını henüz duyduğu bu yeni okula çocuğunu kaydettirmek için ön

kayıt yaptırmıştı. Bir gün sonra imtihan yapılacaktı. İmtihan kitapçıklarını alarak imtihanın yapılacağı Kazak yatılı mektebine gittik.

İnanılacak gibi değil. Mektebin önü öğrenci ve velilerle dolmuştu. Bu insanlar ne için gelmişlerdi. Hayretler içinde kaldım. Bu, sadece bir kısım çocukların bir heves uğruna gelip imtihana girme heyecanı olarak değerlendirilemezdi. Bir kuvve-i kutsiye vardı bu insanları buraya toplayan.

Tercümanımız Serik vasıtasıyla bir konuşma yapmak istediğimi söyledim. Onlara buraya gelmelerinin önemini ve verilecek eğitimin kalitesinden ve sisteminden bahsettim. Hiç kimseye iltimas yapılmayacağını, herkesin bundan emin olmasını söyledim. Kim kazanırsa burada okuyacak ve iyi bir eğitim alacaktı.

İmtihanın neticesinde okulu yetmiş iki kişi kazandı. Bunların yarıya yakını Ruslardan, kalanı Kazaklardan ve diğer milletlerden oluşuyordu. Okula girmek için araya idarecileri koyan ve onlar vasıtasıyla okula girmeye çalışanlar olduysa da bunları güzellikle ikna ederek herkese eşit muamele ettik.

Her geçen gün okulla alakalı bir eksiklik tamamlanıyor, işin olacağına bizim de kanaatimiz geliyordu. Önceleri Vali Bey'in karşısında konuşurken kalbimdeki tereddütleri bir türlü aşamıyordum. Bu yüzden her bir eksiklik tamamlandıkça benim de bu işin olacağına kanaatim katileşiyordu.

Nihayet, diğer iki öğretmen daha ve talebelerin başlarında duracak belletmenler de geldi. Tam on iki belletmenle birlikte sayımız on yediye ulaştı. Hemen her gün, hepimiz okula gidiyor, inşaatta çalışıyor ve işin bir an önce bitmesi için gayret sarf ediyorduk. Arkadaşların bu hâli okul ne zaman öğretime başlayacak diye gelip giden veliler tarafından takdirle izleniyordu.

HELE KAZAK MEKTEBİNDE BİR BAŞLAYALIM

Tamir işleri uzadıkça talebeler, dolayısıyla da veliler tedirgin oluyordu. Durum ciddiydi, birilerinin engellemesiyle karşı karşıya olduğumuzu anlamıştık. Meseleyi tez yoldan halletmek için Millî Eğitim Müdürü'ne gittim. Kazak mektebi içerisinde bize üç sınıf vermesini ve geçici olarak orada öğretime başlamamızı, okulumuzun tamiratı bitince kendi yerimize taşınacağımızı söyledim.

Maksadım talebeler okula başlarsa velilerin okulun açıldığına kanaat getirmelerini, dolayısıyla da bu işin geri dönülmez olduğunu ispatlamaktı. Müdür Bey kabul etti ve yatılı Kazak mektebinden üç sınıf alarak derse başladık.

Okulun ilk günleriydi. Acemiliğimiz her hâlimizden belliydi. Çocuklara önce dil öğretmeliydik. Bunun için arkadaşlarımız gayretliydi fakat tecrübesizlikten olsa gerek neyi nasıl öğreteceğimizi tam bilemiyorduk. Bu yüzden de hemen her gün bir muziplikle karşılaşıyorduk.

Biz Rusça bilmiyorduk onlarsa Türkçe, fakat başka bir dil vardı ki onunla çok iyi anlaşıyorduk. O da sevgi ve hâl diliydi. Biz talebelerimizi çok seviyorduk, onlar da bizi. Öyle ki sanki kırk yıllık dost gibiydik. Arkadaşlara ilk tembihimiz talebeleri sevmek ve onlara kendilerini sevdirmek oldu. Çünkü sevgi bu işin mayasıydı. Sistem bilmek, metot bilmek fer'i meseleydi.

Evet, işimiz zordu, zor olduğu kadar da süreklilik istiyordu. Bu zor yolda bize lazım en önemli şey, aczimizi bilerek Rabbimizin yardımını istemek, ona inanmak ve güvenmek...

Çünkü onun bizi insanlara sevdirmesi olmasa kalplere girmenin ve gönülleri fethetmenin imkânı yoktu.

Bu açıdan eğitim açısından üzerinde durduğumuz dört temel esasın eğitimde çok önemli olduğunu burada daha iyi anladım. Bu dört esas, acz, fakr, şefkat, tefekkürdü. Acizliğimizi anladıkça Rabbimize iltica ediyor ve ondan yardım dileniyorduk. O da bize yardım ediyor, talebelerimizin kalbine bizim sevgimizi koyuyordu. Onun yardımını her an iliklerimize kadar hissediyorduk.

Çocuklara şefkat gösteriyorduk. Parçalanmış ve dağılmış ailelerden gelen çocuklar vardı ve bunlar ciddi manada sevgi ve şefkate muhtaçtılar. Onların kalbini bize döndürecek en müessir yol, sevgi ve şefkatti. Biz de öyle davranıyorduk. Böyle bir yol, onların alışık olmadığı bir yoldu. Her belletmene ve öğretmene talebesini çok sevmeyi ve onları iyi tanımaları gerektiğini uzun uzadıya ve devamlı anlatıyorduk. Bu yüzden olsa gerek, kısa zaman içerisinde öğrencilerimizle can ciğer olduk.

Okulumuz yatılı olduğundan hem gece hem gündüz eğitim yapıyorduk. Okulda Türkçe ve İngilizce'den başka dil konuşmayı yasak ettik. Bu sayede maksadımız tez elden dil öğrenmelerini temin etmekti. Dediğimiz gibi de oldu. Birkaç ay geçmemişti ki çocuklar Türkçe konuşmaya, biz de Kazakça konuşmaya başladık. Böylece işin en zor tarafını hallettik.

TİMUR NEDEN AİLESİNİN YANINA GİTMİYORDU

Bir ay henüz geçmişti ki kasım ayının başında yeni okulun tamirleri tamamlandı ve kendi okulumuza taşındık. Eski ve küçük bir okuldu fakat kendimize ait olduğundan müdahale edenimiz yoktu. Taşındığımız okulun alt katını okul, üst katını pansiyon olarak kullanıyorduk. Yemekleri, yakın olan Kazak mektebinde yediriyorduk. Gece gündüz talebelerimizle meşgul oluyor, onların problemleriyle ilgileniyorduk.

Onlar bizi, biz de onları çok seviyorduk. Belletmenlerle öğrenciler arasında çok güzel bir dostluk oluşmuştu. Öğrencilerimizi on beş günde bir evlerine gönderiyorduk. Böylece hem çamaşırlarını yıkatıyorlar hem de anne babalarını ziyaret ediyorlardı.

Cuma günüydü. Bir anne baba kapımı çaldı ve görüşmek istediklerini ifade ettiler. Ben de buyur ettim ve dinlemeye başladım. Çocukları Timur'u hafta sonu tatili için almaya gelmişlerdi. Ailenin tek çocuğu olan Timur, okulumuzun âdeta maskotuydu. Babası bana,

– Mahir Bey, biz çocuğumuzu hafta sonunda eve götürmek istiyoruz, ancak kendisi gelmiyor. Acaba siz baskı mı yapıyorsunuz? Yoksa başka bir şey mi var, dedi.

Ben böyle bir şeyin bizim tarafımızdan söylenmeyeceğini anlattım. Bu işin içinde bir gariplik olduğunu hissettim. Timur'u çağırarak anne babasıyla ev iznine gitmesini söyledim. Ancak o beni dinledikten sonra,

– Hayır, ben eve gitmek istemiyorum, dedi.

Neden gitmek istemediğini sordum, hiçbir şey söylemedi. Gitmek istemediğini ısrarla tekrarladı. Timur'u dışarı çıkardıktan sonra, anne babasına dönerek:

– Biz bütün çocuklara izin veriyoruz, hepsi evlerine gidiyorlar, fakat sizin çocuğunuzun başka bir problemi var bunun için gitmiyor. Siz bana müsaade edin ben bunun sebebini öğreneyim, dedim ve onları gönderdim.

Sonra belletmeni Mahmut Bey'i çağırdım ve ona Timur'u konuşturmasını ve bunun sebebini öğrenmesini istedim. Timur'u mutlaka konuşturmasını, bu hâdiseyi ortaya çıkarmasını söyledim. Belletmeni o gece Timur'la çay sohbeti arasında niçin anne babasıyla ev iznine gitmediğini sormuş, Timur başlamış anlatmaya,

– Hocam ben ailenin tek çocuğuyum. Annem ve babam cuma akşamları işten geliyorlar ve akşam yemeğini yedikten sonra alkol alıyorlar. Sarhoş oluncaya kadar içiyorlar. Daha sonra da içkinin tesiriyle uyumaya başlıyorlar. Pazar sabaha kadar günleri böyle geçiyor. Onlar sarhoş hâlleriyle hafta sonunu geçirirken ben televizyonun karşısında yalnız başıma vakit geçiriyorum fakat okulumuzda böyle değil. Biz burada hem ders çalışıyoruz hem dinleniyoruz hem eğleniyoruz hem televizyon seyrediyoruz. Onun için ben burada evimden daha rahat ve daha hoş vakit geçiriyorum. Bu yüzden ben evime gitmek istemiyorum.

Evet, bazı talebelerimizin hâlleri buydu. Renkli dünyalarında yalnız, yapayalnızdılar. Onların kalbini ve ruhunu dinlendirecek aktivitelerden ve kendilerini anlayacak dostlardan mahrumdular. Melekler kadar saf ve temiz arkadaşlarımızı görünce bütünüyle kendilerini onların iklimine teslim ediverdiler.

BU TERBİYECİLER DONACAK

Öğretmenler ve belletmenler hepimiz ciddi bir gayretle işimize bakıyor ve talebelerimizle ilgileniyorduk. Haftada otuz beş, kırk saat derse giren arkadaşlarımız akşamları da etüt yapıyorlardı. Hepsi bekâr olduklarından bütün vakitlerini öğrencilere adıyorlardı.

Kısa zamanda çok mesafe kat etmeliydik. Bunun için de durmadan dinlenmeden çalışıyorduk. Hafta içinde böyle gayret eden arkadaşlar, hafta sonlarında da velileri ziyarete gidiyorlardı. Ummadıkları bir vakitte karşılarında bizi gören aileler hayretler içerisinde kalıyorlardı.

Bir öğretmenin ve belletmenin veliyi ziyaret etmesi onların alışık olmadığı bir şeydi. Öğrenciler ve velileriyle yakinen ilgilenmemiz onları bize daha da yakınlaştırıyordu. Biz de bu sayede aileleri daha iyi tanıyor, talebelerin yaşadıkları ortamı yerinde görüyor, ailelerin bize olan güvenlerini kazanıyorduk.

Hemen her gün okula gelen veliler, öğretmenlere ve belletmenlere kekler, pastalar yapıyor ve rehberliğe bu yönüyle katkıda bulunuyorlardı. Dahası tespit ettikleri öğretmen ve belletmenlerin yaş günlerini kutlamak için özel hazırlık yapan velilerimiz bile vardı. Beşerî münasebetlerinde bu kadar ince ve kibardılar.

Derken ansızın kış bastırdı. Burası Sibirya sınırları içerisinde yer alıyordu ve kış ayları çok çetin geçiyordu. Bunları sonradan öğrendik. Öyle ki Özkemen'de soğuğun eksi elli beş, altmışlara kadar düştüğü oluyormuş. Geçmiş yıllarda öyle soğuklar olmuş

ki büyük İrtiş Nehri'nin üzerindeki köprü soğuk karşısında özelliğini kaybederek nehrin ortasına yıkılıvermiş.

Biz, soğuğun böyle sert olabileceğini tahmin edememiştik. Bu yüzden kışa hepimiz hazırlıksız yakalandık. Birden havalar soğudu, eksi otuz sekiz, kırk derecelere kadar düştü. Ne kışlık botumuz ne de paltolarımız vardı. Türkiye şartlarında giyilen kışlık giysiler getirmiştik. Onlar da burada fayda etmiyordu.

Soğukların bastırdığı ilk günlerdi. Bir baktım velilerimizden eline palto alan, kışlık bot ve çizme alan, kalpak alan okula geliyordu. Müdür odasına gelen bu velilerin pek çoğu; Mahir Bey,

Bizim terbiyeciler (Kazaklar belletmene terbiyeci diyorlar) üşüyüp hasta olacak, siz buraların soğuğunu bilmezsiniz bu giysileri ve kalpakları, onlara verin giysinler, dediler.

Bu kadar kısa zaman içerisinde bu dostluk nasıl oluştu ve ne çabuk bu insanlarla kaynaştık. Allah bizi onlara nasıl sevdirmişti. Uzaktaki analarımızın şefkatinden mahrumduk, ancak burada bize anne ve baba şefkati gösteren onlarca dostumuz olmuştu. Bu durum bana, Alvarlı Efe'nin bir manzumesini hatırlattı:

"Sen Mevla'yı sevende, Mevla seni sevmez mi?
Rızasına ivende, Hak rızasın vermez mi?

Sen Hakkın kapısında, canlar feda eylesen
Emrince hizmet etsen Allah ecrin vermez mi?

Sular gibi çağlasan Eyyüp gibi ağlasan
Ciğergâhi dağlasan ahvalini sormaz mı?"

Evet, her vadide bize ayrı lütuflarda bulunan Rabbimiz her hâlimizi soruyordu. Bize böyle lütuflarda bulunuyordu. Hasta olduğumuzda, bize bakan, ilaç getiren doktorlarımız, bürokrasiye takıldığımızda problemlerimizi çözen aile dostlarımız vardı.

İLK HİMMETİMİZ

Kışla birlikte Ramazan da gelmişti. Buralarda yaşayan Kazaklar, orucu, baba ve dedelerinden duymuşlar, fakat sadece bir isim olarak akıllarında kalmıştı. Dinî meselelere karşı bilgisiz, fakat çok saygılı idiler. Gündüzleri yemek yemeyişimizden bazı şeyler hissediyorlardı ama zannediyorum bizim oruçlu olduğumuzu bilmiyorlardı.

Ramazan olur da himmet olmaz mı? Hizmet demek biraz da himmet demekti. Himmet olmadan hizmet etmek zordu. Üç öğretmen bir müdürdük. Belletmenler burs alıyorlardı. Onlara iki burs ancak verebilmiştik. Öğretmenler ise üç maaş almışlardı. Maaşları dört yüz dolar civarında bir şeydi.

Ne olursa olsun bir memleketin ilki olmayı çok arzu ettiğimiz gibi, buralarda yapılacak ilk himmeti de kendi aramızda yapalım istedik. Ramazanın ilk haftasında evde hanıma yemek hazırlattım ve öğretmen ve belletmenleri iftara çağırdım. Okula da İngilizce öğretmenimiz Muharrem Bey'i nöbetçi koyduk fakat kimseye himmet yapacağımızı söylemedim.

Arkadaşlarla beraber iftar ettik, namaz kıldık ve meseleyi Ramazan'a ve dolayısıyla hizmete ve himmete getirdim. Himmet etmenin lüzumunu anlattım. Üç arkadaşımız da takatlerinin üzerinde bir miktar himmet ettiler. Belletmenler de aynı şekilde verebilecekleri bir rakamı telaffuz ettiler. Böylece oranın ilk himmetini bu şekilde yapmış olduk. Akşam arkadaşlar okula dönmüşlerdi. İhtimal Muharrem Bey olanları onlardan öğrenmişti.

Ertesi gün okula geldim, müdür odasına henüz girmiştim ki içeri İngilizce öğretmenimiz Muharrem Bey girdi ve ağlamaklı bir hâlde, bana döndü,

– Ağabey akşam himmet etmişsiniz fakat beni çağırmadınız, ben buna çok kırıldım. Beni böyle bir şeyden neden mahrum bıraktınız dedi.

Ben de ona,

– Seni bu işten ayrı düşündüğümüzden değil, okulda nöbetçi olduğundan seni çağırmadım. Senin himmetini de ayrıca alacaktım. Sen üzülme dedim.

Fakat nafile… Muharrem Bey ilk himmette bulunamayışına çok üzülüyordu. Sabaha kadar bu mesele yüzünden uyuyamamış. Bana dönerek,

– Ağabey, dedi. Benim üç ayda biriken dokuz yüz dolarım var, ben bu paranın sekiz yüzünü himmet ediyorum alınız. Bana yüz dolar yeter.

Ben,

– Muharrem Bey, bak böyle olmaz sen yazın evleneceksin yüz dolar ver yeter dedim fakat o, asla olmaz. Siz bunu almazsanız ben cidden kırılacağım dedi. Ben de mecbur kaldım almaya.

Allah'ın ne kulları var. Haftalık kırk saatten fazla derse giren bu kardeşimiz, akşamları da geç vakitlere kadar da etüt yapıyordu. Talebelerimizin çok kısa zamanda İngilizce öğrenmelerinde onun ve diğer öğretmenimiz Cafer Bey'in fedakârlıklarının payı büyüktü. Böylesine fedakârlıkları yetmiyormuş gibi bir de elindekini avucundakini veriyor, dört aylık birikimini birden Allah yolunda infak ediyordu. İşte insanın kanını donduran bir fedakârlık ve hizmet aşkı…

DEĞİRMENİN SUYU NEREDEN GELİYOR

Günler geçtikçe biz şehre alışıyorduk, şehirdekiler de bize… Tek derdimiz memleketimizi çok özlememiz, haber alamamızdı. Hemen hepimiz önceden yurt dışına çıkmamıştık. Bu yüzden herkes Türkiye'de olup bitenleri merak ediyordu. Telefonlar otomatik olmadığından önceden verilen bir sipariş ile telefon görüşmesi yapılabiliyordu. Bazen bir hafta bazen on gün sonraya bile tarih verilebiliyordu.

Eşim evde tek başınaydı. Ben okula geliyordum. O ise evde yalnız kalıyordu. Dil bilmediğinden komşularımızla konuşamıyordu. Ne bir esnaf ne de evli bir arkadaşımız olmadığından sabahtan akşama kadar evde tek başına hapis gibiydi. Memleket özlemi yanında yalnızlık da ayrı bir sıkıntı oluşturuyordu. Bu yüzden Türkiye'den gelirken getirdiğimiz gurbet türkülerini dinledikçe de hüzünleniyor, ağlamaktan gözleri kan çanağına dönüyordu.

Zorlukların biri diğerini takip ediyordu. Sanki gizli bir el bizi takip ediyor, bir sıkıntıdan kurtulsak öbürü başımıza açılıyordu. Bu defa da öyle oldu ve veliler başladılar bize sorular sormaya: "Sizin sermayenizin kaynağı nereden geliyor? Sizin lisansınız var mı? Bu okulları bitiren çocuklar buradan mezun olduktan sonra nerede okuyacak? Sizin bu okulunuzun diplomasını Kazakistan'daki ve Rusya'daki üniversiteler kabul ediyorlar mı?" Sanki anlaşmışlar gibi hemen birçok veli aynı soruları soruyordu.

Bazı veliler çocuklarını okuldan çekmeye başladılar. Kim, bunları nereden çıkarıyordu. Bunları gereği gibi izah etmeye

çalışıyorduk. Ancak bu mesele öyle tek tek izah etmekle halledilecek bir şey değildi. Belli ki perde arkasında bunları kurgulayanlar vardı.

Biz de Almaatı'dan şirketin genel koordinatörü olan Ali Bey'i çağırarak meseleyi yetkililere izah etmesini ve onların bu meseleyi kendi vatandaşlarına anlatmalarının daha iyi olacağını düşündük ve Genel müdürümüz Turan Bey'le beraber Ali Bey'i Özkemen'e davet ettik.

Ali Bey'le birlikte Vali Bey'i ziyarete gittik. Makamında oturduk. Daha sonra Millî Eğitim'den yetkililer, vali yardımcıları ve bizim arkadaşlar devlet konuk evinde bir akşam yemeğinde bir araya geldik. Yemek arasında bana sordukları soruları Ali Bey'e sormalarını istedim. Onlar da akıllarına takılan şeyleri sordular ve cevaplarını aldılar. Bir nebze de olsa tatmin oldular.

Vali Bektmisov, yemekten sonra bizi kenara alarak hayatta unutamayacağım bir konuşma yaptı ve şöyle söyledi.

– Sizler bizim kardeşimizsiniz, biz sizi biliyor ve size güveniyoruz. Ben bunların ne maksatla çıkarıldığını çok iyi biliyorum. Siz, işinize bakın, hizmetinize devam edin, dedi. Ancak anlatılanların daha iyi görülmesi ve anlaşılması için vali muavini, Millî Eğitim Müdürü'nü ve Rektör Bey'i Türkiye'ye davet eder, gezdirir gösterirsek mesele daha iyi anlaşılmış olur, kanaatine vardık ve onları Türkiye'ye davet ettik.

Heyetin daveti kabul etmesi bizi memnun etti. Bir ay içerisinde heyet Türkiye'ye gitti. Türkiye'deki özel okulları ve işadamlarının eğitime yaptıkları yatımları görünce bizim bu işi bilerek ve severek yaptığımızı gördüler. Korkulacak ve endişe edilecek bir durumun olmadığı da görüldü. Türkiye'den dönen heyetin memnuniyetlerini velilere bu şekilde anlatmaları herkesi rahatlattı.

KAZAK ANNENİN SEVİNCİ

Çocuklar bizim okulda okuyor, Kazak mektebinde yatılı kalıyordu. Bu da tabiatıyla bir kısım zorlukları beraberinde getiriyordu. Yatılı Kazak mektebinin müdürü en basit meseleleri bile problem yapıyordu. Millî Eğitim Müdürü de bunu bize aksettiriyordu. Belki de bunlar kasti yapılıyordu. Ta ki biz bıkıp buraları terk edelim fakat nafile… Biz çok zor şeyleri göze almıştık baştan. Anlaşılıyordu ki bu yılı böyle zorluklar içerisinde geçirecektik. Gelecek yıl yemekhanesi de kendimize ait bir okul olursa bu sıkıntılar belki o zaman hafiflerdi. Onun için ne olursa olsun bunlara sabretmeli ve katlanmalıydık.

Birinci yarıyıl olmuştu. Çocuklar bizlere daha da alışmıştı. Kendi aramızda bir aile gibi olmuştuk. Biz de bundan fevkalade memnuniyet duyuyorduk. Belletmenlerimiz de hem Rusçayı hem de Kazakçayı iyiden iyiye öğrenmişlerdi. .

Öğretmen ve belletmenlerimizin hareketlerindeki saflık ve duruluk, insanları, hususiyle de öğrencileri ve velilerini cezbediyordu. Hani bir söz vardır insan sevdiğine her hâliyle benzemek ister, onu taklit eder ve mümkünse her davranışını kendine örnek alır. Burada da öyle oluyordu. Her davranışımızın talebeler tarafından benimsendiğinin farkındaydık. Çocuklar, çamaşırlarını bile belletmen ağabeyleri gibi katlıyordu.

Çocukların Türkçe öğrenmesi, bizim Kazakça ve Rusça öğrenmemiz, aramızdaki ilişkileri daha seviyeli bir konuma getirmişti.

İkinci dönemin başında başlayan “dinler tarihi” dersine ben giriyordum. Her peygamberden bahsettiğimiz gibi Efendimiz' den (s.a.s.) de bahsediyor, onun güzel ahlakını ve insanlık için yaptıklarını anlatıyordum.

Yine bir derste O'nun insanlara faydalı olmak için geldiğini, iyiliği ve güzelliği temsil ettiğini anlattım. O'nun anne baba hukukuna verdiği önemden, sevgi ve şefkatinin ne denli büyük olduğundan bahsettim. Bundan bazı çocuklar çok etkilenmiş olacaklar ki gidip bunları evde ailelerine de anlatmışlar. Aileler de bundan ciddi manada memnun olmuşlar.

Birkaç gün sonra Aydos adındaki bir talebemizin annesi elinde bir hediyeyle odama girdi ve bana,

– Mahir Bey, dedi. Size çok teşekkür ederim. Sizler çocuklarımıza Peygamberimiz'i anlatmışsınız, biz bundan çok memnun olduk. Eskiden bunları dedelerimizden dinliyorduk fakat sonraları unuttuk. Sizler bizim tarihi değerlerimizi çocuklarımıza kazandırıyorsunuz.

Henüz dört beş ay olmuştu. Hiçbir şey anlatmadan bu kadar müspet neticelerin elde edilmesi bizi cidden memnun etti. Yıllardır pörsümüş olan duygu ve düşünceler, ortamını bulunca yeşeriyor ve insanlar kendi değerlerine sahip çıkıyorlardı.

FAKİRLİĞİN BU KADARI

İkinci yarıyılın ortasında, Millî Eğitim Müdürlüğü'ne, gelecek yıl alacağımız talebeleri belirlemek maksadıyla devlet okullarında imtihan yapmak için müracaat ettik. Bu imtihan bizim için fevkalade önemliydi. Çünkü talebe ne kadar kaliteli olursa başarı da o nispette fazla olacağından, Millî Eğitim'den izin alır almaz ilçelerin yolunu tuttuk. İlk olarak Kazakların çoğunlukta olduğu Katon, Karagay, Zaysan, Tarbağatay ve Kurşüm gibi ilçelere gitmek üzere yola koyulduk.

Bu ilçeler Özkemen'den takriben beş yüz kilometre uzaktaydı. Bu kadar uzak mesafelere giderek insan kazanmaya gayret etmek ayrı bir güzellikti. Peygamberimiz'in hadislerinin ilk tedvin edildiği devirlerde, büyük muhaddisler Buharî, Müslim gibi kimseler nasıl bir hadis elde etmek için binlerce kilometre yol kat etmişlerse, bugün de aynı aşk ve heyecanla bir insanın manevî hayatının kurtulması adına seyahatler yapılıyordu. Bir insanı kazanmak adına beş yüz değil beş bin kilometre bile gidilse değerdi. Zaten Özkemen'in Türkiye'den uzaklığı yedi bin kilometreydi. Bu kadar yolu gelmişiz, beş yüz kilometre daha gitsek ne olacaktı ki?

Bu ilçeler Çin sınırına on beş, yirmi kilometre yakınlıkta bulunuyorlardı. Yol üzerinde bulunan talebelerimizin ailelerinin kaldığı köylerin isimlerini de aldık. Giderken velilerimizi de ziyaret edelim, istedik. İlk durağımız Prizörni'ydi. Burası on bin nüfuslu bir ilçeydi. Talebelerimizden Aydar'ın ailesi burada yaşıyordu. Babası vefat etmiş, annesi ve bir de küçük kardeşi vardı.

İlçe halkı gibi geçimlerini balıkçılıkla sağlıyorlardı. İlçede kurulmuş olan balık fabrikası, buranın tek geçim kaynağı idi. Gölden tutulan balıklar kışın depolarda saklanıyor ve çevrenin balık ihtiyacını karşılıyordu. Ne var ki aylardır çalışmayan bu fabrikadan insanlar altı aydır bir kuruş bile maaş alamamıştı. Yirmi, yirmi beş dolar civarlarında olan maaşları zaten kendilerine yetmezken, bu miktarı da alamamaları onları iyice perişan etmişti.

Bu durum kasten olmuyordu. Zira Sovyetler Birliği dağılmış, sistem bozulmuş, dolayısıyla bir anda herkes mağdur olmuştu. Ellerindeki malları satamıyor, satsa bedelini tahsil edemiyorlardı. Bu yüzden herkese maaş yerine balık veriyorlardı. Onlar da satabildikleri kadarıyla geçimlerini temin ediyorlardı. Hâl böyle olunca varın siz insanların hâlini tasavvur edin.

Velimiz olan Aydar'ın evini sorarak bulduk. Bizi kapıda annesi karşıladı. Kocası ölen bu hanımın yorgun olduğu her hâlinden belliydi. Zaten bütün Kazak kadınları çilekeştir. Bu da onlardan biriydi.

Özkemen'den geldiğimizi, Aydar'ın öğretmeni olduğumuzu söyledik. Çok memnun oldu. Bizi içeri davet etti. Bize nasıl iltifat edeceğini bilemiyordu fakat çaresizlik içindeydi. Belli ki evinde balıktan başka bir şey yoktu. Evinde balık mamullerinden ne varsa onları sofraya koydu ve utanarak,

– Kusura bakmayın maaşımızı balık olarak veriyorlar, dedi.

Kırılmaması için oturduk ve biraz atıştırdık. Kadıncağız çocuğunun okulumuzda okumasından çok memnundu ve nasip olursa ikinci oğlunu da bize vermek istiyordu. Biz de inşallah diyerek temennide bulunduk. Kalkarken,

– Oğluna bir diyeceğin var mı? Bir eşya veya para gönderecek olursanız götürelim, dedik.

Kadıncağız buğulu gözlerle bize baktı ve,

– Evet, oğluma çok şey göndermek istiyorum ancak biz altı aydır maaş alamıyoruz. Ne gönderebilirim ki balıktan başka, dedi.

Çok müteessir olmuştum. Keşke böyle bir soru sormasaydım. İnsanlar çok fakirdi. Onların bu hâline acımamak mümkün değildi. Zaten otuz kırk dolar seviyesinde olan maaşlarını da alamayınca, bütün, bütün sıkıntıya girmişlerdi fakat bir defa sormuş bulunmuştum. O zamanlar biz talebelerimizden yemeklerine destek olalım diye aylık belli bir para alıyorduk. Burada bu manzarayı yaşadıktan sonra pansiyon müdürümüz Hakan Bey'i çağırdım ve artık köyden gelenlerden bu parayı almayalım, dedim.

Evet, manzara buydu. İnsanlar, böylesine mağduriyet içerisinde yaşıyorlardı. Bir taraftan böyle manzaraları görmek bizi etkiliyordu. Diğer taraftan da şuna seviniyorduk. Bu en ücra köşelerden gelen talebeler inşallah gelecekte kendi milletlerine hizmet edecek ve bugünkü fakirlik inşallah ortadan kalkacaktı.

BİTMEK BİLMEYEN TAKİPLER

Prizörni'den Zaysan'a geçtik. Burası Kazakistan'ın Çin sınırındaki kasabalarından biriydi. Yirmi beş bin kadar nüfusu vardı ve bunların hemen hepsi Kazak'tı. Bizim buralara kadar gelip talebe aramamızın bir sebebi de buralardaki fakir köy çocuklarının bu okullardan istifade etmesini temin etmekti.

Sabah erken saatte kalktık. İşimiz çoktu. İmtihan yapacak, velilerle görüşecek ve akşam geri dönecektik. Daha kahvaltı bile yapmadan polis kapımıza dayandı:

– Sizi tutuklamamız gerekiyor, dediler.

Şaşırıp kaldık bu hâle. Karakola vardığımızda asık suratlı bir amir bize emri tebliğ etti:

– Sizi tutukluyorum, dedi.

– Nasıl olur, dedim?

– Biz buraya imtihan yapıp talebe almak için geldik, dediysek de nafile...

Amire laf anlatamadık. Suçumuzu sorduk. İzinsiz olarak şehri terk etmek ve imtihan yapmak olduğunu söyledi.

Ne söylediysek derdimizi anlatamadık. Meğer KGB'nin bu ilçedeki görevlisi bizi takip ettirmiş. Buralarda her şey onlardan sorulduğu için bizim de böyle davranmamız gerekiyormuş.

Araya velilerimizi koyarak zor da olsa meseleyi hallettik. Kazakistan, bağımsızlığını yeni kazanmıştı ancak hâlâ eski sistem geçerliydi. Bazı baskı gruplarının sultası devam ediyordu.

Gelecek yıl okuyacak çocuklar için yaptığımız imtihana tam yedi yüzden fazla talebe katıldı. Zaysan'dan sonra Katon Karagay ilçesine gittik. Burası da Özkemen'e en az beş yüz kilometre mesafede bir yerdi. Burada yaşayanlar da Kazaklardı. Tabiat harikası kabul edilen Katon ilçesi, ceylan yetiştirilen müstesna bir yerdi. Yüksek Altay Dağları'nın çevrelediği ilçe yemyeşildi.

Oradaki Kazaklar da bizleri çok iyi karşıladılar. Bir yıl önce bu ilçeden bir talebemiz vardı. Çok sadakatli ve çalışkandı. Yine böyle talebeler bulabiliriz diye gelmiştik buralara. İyi de ettik. Halk çok samimiydi. Fakirlik, yoksulluk ve cehalet içerisinde dinî hissiyatlarını hâlâ kaybetmemişlerdi. Kulaktan duyduklarıyla bizim okulumuzun yetiştirdiği talebelerin hem terbiyeli hem de eğitimli olduğunu biliyorlardı. Bu yüzden imtihana rağbet çok olmuştu.

BU DA BENİM KATKIM OLSUN

İlk okulumuz küçüktü, dardı. Yemekhanesi yoktu. Talebemiz az olduğundan ilk yıl ihtiyacımıza cevap vermişti. Ancak, bir sonraki yıl için yetersizdi çünkü inşallah talebelerimiz artacaktı. Bu yüzden de bize lazım olan, daha büyük bir okuldu. Millî Eğitim Müdürü'nün gayretleriyle mayıs ayında bize bir bala bahçe, yani büyük bir kreş verdiler.

Bu kreşte her şey çocuklara göre hazırlanmıştı. Buranın okul olması için ciddi tadilat ve tamirata ihtiyaç vardı. Duvarlar kırılacak ve sınıf yapılacaktı. Koridorların genişlemesi gerekiyordu. Laboratuvarların hazırlanması, yatakhanelerin tasarlanması, her şeyden önce tuvalet ve banyoların yeniden yapılması gerekiyordu. Bunlara ilaveten boya ve badananın yapılması da ayrı bir işti.

Bütün bunları üç ay gibi kısa bir zamanda yapmak gerekiyordu. Okullar mayısın sonunda tatile girdi ve tatilin başlamasıyla biz de hemen tamir ve tadilata giriştik. Öğretmenlerimiz, belletmenlerimiz ve esnaf ağabeylerimiz tulumları giyerek bir plan dâhilinde binayı bir taraftan yıkmaya diğer taraftan taşımaya koyulduk.

Her sabah on beş arkadaş, planladığımız işleri yapıyorduk. Bir taraftan yıkım bir taraftan duvar örme diğer taraftan da boya badana işleri devam ediyordu. Biz, bu işleri yaparken şehir merkezinde kalan talebelerimiz de ara sıra okula geliyorlardı. Bütün öğretmen ve belletmenleri çalışır gördükçe onlar da bu gayretten etkileniyordu. Yer yer, onlar da bizimle beraber çalışıyorlardı.

Okulun tamiratını biz üstlendik. Millî Eğitim Müdürlüğü de malzeme veriyordu. Böyle olmasa okulun gelecek yıla yetişmesi

zordu. Bu yüzden biz de Türkiye'den tesisatçı ve ustalar getirdik. Onlara öğretmen ve belletmenler yardım ediyor, malzeme taşıyorduk. Kırılacak yerleri kırıyor, açılacak yerleri açıyorduk. Bu yüzden kışın eğitim öğretim yapan öğretmenlerimiz, yazın işçi olmuşlardı.

Böyle bir manzaraya onlar aşina değillerdi. Bir öğretmenin hele müdürün çalışmasını akılları asla almıyordu. Zira burada müdürler sadece emrediyorlardı. Bu durum onların çok hoşuna gidiyordu. Bazıları kek yapıp getiriyor, bazıları gönlümüzü alacak sözler söylüyordu. Talebeler de yer yer bizimle beraber çalışıyordu.

Arkadaşların bu hâli bütün bir tatil boyunca devam etti. Bir gün dokuzuncu sınıf talebelerinden Aleksander Taranov (ki çok efendi bir kişiliği vardı) babasıyla beraber okula gelmiş. Aleksander bana dönerek,

– Mahir Bey biraz gelir misiniz, dedi.

– Buyurun, dedim.

Aleksander,

– Bu benim babam. Size bir şey anlatmak istiyor, dedi.

Babası anlatmaya başladı:

– Biz geniş imkânları olan insanlar değiliz. Siz burada okulu tamir ediyorsunuz. Burada bizim çocuklarımız okuyacak. Biz size yardım edemiyoruz. Bundan üzüntü duyuyoruz. Benim elimde biraz salerka (mazot) var, yüz litre kadar. Ben bunu getirdim, okulun tamirinde çalışan traktör için size lazım olabilir, bunu alın ve kullanın, dedi.

Çocuklar evlerine gidiyor, muhtemelen bizim sıkıntılarımızı anne babalarına söylüyor ve onların bize yardım etmelerini istiyorlardı. Aileler de ellerinde olan imkânlarla bu okulun tamirine katkıda bulunmak istiyordu. Arkadaşlarımızın hâli insanlara ciddi tesir ediyordu.

MEVLA HÂLİNİ SORMAZ MI

Nurlan Sımagılov, Özkemen'in Emniyet Müdürü'ydü. Okulumuzun açıldığı yılın ikinci yarısında çocuğunu bize kaydettirmişti. Hem itibarlı hem disiplinli bir insandı. Eşi Gülsüm Hanım da bir mollanın torunuydu. Dinî hissiyatı kuvvetliydi. Bu yüzden çocukları Rahman'ı en iyi mektep kabul edilen otuz sekizinci mektepten alıp bize getirmişlerdi.

Tamirat işlerinin sonu görünmüştü. Boya badana başlamıştı. Talebelerin kalacağı yatakhanelerde her şey tamamdı fakat ranzalarımız yoktu. Türkiye'den getirtsek yetişmezdi. Ayrıca böyle bir şeyin maliyeti de çok fazla olurdu. Millî Eğitim Müdürlüğünde de maddi sıkıntıdan dolayı işler aksıyordu. Buna bir de bürokratik engeller eklenince işler yürümüyordu. Yetkili ve etkili insanlar devreye girmedikçe bazı işlerin çözülmesi iyice zorlaşıyordu.

Ne yapalım ne edelim derken, aklıma Nurlan Ağa geldi. Gidip ona hâlimi arz edeyim belki o bir çare bulabilir diye düşündüm. Randevu alıp yanına gittim. Beni Emniyet Müdürlüğünde karşıladı ve iltifat etti. Ona okulumuzun tamir ve tadilatlarını anlattım. Yeni yılda gelecek talebelerin kalacağı yatakların ve ranzaların olmadığını anlattım. Ondan bana ranzalarımızın yapılması konusunda yardımcı olmasını istedim.

Hemen Cezaevi Müdürünü çağırdı ve ona acele Türk Kolejine elli adet ranza yapılmasını söyledi. Bana dönerek on beş gün sonra git cezaevinden ranzalarını al dedi. Gerçekten de on beş gün sonra cezaevine gittik boyanmış hazır hâldeki ranzalarımızı alarak okula getirdik. Hem de hiçbir karşılık ödemeden.

Hayat âdeta bir sırlar dünyası olmuştu. Neyi düşünsek ve neyi arzu etsek çok geçmeden onu yapacak insanları ve imkânları, Allah gönderiyordu. Herkes elinden ne geliyorsa onu vermekten ve destek olmaktan geri durmuyordu.

Ciddi bir gayretle üç ay içerisinde tamiratları tamamladık. Eğitim sezonuna okulu yetiştirdik. Artık hemen her türlü imkânı olan bir okulumuz vardı. Yorulmuştuk ama sonunda İrtiş Nehri'nin kıyısında güzel bir okulumuz olmuştu. Artan talebelerimizle ciddi bir yekûna ulaşmıştık.

İkinci eğitim yılımız başlamıştı. Yeni gelen branş öğretmenlerimizle birlikte on iki öğretmenimiz ve on altı belletmenimiz olmuştu.

Sene başı itibariyle sınıf öğretmenlerini ve belletmenlerini tespit ederek ders dağılımlarını ayarladık. Yaz tatili boyunca belletmenleriyle görüşen talebeler güzün, okulun başlamasıyla belletmen ve sınıf öğretmeni değişikliğini gördüklerinde şok oldular. Bir yıl önce kendilerine ağabeylik yapan belletmenleri bulamayınca herkes âdeta isyan eder olmuştu.

Bir yıl beraber oldukları belletmenlerinin yeni yılda başka sınıfların rehberliğine baktıklarını görünce kabullenemediler. Anne ve babasını alan okula geliyor ve illa da geçen yılki belletmeniyle tekrar beraber olmak istiyorlardı. Her veli bunda ısrar ediyordu.

KUTLU BİR RÜYA

Üçüncü yılımızda okuyacak talebeler için yer ve yatacak yeni mekânlara ihtiyaç vardı. Her yıl artan talebe sayısı, bazı ihtiyaçları da beraberinde getiriyordu. Bir yıl evvel aldığımız okula yaptığımız tadilat yeterli olmamıştı. Dolayısıyla bu yıl da inşaatımız vardı. Yatakhaneleri, tuvaletleri ve banyolarını artırmamız gerekiyordu.

Bir yıl önce iki esnaf arkadaşımız gelmişti. Turan ve Nurettin Beyler. Onların kurdukları ticari işletmelerle biraz daha rahat hareket ediyorduk. Her ne derdimiz olsa yanlarına gidiyor, onlarla hasbihâl ediyorduk. Okulumuzun maddi problemleriyle de ilgileniyor, zekât ve yardımlarını okulumuza sarf ediyorlardı. Ayrıca fakir talebelere ve belletmenlerin ihtiyaçlarının giderilmesinde de yardımcı oluyorlardı.

Esnaf arkadaşlarımızın hanımlarının gelmesiyle bizim hanım da rahatlamıştı. Ardından bir iki öğretmenimiz daha evlendi. Artık bayanlar da kendi aralarında programlar yapabiliyorlardı. Bu, tabiatıyla bizlerin daha rahat hareket etmesini sağlıyordu.

Kaderimiz buydu, yaz gelince yine inşaat başladı. Yine bütün öğretmenler, belletmenler işe koyulduk. İçimizde şehirde büyümüş arkadaşlarımız da vardı. Onlara bedenen çalışmak zor geliyordu ama herkes elinde kazma kürekle yıkılacak yerleri yıkıyor, kazılacak yerleri kazıyordu. Böylece inşaat hızla ilerliyordu. Buralarda yaz çok kısa olduğundan işlerin tez elden bitirilmesi gerekiyordu. Yoksa işimiz yarım kalırdı.

Esnaf ağabeylerimiz de hafta sonları çalışmalarımıza iştirak ediyordu. Bayanlar da boş durmuyor, yaptıkları yemekleri gündüz okulda, akşam de evlerinde bizlere ikram ediyorlardı. Herkes ciddi bir gayretle tam üç ay çalıştı. Öyle ki bedenen çalışmaya alışmamış arkadaşlarımızın elleri su topladı, nasır bağladı.

İşte böyle hummalı çalışmaların devam ettiği günlerden biriydi. Turan Bey'in eşi Beyhan Hanım (ki hemen her gün bize yemek hazırlar ve ikram ederdi) bir rüya görmüştü. Sabahleyin heyecanla rüyasını bizim hanıma aktardı. Onun vasıtasıyla da bana intikal etti.

Beyhan Hanım rüyasında Efendimiz'i (s.a.s.) görmüş; Efendimiz, iki tarafı yeşillikler içerisinde bir yoldan ilerleyerek, yanında beyaz giysileri içerisinde bir kişi olduğu hâlde okula geliyor, okulun tadilat ve tamiratını kontrol ediyormuş. Sonra da tebessüm ederek okuldan ayrılıyormuş.

Gönüller Sultanı Efendimiz'in okulumuza teşrif etmesi, yapılan işleri teftiş etmesi sonra da memnuniyetini gülümsemeyle ifade etmesi, öğretmen ve belletmenlerimizin aşkını şevkini artırmıştı. Hepimiz sevinçten uçar gibiydik. Bu, Efendimiz'in arkadaşlarımızın gayretlerinden memnuniyetini ifade ediyordu. Peygamberimiz'in bir yere teşrif etmesi berekete vesiledir. O'nun teşrifi, arkadaşların fedakârlıklarına bir takdir mahiyetindeydi. Bu iltifat, hayli zaman bizi aşka ve heyecana getirdi.

SEMEY'DEN DÖNERKEN

Kazakistan, geniş coğrafyasıyla dikkat çeker. Vilayetler arasında, uçakla bile beş altı saatlik mesafe vardır. Doksan üç yılına kadar okulların sayısı on altı olmuştu. Birkaç vilayet vardı okulumuzun olmadığı. Bunlardan biri de Semey'di. Dört yüz bin nüfusuyla çok önemli bir yerdi. Özkemen'e iki yüz kilometre mesafedeydi.

Bitmek tükenmek bilmeyen hizmet aşkı ve heyecanı vardı içimizde. Her noktada bir ocak tüttürmek için gayret sarf ediyorduk. Ali Bey bana Almaatı'dan telefon açtı ve Semey'e gitmemi ve yeni gelen müdür arkadaşımızla oradaki Vali ve Millî Eğitim Müdürüyle görüşüp okul açılması konusunda girişimde bulunmamızı söyledi.

Biz, Müdür Muavinimiz Oral Bey'le taksiye binerek üç saat mesafedeki Semey'e gittik. Orada Millî Eğitim Müdürüne çıkarak meseleyi anlattık. O, bu meseleye kendisinin karar veremeyeceğini, Vali Bey'le görüşmemiz gerektiğini anlattı. Biz de Vali Bey'i aradık fakat şehir dışında olduğu için kendisiyle görüşemeden geri geldik. İkinci gidişimizde Vali Bey'le görüştük. "Müsait bir yer bulalım sonra size haber vereceğiz, gidin ve bizden haber bekleyin." dedi.

Özkemen'e döndük ve Semey'den gelecek haberi beklemeye başladık; fakat bir türlü "Gelin size okul yeri hazırladık." demiyorlardı. Vali muavini Çayjunusov iyi bir insandı. Aynı zamanda bir Kazak milliyetçisiydi. O, bizi iyi karşılamış ve ümit vermişti.

Millî Eğitim Müdürüne meseleyi takip etmesi için tembih etmişti. Artık top Müdür Bey'de idi. O, yer tespit edip bize haber verecekti fakat haber bir türlü gelmiyordu.

Her hafta başında Semey'e geliyor, saatlerce Millî Eğitim Müdürlüğü'nde bekliyorduk. Millî Eğitim Müdürü, bize müspet cevap vermiyor, işi sürüncemede bırakarak bizi usandırmak istiyordu. Belki de burada işler böyle işliyordu. Zira işi tez elden bitirme gayreti yoktu. Bundan da kaynaklanmış olabilirdi. İki aylık gidiş gelişler ve Almaatı'dan Bakan Bey'in bastırmalarıyla nihayet bize okul yeri verdiler ve mesele çözüldü. Biz de Özkemen'deki işimize döndük.

Semey'den Özkemen'e dönerken koyun satın alıp keselim diye niyetimiz vardı. Bunun için ana yoldan içeriye doğru girerek bir çiftliğe uğradık. Çiftlik dediğim bir çoban ve ailesinin yaşadığı dağ başında bir yer. Ağıl demek daha doğru olur. Burada devletin koyunlarını otlatan bir çoban ve ailesi vardı. Bunlar, dağda yaşamaya mahkûm edilmiş insanlardı. Aileleriyle bu dağ başında bütün bir yılı yalnız geçiriyorlardı. Devlet, bu ailelerin okumakta olan çocuklarını alıp yatılı okulda okutuyordu.

Çadıra benzeyen binaya yaklaştık. Burada sadece bir kadın, dört çocuğu ve beyi yaşıyordu. Gördüğüm manzara karşısında hayrette kalmıştım. Buna hayat denemezdi. Beş-altı yüz kadar koyunu güden bu ailenin reisi, saçı başı birbirine karışmış bir vaziyette kulübeden çıkageldi. Zil zurna sarhoş olan bu adamın ayakta duracak hâli yoktu. Evin hanımı ocakta et pişiriyordu.

Misafirperverliklerini ortaya koyarak bizi içeri davet ettiler. Evin içinde üzerinde oturulacak bir şey yoktu. Basit eşyalardan teşekkül eden bir yerdi burası ama gönlü geniş bu insanlar ısrarla bize yemek ikram etmek istiyorlardı. Evin reisi ayakta bile duramıyor ve yalpalıyordu. Arkadaşımız Oral Bey bizi tanıttı ve Türkiye'den geldiğimizi izah etti. Yol üstünden geçerken uğrayıp koyun satın almak istediğimizi ifade etti.

Ev sahibi,

– Olur, dedi.

Ne kadar eder bu koyun dediğimizde,

– Para istemez koyunun bedeli için bana bir iki şişe votka verseniz kâfi, dedi çoban.

Biz, elimizde bu imkânımızın olmadığını söyledik. Parası ne ise verelim, bizim votka vermemiz mümkün değil dedik fakat nafile, bizi misafir telakki ettiğinden bizden para almak istemiyordu.

Sonunda parasını vererek koyunu almaya razı ettik. Yemek davetini tekrarladı. Biz vaktin darlığından buna imkânımızın olmadığını söyleyip tam oradan ayrılmak üzereyken bu sarhoş adam bize dönerek öyle bir şey söyledi ki o an yıkılacak gibi oldum: “Bari bize bir dua edin de öyle ayrılalım.”

Dağ başında her türlü ilim, irfandan mahrum olmasına rağmen insanların içerisindeki dinî duygu ve düşünce hâlâ canlılığını muhafaza ediyordu. Yılların ihmali insanların gönlünden Allah'a imanı ve Kur’ân sevgisini silememişti. Sarhoş hâlinde bile Allah’tan ümidini kesmemişti insanlar. O'na dua ediyor O'ndan yardım dileniyorlardı.

Bu ailenin hâlini kendimle ve kendi konumumda olan insanlarla kıyas ettim. Biz ne büyük nimetlere mazhar olmuşuz. Bunlar gibi olsak hâlimiz nice olurdu. Kendi kendime şöyle düşündüm. Yarın bu insanlar bizden davacı olsa ve “Ya Rab biz cahildik bilmiyorduk. Kimse bize dinimizi ve mukaddesatımızı öğretmedi” deseler Allah’a nasıl cevap verecektik.

Evet, Asya buydu ve her karışında iliklerine kadar Müslüman olan sahipsiz insanlar vardı. Sosyalizm din adına bir şey bırakmamış, insanları olabildiğince tahrip etmişti. Cehalet ve fakirlik insanları perişan etmişti. Bu insanlar ne dini biliyor ne mukaddesatı anlıyorlardı; ne de onu yaşayabiliyorlardı. Kur’ân’ın adını biliyorlardı fakat onun emir ve yasaklarından

haberleri yoktu. Kim bunların ellerinden tutacak ve onları evc-i kemalat-ı insaniyeye çıkaracaktı.

Evet, bu vazife kutsal bir vazifeydi ve bunu hayatına gaye edinecek insanlara ihtiyaç vardı. Moğolistan, Buryat, Tuva, Kazakistan buydu, Kırgızistan buydu. Milyonlarla insan kendisine sahip çıkacak elleri ve gönülleri bekliyordu. Hocaefendi'nin bir sohbetinde söylediği şu sözler aklıma geldi:

"Ferdî mesuliyetin yanı sıra, bir de iyi misal teşkil etme meselesi var. Bugün çok ihtiyaç duyulan da işte bu ikincisidir. Bilgi önemli olmasına önemlidir ama davranış çok daha önemlidir. İlim, davranış güzelliğine inzimam edince, ayrı bir buut kazanır. Bugün din adına boyunduruk yere konmuş durumdadır. Öyleyse boyunduruğu yerden kaldırmak farz-ı ayndır; hatta Mehmet Feyzi Efendi'nin ifadesiyle 'farzu'l-efrâz' yani farzlar ötesi farzdır. Öylesine bir farz ki bunun yalnızca camide ifası mümkün de değildir, kâfi de değildir çünkü bugün her şey, değişik iş bölümleriyle şube şubedir. Her meslek erbabı bu 'farzu'l-efrâz' vazifeyi kendi ünitesi içinde eda etmelidir. Evet, herkes mevcudiyetini muhafaza ile birlikte, zülf-ü ağyara dokunmadan hizmet yapmakla mükelleftir.

Biz de kendine has ölçüleri içinde tebliğ yapmakla mükellefiz. Yalnız neyi nerede ve nasıl anlatacağımızı çok iyi bilmeliyiz. Kabul ettirmeye gelince, o Allah'a aittir. "Allah kimi dilerse ona hidayet eder!" Dinleme mevkiinde olan herkese İslâm'ı anlatmak farzdır. Herhangi bir saplantısı olanlara gelince onlara bir şey anlatılmamalıdır. Mütehayyir ve ortada olan çok insan var. Biz daima anlatacağız.

Bu, sadece bir neslin halledeceği mesele de değildir. Bugün, asırların tahribatı tamir edilmeye çalışılıyor; fakat öyle bir atmosfer meydana getirilmiş ki ne bu atmosferin durulması mümkün ne ondan uzaklaşmak mümkün. Her şeye rağmen işte bu zor şartlar altında bile vazifemizi yapmaya çalışmalıyız."

İNKÂRIN YERİNİ İMAN NASIL ALIR

Korkuyorlardı. Ölümden, nimetlerin zeval bulmasından, hastalıktan, yaşlanmaktan… Ölümü yokluk olarak görüyorlardı. Bu yüzden de ruh hâletleri çok nazikti. Küçük bir talebemiz kanserden vefat etmişti de günlerce onun sıkıntısından kurtulamamışlardı. Onlara ölümün yokluk olmadığını, sonsuz bir gücün varlığını anlatmak gerekiyordu.

Bir yıllık rehberliğin neticesi, inkâr düşüncesi kırılmıştı. İlk aylarda biz ne zaman maneviyatla alakalı bir konuya girsek, mutlak bir gücün varlığından bahsetsek, ahiret ve ölümden söz açsak çocuklar hemen araya girer, "bu konuları konuşmayalım" der ve meseleyi kapatma yoluna giderlerdi.

Bu durum yer yer bizi inkisar-ı hayale atar ve acaba insanlardaki bu inkâr ve tahrip ne zaman tamir olur ve imana meyleder diyorduk. Büyüğümüz bize bu konuda da yol göstermişti: "İnkâr önce tereddüde sonra da imana kayar. İmanda ise, belli mertebeler vardır. İlme'l-yakin olan bir mesele daha sonra ayne'l-yakine, daha sonra da hakka'l-yakine kayar. Siz gereği gibi anlatın, bir gün gelir anlattıklarınızın semeresini elde edersiniz."

Biz, ısrarla meseleleri aklî, mantıkî ve ilmî kurallarla izah ederek anlatıyorduk. Bir taraftan anlatıyor, diğer taraftan güzel ahlakla onların gönüllerini kazanmaya çalışıyorduk. Yılın sonuna doğru inkâr düşüncesinde olan çocuklarda inkâr, yerini tereddüde daha sonra da tereddüt, yerini imana terk eder oldu.

İnkâr eden ve Allah'ın varlığını kabul etmeyen artık kalmamıştı. Tereddütte olanlar varsa da azdı. Kazaklarla rehberlik konusunda çok problem yaşmıyorduk, fakat farklı bir kültürün insanı olan Ruslarda bu iş zaman istiyordu. Bunun için beklemek ve sabırla meselenin üzerinde durmak gerekiyordu.

BİR DİĞERKÂMLIK ÖRNEĞİ

Çocukların rehberlik durumları düzeldikçe bizler de sevinçten uçar gibi oluyorduk. Hemen her gün, yaşadığımız bir hâdise bizde ciddi bir şevk oluşturuyordu. Kendimizi işimize iyi adapte etmiştik. Türkiye'den gelenlerin getirdiği gazeteler bir ay öncesine ait olsa da ilgiyle okuyorduk. Zaten haberleşme imkânları iyi olmadığından biraz da işin tabiî seyri buydu. O zamanlar uydudan televizyon seyretme imkânımız da yoktu. Dolayısıyla burası dünyaya kapalı bir yerdi bizim için.

Arkadaşlarımızdan Hüseyin Bey'in ve Hakan Bey'in anneleri vefat etmişti. Başka bir arkadaşımızın amcası vefat ettiği hâlde cenazelerine katılma imkânları olmamıştı. Çünkü en erken bir haftada memlekete varılıyordu. Bütün bunları arkadaşlarımız içlerine atıyor ve işleriyle uğraşıyorlardı.

Özkemen'de kışlar çok zor geçiyordu. Radyasyon da hayli yüksekti. Şartları böylesine zor olan bu şehrin her şeyi bize hoş geliyordu. Buranın her şeyini sevmiştik.

Sene başında Özkemen Devlet Üniversitesinde Türkçe dersi vermeye başlamıştık. İngilizce'den sonra okutulan ikinci yabancı dil Türkçeydi. Üniversitede ders veren arkadaşımız Mehmet Çökelik Bey'in sayesinde üniversite talebelerine ilaveten velilerimiz de okulumuzda Türkçe kursu almaya başlamışlardı. Velilerimiz Türkçe öğrenerek Türkiye ile ticaret yapmak ve oraları gezip görmek istiyorlardı.

Okulda okuyan çocukların geçim seviyelerinde uçurumlar vardı. Hususiyle köyden gelenlerin durumları içler acısıydı. O

yıllarda Kazakistan Rusya'dan yeni ayrıldığı için hükümetin ciddi problemleri vardı. Ekonomi henüz rayına oturmadığından yatılı kalan çocuklar için ödenen yemek parası azdı. Bu az imkânlarla da çocuklara kalorisi yüksek, kaliteli yemekler çıkaramıyorduk.

Şehirde oturan veliler evlerinde yaptıkları pasta börek ve kekleri okula getiriyor ve kendi çocuklarına ikram ediyorlardı. Köy çocukları ise yemekhanede çıkan yemekten başka bir şey bulamıyordu. Okulun koridorlarında anne ve babalarının getirdiklerini yiyen şehirli talebelerin bu hâli hepimizi rahatsız ediyordu.

Birgün velilerimizden Yerik'in annesi kapımı çaldı ve yanıma girdi. Ağlamaklı bir hâlde konuşmaya başladı:

– Mahir Bey, ben Yerik'in annesiyim. Ben her geldiğimde oğluma çikolata ve kek türü şeyler alıp getiriyordum. Geçen gün yine böyle şeyler getirdim fakat oğlum Yerik bu defa getirdiklerimi almadı ve bana "Anne, bizim okulda durumu iyi olan çocuklar da var, iyi olmayanlar da... Sen bana çikolata türü şeyler getiriyorsun, ben bunları yerken diğer arkadaşlarım bana bakıyorlar. Ben bundan rahatsız oluyorum. Bundan sonra ya bana da çikolata getirme ya da getireceksen bütün sınıf arkadaşlarıma da getir çünkü bir insan arkadaşına yediği şeyden ikram etmeli ve yoksulları düşünmeli." dedi. Bu hâdise beni çok memnun etti. Bizim eski Kazaklarda komşularımızı düşünmek ve onlara yardımcı olmak âdeti vardı. Fakat son yıllarda insanlar bencilleşti. Şimdi ise görüyorum ki benim oğlum artık iyi ve fedakâr bir insan gibi hareket ediyor. Gerçek bir Kazak insanı gibi yetişiyor. Çocuğumu böyle terbiye eden sizlere teşekkür ederim.

Evet, tarihi faziletlerle doluydu Kazakların. Onların tarih, kültür ve maneviyatlarında bunlar vardı, ama unutulmuş, unutturulmuştu. Evlatları kendi ruh köküne bağlı yetişince bu, onları cidden memnun ediyordu. Daha bir yılda bu seviyeyi bulan bu çocuklar ilerde kendi milletleri adına neler yapacaklardı Allah bilir.

TAHRİBATIN BU KADARI

Nurlan Ağa'yla tanışmamız bir velimiz sayesinde olmuştu. Ben onun Emniyet Müdürü olduğunu bilmiyordum. Velimiz, Nurlan Ağa'nın çok önemli bir insan olduğunu, çocuğunu okula kabul edip edemeyeceğimizi sordu. Ben, "Okul imtihanları ilan edildi, alınacak talebeler açıklandı; benim yapacak bir şeyim yok. Şayet Millî Eğitim Müdürümüz alın derse alabilirim başka türlü elimden bir şey gelmez." dedim.

Nurlan Ağa'nın hanımı Gülsüm Apay (abla) bir Kazak hanımefendisiydi. Dedesi de bir mollaymış. Onun üzerinde ciddi tesiri vardı; çocuğumu Türk okuluna verirsem daha iyi yetişir diye beyine ısrarda bulunmuş. Bu yüzden çocuklarını İngilizce eğitim veren bir okuldan alıp bize vermek istiyorlardı. Ben, olmaz deyince Millî Eğitim Bakanına telefon açmıştı da biz de onun oğlu Rahman'ı okula kabul etmiştik.

Evin tek erkek evladı olan Rahman, babasının zenginliği yanında, makamı da olunca, olabildiğince geniş imkânlar içerisinde yetişmişti. Böyle olunca on beş yaşında sigara ve içki dâhil bir kısım kötü alışkanlık edinmişti. Bunlar, zaten bu coğrafyada normal kabul ediliyordu.

Rahman, okulun giriş çıkış saatlerine uymaz, bazen tatilden gelmez bazen de diğer talebeleri peşine takar başka yerlere götürürdü. Rehberlik gündemimizin ilk maddesi onunla başlar ve onun taşkınlıklarını anlatmakla son bulurdu. Bu yüzden de her defasında öğretmenler ve belletmenler onun okuldan atılmasını isterdi. Ne var ki biz talebe atmıyorduk. Her defasında, bellet-

men ve öğretmenleri frenlerdim. Onlar da bana olan saygılarından bir şey söylemez ve buna katlanırlardı.

Bir sabah Rahman yine okulda yoktu. Herhâlde kaçmış dedim. Ailesine sordum, eve gelmediğini söylediler. Aradık taradık bulamadık. Akşam olmak üzereydi. Hâlâ Rahman'ı bulamamıştık. Neden sonra bir arkadaş okulun bodrumuna bakmayı akıl etti. Fakat ne görsün… Rahman içmiş ve orada sızmış. Arkadaşlar Rahman'ı müdür odasına getirdiler. Bir baktım gözleri kan çanağına dönmüş, ayakta duramıyor. İçler acısı bir hâl.

Öğretmen arkadaşlar yine, diğer talebelere kötü örnek olduğunu, Rahman'ı okuldan atmamız gerektiğini söylediler. Ben yine "Hayır" dedim. "Atmak yok." Belletmeni Gülhan'ı çağırdım ve ona Rahman'ı daha sıkı takip etmesini, tuvalete bile gitse peşini bırakmamasını tembihledim. Ayrıca hem öğretmenlere hem de belletmenlere ona dua etmelerini söyledim.

Aylar geçti Rahman çok düzeldi. Örnek bir şahsiyet oldu. Babasının tayini Emniyet Genel Müdürlüğüne çıktı ve Özkemen'den ayrıldılar. Onlar, Almaatı'ya taşınalı henüz bir ay olmuştu. Bir baktım bir cuma akşamı Rahman okula gelmiş. Ben "Hayrola Rahman, Özkemen'e ne için geldin?" diye sordum. Ben, Özkemen'de akrabaları var zannediyordum.

– Hocam Gülhan Bey'i ve sizleri görmeye geldim, demez mi…

Bir anda ayaklarım yerden kesildi. Bin iki yüz kilometre yolu uçakla kat ederek kış günü bizleri görmeye gelmişti Rahman. Oralarda böyle şeyler görülmüş değildi. Biz de tahmin etmiyorduk ama o okuldaki kısa süreli eğitimden çok güzel şeyler öğrenmişti belli ki…

Güzel bir hafta sonu geçirdik ve Rahman Almaatı'ya geri döndü. Akşam, bütün öğretmen ve belletmenlerle beraberdik. İster istemez maziye giderek çocuğun bir yıl önceki hâlini düşündük. Bir zaman katlanmakta zorlandığımız insanlar gün

geliyor böyle güzel bir hâle gelebiliyordu. Atsaydık kim bilir nerelerde olurdu.

Gülhan Bey bana sonradan anlattı. Bu hadiseden altı yıl sonra, Rahman, Almaatı'daki Türk Lisesini bitirmiş ve üniversiteye kaydolmuş.

Birgün Almaatı'da yürüyordum. Birden yanımdan acı bir frenle lüks bir araba durdu. Arabadan bir genç indi ve elimi öpmek istedi. Önce tanıyamamıştım. Bu genç bizim Rahman'dı. Sarıldık, hâl hatır sorduk. "Ne yapıyorsun, ne ediyorsun?" diye sordum.

– Ağabey, ben hem üniversitede okuyorum hem de ticaretle uğraşıyorum, dedi.

– İyi bizi unutmamışsın, dedim.

Rahman,

– Ağabey sizleri unutmak mümkün mü, dedi.

Evet, her gönlün yumuşayacağı ve eriyeceği bir an vardır. Kimi bir ay, kimi bir yıl, kimi de on yıl… Neticede insan akması gereken noktaya akıyor. Çünkü fıtrat iyi şeyleri kabul ediyor ama sabretmek ve beklemek lazım.

BİTMEK BİLMEYEN TEFTİŞLER

Okul, hem eğitim hem de öğretim açısından iyi bir noktaya gidiyordu. Velilerimiz, çocuklarının hâllerinden çok memnundu. Hele talebelerimizin anne babalarına gösterdikleri saygı velilerin çok hoşuna gidiyordu çünkü oralarda çocuklar ergenlik yaşına geldiklerinde çekilmez oluyordu. Gayri meşru hayatın getirdiği taşkınlıklar çocukları ailelerine karşı âsi yapıyordu. Bu yüzden biz anne baba hukuku üzerinde çok duruyor, onları üzmemelerini ısrarla talebelerimize telkin ediyorduk.

Şehirde hemen her yerde okul ve personelimiz konuşuluyordu. Bu da bir kısım çevreleri rahatsız etmişti. Bir kısım oyunlar dönüyordu. Vali Bektemisov milletvekili seçilip gitmişti. Yeni gelen valiyi birkaç defa ziyaret etmek istediysem de bizi yanına kabul etmedi. Bizi direkt Millî Eğitim Müdürüne havale ediyordu. Bu iyiye işaret değildi. Bürokrasi ağır işliyor, bir kısım problemlerimiz çözülemiyordu.

Arkadaşların vize problemleri, üniversitede okuyan belletmenlerin bazı problemleri, okulun yemek meselesi, bunların başında geliyordu. Bir kısım mercilere defalarca gittiğim hâlde işler bir türlü halledilmiyordu. Bunlar yetmezmiş gibi bir baktım bir gün Millî Eğitim Müdürlüğünden teftiş için geldiler. Bu, rutin teftişlerden biri değildi. Ben, maksatlarının ne olduğunu sordum. Bu okulun idaresini yani müdürünü değiştirmek için karar aldıklarını söylediler. Bundan böyle bu okulun müdürü Kazak tarafından olacak, dediler. Okulun başarıları birilerinin gıpta damarını tahrik etmişti.

Ben onlara böyle bir şeyin olamayacağını, okul protokolünde bunların kaydedildiğini güzellikle anlattım. Müdürlük kaprisimizin olmadığını ancak yapacağımız işe müdahale olursa bu işin iyi netice vermeyeceğini söyledim. Güzelliğin farklılıkta olduğunu, makul ölçülerle ifade ettim. Onlara bu şehirde kırk beş okul olduğunu kırk altıncı okulun farklı olmasının önemini anlattım. Ta ki biz de kendi hünerimizi gösterelim. Meseleyi Almaatı'da bulunan Genel Müdürümüzün kabul etmeyeceğini anlattım. Pek ikna olmasalar da bir şey yapmadan gittiler.

Aradan çok geçmeden bir baktım aynı kişiler ellerinde bir kâğıtla tekrar okula geldiler. Okulda anket yapacaklarını söylediler. Ne tür bir anket olduğunu sordum. Çocukların okuldan memnuniyetini ve eğitim seviyelerini ölçmek istiyorlarmış. Sorulara baktım, tamamen maksatlı hazırlanmış sorular olduğu belliydi. "Sizi namaza zorluyorlar mı? Okulunuzdan memnun musunuz? Size dini anlatıyorlar mı? vs."

Belli ki zinde güçler bizdeki gibi orada da teyakkuz hâlindeydi. Yetkililere bu sorularla anket yapabileceklerini fakat çocukların başında bizim de durmamız gerektiğini söyledim. Maksadım onların çocukları yönlendirmelerini engellemekti.

Anket yapıldı, sonucu ilan edildi. Tam istediğimiz gibi olmuştu. Çocuklar dört dörtlüktü. Sanki onların maksatlarını anlamışlar da ona göre cevap vermişlerdi. Yetkililer bizi çağırdılar ve tebrik ettiler.

Okulumuz, şehir çapında yapılan bilim olimpiyatlarında dereceleri topluyordu. Dördüncü yılın sonunda dünya bilim olimpiyatlarına katılan bir talebemiz, fizik dalında dünya ikincisi olmuştu. Bu, bizim oradaki gücümüzü artırdığı gibi. Türk Lisesinin artık uluslararası bir okul olduğunu da ispatlamıştı.

NE OLUR KIZIMI DA KURTARIN

Yıllar ilerledikçe çocuklar değişiyordu. Onlar değiştikçe aileler, onlardaki değişikliği takdirle karşılıyorlardı. Memnuniyetlerini bize anlattıkları gibi çevrelerine de anlatıyorlardı. Dilden dile anlatılan okul, âdeta herkesin çocuklarını okutmak için hayalini kurduğu bir yer olmuştu.

Rus kültür ve medeniyeti son yüzyıldaki eğitimini ateizm üzerine kurduğundan ahlakî değerler alt üst olmuştu. Bu da ailelerle çocukları arasında ciddi problemler oluşturuyordu. İçki, kumar, uyuşturucu gibi kötü alışkanlıklara sahip gençler, ne anne baba hukuku tanıyor ne de sevgi şefkat biliyorlardı.

Bizim talebelerimiz ise bir taraftan müspet ilimleri öğrenirken diğer taraftan cihanşümûl değerleri de belletmenleri sayesinde fıtratlarının bir yönü hâline getiriyorlardı. Tabi ki bu da dışardan hemen fark ediliyordu. Bu yüzden okula rağbet her geçen gün artıyordu.

Buralarda alışık olunmayan bir şeyi daha hayata geçiriyorduk. Öğretmen ve belletmenler çocukların ailelerini ziyaret ediyor, onlarla samimiyetlerini artırıyorlardı. Böylece çocukların problemlerini yerinde çözmeye çalışıyorduk.

Bu maksatla ziyaret ettiğimiz aileler sadece şehir merkezinde oturanlar değildi. Zaysan, Tarbağatay ve Kurşüm gibi çok uzaktan gelen öğrencilerimiz de vardı. Arkadaşlarımız usanmadan oralara gider, ailelere misafir olur, problemleri dinler sonra geri dönerlerdi.

Bu maksatla belletmenlerden Mahmut Bey'i Özkemen'den yaklaşık beş yüz kilometre uzaktaki Zaysan'a göndermiştik. Hem imtihan yapacak hem de eski velilerimizi ziyaret edecekti. O anlatıyor:

Talebelerimden Erik Turusbekov'a, Zaysan'a gidip ailesini ziyaret etmek istediğimi söylemiştim. Erik, ertesi gün bana,

– Hocam babam beni almaya gelecek beraber gideriz, dedi. Ben de olur, dedim.

Ertesi gün babası geldi bizi aldı ve Zaysan'a götürdü. Zaysan'da öğrencimizin ailesi için getirdiğim hediyeleri takdim ettim. Yemek faslı bittikten sonra beni ağırlamak için oradan başka bir yere götürmek istediler. Ben, Erik ve ailesi, beraberce başka bir yere gitmek üzere yola koyulduk. Yolda Erik'in annesi bana ailevî problemlerini anlatmaya başladı.

– Mahmut Bey… Bizim ailemiz problemli. Eşim daima alkol alan bir insan, aldığı alkolün tesiri ile beni huzursuz ediyor. Bazen da bana hakaret ediyor. Şimdiye kadar defalarca ayrılmayı düşündüm fakat çocuklarıma yetimlik hissini yaşatmamak için bunu yapamadım. Senden birinci ricam şu; benim iki çocuğum var biri Erik, biri de bu küçük kızım… Erik'i size verdim o kurtuldu. Ahlakı güzelleşti. Sizin gibi iyi bir insan oldu. Hem bana hem çevresine faydası dokunuyor. Ben, onun bu hâlinden çok memnunum. Bunun için sizlere ne kadar teşekkür edeceğimi bilemiyorum. Ne olur yaz aylarında onu tatil için Zaysan'a göndermeyin. Sizin yanınızda kalsın. Korkuyorum, yazın geldiğinde babası bağa-bahçeye giderken yanında götürecek, içki gibi bazı kötülüklere alışacak. Onun için ne olur onu tatilde buraya göndermeyin bozulmasın.

– İkinci ricam da şu küçük kızımı da almanız, ona da sahip çıkmanız ve onun da kurtulmasını sağlamanızdır. Çünkü buralarda çocuklar etrafın telkiniyle bozuluyor, kötü alışkanlıklara sahip oluyorlar. O da sizin yanınızda kalsın, o da kurtulsun.

İşte insanların, nesline ve nefsine sahip çıkacak fedakârlara dünyanın kapılarının açılmasının altında yatan en önemli sebep bu. İnsanlar evlatlarının yok olmasını, bozulmasını istemiyor. Onlara sahip çıkacak gönül erlerini ve kutsîleri bekliyor. İşte bu kadar inayete mazhar olmak da bu ihtiyaçtan kaynaklanıyor.

MİSYONER MEKTEBİNDE DİN EĞİTİMİ

Orta Asya konumu ve kaynakları itibariyle çok değerlidir. Geniş coğrafyası ve zengin yeraltı kaynaklarıyla büyük devletlerin dikkatini çekmektedir. Tarıma elverişli olan bu toprakların altında da ciddi petrol yatakları bulunmaktadır. Büyük devletler oralara ticaret ve sanatla girmenin yanında kültürel olarak da boş durmuyorlardı. Gönderdikleri yüzlerce misyonerle halkın içine sızmaya çalışıyor, bir taraftan da okullar açarak varlıklarını hissettirmeye çalışıyorlar.

Ellerinde kitaplarıyla gezen Yehova şahitleri her tarafa giriyorlardı. Komünizm düşüncesinden kurtulan bu insanlar şimdi de misyonerliğin ağına düşme tehlikesiyle karşı karşıya gelmişlerdi. Bu ferdî bir hareket de değildi. Siyasî, kültürel ve dinî temelleri olan, planlı ve projeli bir çalışmalıydı.

Birilerinin Orta Asya, hususiyle Kazakistan üzerine ciddi emelleri vardı. Binlerce misyoner halkın içine giriyor, para ve iş vadiyle onların itikatları sarsıyorlardı. Bazılarına da "Sizi Avrupa'ya ve Amerika'ya götüreceğiz, oralarda eğitim imkânı sağlayacağız." taahhüdünde bulunuyorlardı. Öte yandan birkaç tane misyoner okulunun açıldığını da duymuştuk.

Almaatı'da 1993 yılında açılan kız lisesi bir Kazak Lisesi içerisinde eğitim faaliyetlerini yerine getiriyordu. Bir iki yıl içerisinde artan öğrenci miktarı karşısında okul, ihtiyaca cevap veremez hâle gelmişti. Bunu gören Kazak yetkililer yeni bir okul tahsis etmişlerdi.

Bu yeni okul Almaatı'nın kenar mahallelerinden biri olan Kiz mevkiinde idi. Burası çok güzel bir yerdi. Ormanlık bir arazide yer alan bu okul, iki yıl önce Amerikalılara tahsis edilmiş. Burası Amerikan mektebi olarak kullanılıyormuş. Amerikalılar terk edince okulu bize vermeye karar vermişler.

Binanın teslim alındığı günlerdeydi. Ben de Almaatı'da idim. Almaatı'ya yeni açılan Süleyman Demirel Üniversitesinin kurucu rektörü Prof. Dr. Sadi Çöğenli Bey'i ziyaret etmek için gitmiştim. Erzurum'dan hocamız olması münasebetiyle de ayrı bir hukukumuz vardı.

Kız Lisesinin müdürü olan Ahmet Kahveci de Hoca'nın yanına gelmişti. Oradan buradan sohbet ederken Ahmet Bey, Sadi Bey'e dönerek

– Bizim okulun deposunda birçok Arapça kitap var. Sadi Hocam siz Arapça biliyorsunuz onlara bir baksanız faydalı mı değil mi atsak günah olur mu, dedi.

Hocamızla beraber gittik. Okulu gezdik. Depoya indiğimiz de hayretler içerisinde kaldık. Bahsedilen kitaplar öyle bir iki tane değil bir kamyonetin alabileceği kadardı. Kitapların tamamı din eğitimiyle alakalıydı. Kur'an elifbası, fıkıh, tefsir, hadis, akaid, Arap dili konularındaki bu eserlerin her birinden en az birkaç yüz adet vardı. Hayretler içerisinde kalmıştık. Burası eskiden Amerikan mektebiydi, bu kitapların burada ne işi olabilirdi?

Meselenin iç yüzünü bize oradaki Kazaklar sonradan anlattı: Amerikan mektebi açılınca insanlar, çocuklarını buraya vermiş. Diğer milletlerin çocuklarına Hıristiyanlık dersi verilince o derslere Kazak çocuklar katılmamış. Anne babaları ve Kazak Millî Eğitimi'nde çalışan yetkilileri bir korku sarmış, ya bu misyoner mektebinde okuyan çocuklarımız zamanla Hıristiyan olursa o zaman hâlimiz nice olur, diye.

Amerikan mektebinin yetkililerine;

– Bizim çocuklarımıza kendi dinleri olan Müslümanlığı anlatın, demişler.

Amerikan mektebinin yetkilileri ellerinde İslamiyeti anlatacak kitap ve muallim olmayınca çaresiz kalmışlar. Meseleyi halletmek için Mısır Büyükelçisine gitmişler. Kendilerine bu konuda yardımcı olmalarını istemişler. Onlar da Mısır Millî Eğitim Bakanlığından bu kitapları getirerek okula hediye etmiş. Ayrıca bu dersleri verecek bir de hoca ayarlamışlar.

Zamanla Kazakistan'ın sıkıntılarına dayanamayan ve Kazakların dinî hassasiyeti karşısında umduklarını bulamayan Amerikalılar bu okulu kapatmaya karar vermişler. Bu kitaplar da o zamandan kalan eserlermiş.

Evet, yüz yıla yakın bir zaman ihmal edilen dinî duygu ve düşünce hâlâ sönmemişti. Hâlâ dinî hassasiyetini koruyordu insanlar. Çocuklarını başka dinlere ve ideolojilere kaptırmak istemiyorlardı. O büyük mütefekkirin dediği gibi.

"Ümidim var ki semâvât-ü zemin Asiyâ bâ

Hem olur teslim, yed-i beyza-i İslâm'a."

Yani "Asya İslâm'ın nûrefşân, o ışık saçan bembeyaz eline teslim olacak."

KIZ LİSESİ İÇİN

Okulların açılmasının üzerinden on sene geçmişti. Okullarımızda okuyan talebeler üniversiteyi de bitirmiş ve pek çoğu hayata atılmışlardı. Kimi mühendis, kimi avukat, kimi de muallim olmuşlardı. Öğretmen ağabeylerinin ve aldıkları eğitimin tesirinden olacak ki meslek olarak öğretmenliği daha çok tercih ediyorlardı.

Meyrambek de bunlardan biriydi. Çok zeki bir talebeydi. Türk Lisesini iyi dereceyle bitirmiş, Üniversiteyi kazanmıştı. Bilgisayar bölümünü bitirerek mühendislik diplomasını eline almıştı fakat o, mühendis olarak değil, bilgisayar öğretmeni olarak görev yapmak istiyordu. Bu talebini ağabeylerine iletmiş ve öğretmen olma istediğini tekrarlamıştı. Onu kıramayan büyükleri onu kendi vilayetinden iki bin beş yüz kilometre uzaktaki Özkemen Türk Lisesine tayin etmişlerdi.

Ailesinin çok sevdiği Meyrambek, hizmet aşkıyla dolu bir insandı. Memleketinden uzakta olmak ona dokunmuyor bilakis onu kamçılıyordu fakat oğlunun hasretine dayanamayan anne, defalarca;

– Oğlum, gelsen bizim şehirde öğretmenlik yapsan olmaz mı? Hem biz fakir insanlarız beraber geçinir gideriz, deyip her daim onu yanına çağırıyordu.

Annesinin bu taleplerine sıcak bakmayan Meyrambek, her defasında onu güzellikle ikna ediyor ve vazifesini yerine getirmeye çalışıyordu. O günlerde Özkemen'de hummalı bir çalışma vardır. Veliler, okulun öğretmenleri ve esnaflar, şehirde bir kız

lisesi açmak için kolları sıvamıştı. Esnafların başında Turan Bey olmak üzere veliler ve öğretmenler yeni açılacak bu okul için imkânlarını seferber ediyorlardı.

Kimi himmet toplamaya, kimi inşaat firmalarıyla görüşmeye, kimi de Türkiye'den okul malzemesi temini konusunda çalışıyordu. Çok güzel bir yeri vardı. Çok büyük olan bu okulun tamirlerini bitirmek birkaç yıl alabilirdi. Bu zor iş esnasında öğretmen maaşlarında üç aylık bir gecikme olmuştu. Biraz sıkıntı içindelerdi. Okul müdürü elinde olan parayı öğretmenlerin arasında on beş, yirmi dolar olarak pay ediyor ve paralarının yakında geleceğini söylüyordu. O günlerde Meyrambek'in annesi telefon açar ve Özkemen'e onu görmeye geleceğini söyler. Meyrambek durumu müdürüne haber verir. Okul müdürü öğretmeninin sıkıntısı anlar. Zaten az olan maaşları ödeyememek müdürü üzmektedir. Hemen etraftan tedarik ettiği iki yüz avroyu Meyrambek'e verir, annesiyle ilgilenmesini ve onun ihtiyaçlarını gidermesini, gönlünü hoş tutmasını tembih eder.

Parayı alan Meyrambek, ihtiyaçlarını karşılamadan hemen abisine koşar ve ona şöyle der:

– Ağabey, sizler uzun zamandır burada bir kız lisesi açmak için çırpınıp duruyorsunuz. Türkiye'den gelip böyle bir hizmeti hayata geçirmek için plan yapıyorsunuz, himmet topluyorsunuz. Ben bir Kazak genci olarak kendi insanımıza hizmet eden bu okula yardım edememekten çok utanıyorum. Bu konu da cidden mustaribim. Size verecek bir şeyim yok, şu yüz avroyu benden kabul edin diyerek parayı abisine uzatır. Abisi parayı almak istemez ancak ısrarlarına dayanamaz ve kabul eder.

Annesine hediye alması için kendisine verilen parayı, bütün vaktini feda ettiği davası uğruna veren bu fedakârları tarih nasıl anacak bilemem ama bunların izlerinin Kazakistan'ın tarihinde çok önemli olacağını, nesillerin onları unutmayacağını tahmin ediyorum.

İşte bu hizmet ve dava şuuruna ermiş insanların kendi dillerinden dökülen bir şiir.

Derman

Kazakistan Ellerinde;
Yüreğin dara düşer, dile gelir.
Sevgin yola düşer, güle gelir.
Nefretin suya düşer, sele gelir.
Ümidin toprağa düşer, yaza gelir.
Aklın başa düşer, çizegelir.
Sabrın başa düşer, zora gelir.
Ruhun yaşa düşer, göze gelir.
Dostun yola düşer, eve gelir.
Düşmanın nara düşer, dize gelir.

Şehit Namzetleri